

SVEITSINPUISTON

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

Hyvinkään kaupunki
Kesäkuu 2016

TIIVISTELMÄ

Sveitsipuiston alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma. Sveitsin puiston luonnonsuojelualueelle on vuonna 1997 laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka tavoitteissa on todettu, että suunnitelma on tarkistettava 15 vuoden kuluttua. Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman päivittämisen sijaan on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma, joka kattaa koko Sveitsipuiston asemakaava-alueen. Suunnittelualueeseen, jonka pinta-ala on noin 270 hehtaaria, kuuluu luonnonsuojelualue ja sitä ympäröivät erilaiset virkistysalueet. Hoito- ja käyttösuunnitelma on laadittu yhteistyössä Tekniikan ja ympäristön toimialan eri yksiköiden ja Sivistystoimen edustajien kanssa.

Tavoitteet on asetettu käyttäjiltä saadun palautteen ja keväällä 2014 toteutetun sidosryhmätyöskentelyn pohjalta. Eri alojen asiantuntijoista koostunut ohjausryhmä on pyrkinyt sovittamaan yhteen luonnonhoidon ja virkistyskäytön tarpeet.

Suunnittelualueen laajentaminen käsittämään koko Sveitsipuiston aluetta on antanut mahdollisuuden tarkastella sekä luonnonhoitoa että virkistystarpeita kokonaisuutena, jolloin eri toiminnot on voitu sijoittaa niille parhaiten sopiville alueille. Kokonaissuunnitelmassa on voitu siirtää virkistyskäyttöpainetta pois maastollisesti arimmalta supprien alueelta ja osoittaa paremmin kulutusta kestäviä alueita eri toiminnoille.

Alueella tehdyissä luontoselvityksissä on arvokkaita luontokohteita löytynyt myös suojelualueen ulkopuolelta. Yleisöpalautteessa on voimakkaasti tullut esiin toive siitä, että Sveitsin lukon ympäristöä hoidettaisiin hieman nykyistä intensiivisemmin. Erityisesti käytävien varsille jätetty maapuu on koettu epäsiistiksi. On toivottu myös Sveitsin maastonmuotojen selkeämpää esille tuomista. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään suojelualueen ulkopuolelta linnusto- ja kääpäselvityksessä todettujen arvokkaiden alueiden hoitamista jatkossa osana luonnonmetsävyöhykettä, jolloin hoitotoimenpiteet perustuvat luontoselvityksiin ja virkistyskäyttö otetaan huomioon vain rakennettujen käytävien varsilla. Toisaalta esitetään Sveitsin ydinalueiden hoitamista jatkossa kulttuuri- ja puistometsävyöhykkeinä, jolloin metsänhoidossa luonnonhoidon ohella otetaan huomioon myös maisemalliset tekijät.

Erityisesti Sveitsin ulkoilureittien talvikäyttö on aiheuttanut epäsuoraa käyttäjien kesken. Kävelyn harrastajille ei ole jäänyt luontevia reittejä silloin kun ulkoilureitit on otettu latukäyttöön. Toisena ongelmana on jo pitkään ollut latupohjien kapeus. Latukone ei voi turvallisesti liikkua nykyisillä reiteillä rinteissä. Latu-urat ovat myös niin kapeita, että lumi ei pääse satamaan ladulle ja puista tippuva vesi jäädyttää pinnat. Suurin osa nykyisestä latuverkosta on luonnonsuojelualueella, mikä asettaa omat rajoituksensa ongelman korjaamiseen. Latupohjien leveyttä ei ole mahdollista suurentaa supprien rinteissä eikä matkailullisesti arvokkaan ydinalueen ulkoilureittejä haluta myöskään maisemallisista syistä leventää nykyisestä. Aktiivihiihtäjien palautteessa on tuotu esille, että latujen laatua pidetään tärkeämpänä kuin niiden määrää. Suunnitelmassa on päädytty esittämään, että hiihtäminen keskitetään Sveitsissä parille reitille.

Perttulan ja Alhostenmäen välinen ulkoilureitti peruskorjataan siten, että sen leveys riittää molemmille hiihtotyyleille ja mahdollistaa molempiin suuntiin hiihtämisen. Latu-uran leveys puiden välissä on 7 metriä, josta latupohjan osuus on 5 metriä. Tämän ladun kautta Perttulasta on yhteys Usmin suuntaan ja Erkylän maastoihin sekä mahdolliseen tulevaan hiihtokeskukseen Kulomäessä.

Perttulan ja Hyyppärän välinen latuyhteys toteutetaan harjuksojen välisessä laaksossa kulkevaa nykyistä pyörätietä ja vesihuoltolinjaa pitkin ja entisen vedenottamon nurkalta avattavaa uutta latu-uraa pitkin. Uusi latu-ura siirtyy nykyisen vedenottamon eteläpuolella kulkemaan pitkin vesihuoltolinjaa. Myös tämä latu-ura on 7 metrin levyinen ja mahdollistaa molempien hiihtotyyliden käytön ja molempiin suuntiin hiihtämisen. Ladulta tehdään yhdyslatu tenniskenttien nurkalle hotellin, uimalan ja Hopeavuorentien paikoitusalueen käyttäjäkuntaa varten. Latu tehdään nykyiseen aukkoon kahteen suuntaan hiihdettävänä perinteisen hiihtotyylin latuna. Selvitetään mahdollisuus käyttää Sveitsin Lukon pohjan kautta kulkevaa käytävää latukäyttöön hotellin ja Perttulan alaniityn välillä.

Tulevaisuuden tarpeita varten on suunnitelmassa tehty varaus uudelle, Härkävehmaansuolla kulkevalle latu-uralle, joka tekisi mahdolliseksi Sveitsin ympärihiihdon.

Luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksissä todetaan, että alueella pyöräily on sallittu vain siihen erikseen merkityillä reiteillä. Pyöräilylle merkityjä reittejä on tähän saakka ollut vain yksi, Perttulasta vedenottamoiden ohi kulkeva reitti. Sallittujen reittien puuttuessa ovat pyöräilijät käyttäneet reittiverkostoa varsin vapaasti ja myös maastossa pyöräilyä on tapahtunut jopa supprien eroosiolle alttiilla rinteillä. Uudessa suunnitelmassa pyöräilylle on osoitettu yksi talvikunnossapidettävä reitti puiston läpi ja sen lisäksi kesäkäyttöön useampia reittejä, mm. Seitsemän Veljeksen reitin Sveitsissä kulkeva osa. Suunnitelmaan on merkitty kaksi uutta pyöräilyreittiä: Härkävehmaansuon länsireunalle on tehty varaus uudelle entisen Usmin yksityistien ja Hyyppäränkadun väliselle ulkoilureitille. Teerimäenkadulta pohjoisen suuntaan on tehty varaus uimalalle johtavien pyöräteiden väliselle uudelle käytävälle.

Osa käytävistä halutaan rauhoittaa kävelijöille. Vanhat 2 ja 4 km:n lenkit jäävät kävelijöiden käyttöön talvisin. Myös Kulomäentietä on mahdollisuus tehdä lenkki ulkoilureittejä pitkin. Talvikävelyreittejä ei ole tarkoitus ottaa talvikunnossapitioon. Käyttäjälautteessa on pidetty tärkeimpänä saada kävelylle osoitettuja reittejä, joille käyttäjät voivat itse tallata polun. Alueen talvikunnossapidetyt pyörätiet ja huoltotiet ovat luonnollisesti myös kävelijöiden käytössä. Uusi kävelyreitti kunnostetaan Teerimäenkadun ja Nummisillankadun välille harjanteen suuntaisena.

Hyyppäränkadun ja entisen Usmin yksityistien välisen alueen virkistyskäyttö on toistaiseksi ollut varsin vähäistä. Hyyppäränkadun varren peltoalueella Rajaportissa on ollut palstaviljelytoimintaa ja osa vanhasta peltoalueesta on ollut koiraharrastusalueena. Muuten käyttö on ollut lähinnä ulkoilua suoalueen poluilla. Jotta virkistyskäyttö jakautuisi tasaisemmin puiston alueelle, on suunnitelmassa esitetty entisen peltoalueen rakentamista puulajipuistoksi. Suomalaista luonnonkasvillisuutta esittelevä puisto voisi toimia osana Hyvinkään luontomatkailua. Puiston nurmialueet sopisivat hyvin piknikkejä ja erilaisia pelejä varten. Palstaviljelytoiminta on keskeytyksissä hulevesialtaan rakentamisen takia. Toiminnan jatkaminen selvitetään alueen käytöstä tehtävässä puistosuunnitelmassa.

Sveitsin pohjoisosassa on laaja koiraharrastusalue, jonka käyttäjät ovat esittäneet monia kehittämistoiveita. Alueen käytöstä olisi laadittava suunnitelma. Tavoitteena on keskittää kaikkien yhdistysten koiraharrastustoiminta tälle yhdelle alueelle.

Sveitsinpuistossa on ollut ongelmana luvaton moottoriajoneuvoliikenne, josta on aiheutunut mm. alueen roskaantumista. Alueelle laaditaan liikenteenohjaussuunnitelma, jossa määritellään ajoesteiden paikat ja liikennemerkkit. Paikoituksen osalta merkittävimmät suunnitelmassa esitetyt muutokset ovat hiihtäjien pääopastuspisteen sijoittaminen jäähallin pohjoiselle paikoitusalueelle ja uuden paikoitusalueen rakentaminen Hyyppäränkadun varrelle sekä ulkoilureittien että puulajipuiston käyttäjiä varten.

Sisällys

1. JOHDANTO	5
2. NYKYTILA	6
2.1. Luonnonsuojelualan rauhoitusmääräykset	6
2.2. Geologia	7
2.3. Vesiolot	8
2.4. Kasvillisuus	9
2.5. Eläimistö.....	12
2.6. Kaavoitus ja maankäyttö.....	13
2.7. Nykyinen virkistyskäyttö	17
2.8. Yhdyskuntatekniikka	18
2.9. Ympäristöhäiriöt ja uhat	19
3. KÄYTÖN JA HOIDON TAVOITTEET	20
4. TOIMENPITEET 2016-2030.....	21
4.1. Luonnonhoito.....	21
4.2. Ulkoilureittiverkosto	23
4.3. Muut liikuntatoiminnot.....	25
4.4. Muu virkistyskäyttö.....	25
4.5. Muut kehittämiskohteet ja pienimuotoiset muutokset	26
4.6. Liikenne, pysäköinti ja liikenteenohjaus	27
5. TOIMENPITEIDEN TOTEUTUS.....	29
5.1. Investointien kiireellisyysjärjestys ja kustannukset	29
5.2. Sveitsinpuiston hoito	29
6. YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI JA SEURANTA	30
6.1. Ennustettavat ympäristövaikutukset.....	30
6.2. Ympäristövaikutusten seuranta	31
6.3. Jatkotoimet	31

LIITTEET:

Liite 1.	Sijaintikartta
Liite 2.	Sveitsinpuisto asemakaavatilanne
Liite 3.	Sveitsinpuisto ote keskustaajaman osayleiskaavasta
Liite 4.	Sveitsin puiston maisemansuojelualue
Liite 5.	Maisema-analyysi, Veltheim ja Sakkinen 1984 mukaan
Liite 6.	Sveitsinpuiston luonnonsuojelualan kasvillisuustyyppit 2007
Liite 7.	Sveitsinpuiston kääpäselvitys 2015
Liite 8.	Sveitsinpuisto, linnustonselvitys 2008
Liite 9.	Sveitsinpuisto nykyinen reitistö
Liite 10.	Sveitsinpuiston kasvillisuudenhoitovyöhykkeet
Liite 11.	Tarkennukset metsäsuunnitelmaan
Liite 12.	Sveitsinpuiston latu-urat
Liite 13.	Sveitsinpuiston talvikävely
Liite 14.	Sveitsinpuiston pyöräily
Liite 15.	Sveitsinpuiston muutosalueet
Liite 16.	Sveitsinpuiston reittimuutokset
Liite 17.	Sveitsinpuiston valaistusmuutokset
Liite 18.	Sveitsinpuiston moottoriajoneuvoliikenne ja paikoitus

1. JOHDANTO

Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma koskee Sveitsinpuiston aluetta Hyvinkäällä. Sveitsinpuistolla tarkoitetaan Sveitsin puiston luonnonsuojelualuetta ja siihen liittyvää asemakaavoitettua virkistysaluetta. Alueen laajuus on 276 hehtaaria. Sveitsinpuisto sijoittuu Hyvinkään keskustan läheisyyteen Mt 130:n, Vantaanjoen, Vaiveronkadun, Aleksis Kiven kadun, Nummisillankadun ja Hyyppäränkadun rajoittamalle alueelle.

Sveitsin puiston luonnonsuojelualue rauhoitettiin 27.4.1989 Uudenmaan lääninhallituksen päätöksellä. Alue on Hyvinkään kaupungin omistama yksityinen luonnonsuojelualue, jonka pinta-ala on 96 hehtaaria. Rauhoittamisen tavoitteena oli maisemanhoito, osa alueesta kuuluu valtakunnalliseen harjujen suojeluohjelmaan. Päätöksessä todetaan, että ”Rauhoituksen tavoitteena on ohjata ja kanavoida Sveitsin puiston nykyisiä käyttömuotoja siten, että puiston erityispiirteet ja luonto säilyvät.”

Sveitsinpuiston virkistysalue on muodostettu 1998 vahvistetulla asemakaavalla. Luonnonsuojelualuetta reunustava virkistysalue on asemakaavamerkinnältään pääasiassa retkeilyaluetta (VR). Alueesta on varattu osia myös leirintäaluetta varten (RT) sekä erilaisia urheilu- ja liikuntatarpeita varten (VU). Pieniä reuna-alueita on merkitty rakennettavaksi puistoksi (VP). Vuonna 2014 voimaan tullessa Keskustaajaman osayleiskaavassa leirintäalueen merkintä on vaihtunut julkisten palveluiden alueeksi (PY) ja Hyyppäränkadun ja Mt 130:n risteysalueella osa virkistysalueesta on osoitettu rakentamiseen (P). Tien 130 varrella on kaistale retkeilyaluetta muuttunut merkinnältään urheilu- ja virkistyspalveluiden alueeksi (VU).

Alueen hoidon tavoitteena on sovittaa yhteen luonnonsuojelun ja virkistyskäytön tarpeet toimivalla tavalla. Uuden hoito- ja käyttösuunnitelman suunnittelussa tärkeänä tavoitteena on ollut siirtää luonnonsuojelutavoitteiden kanssa ristiriidassa olevat virkistystoiminnot suojelualueen ulkopuolelle.

Sveitsin puiston luonnonsuojelualueen ensimmäinen hoito- ja käyttösuunnitelma hyväksyttiin vuonna 1998. Luonnonsuojelualueelle on vahvistettu vuonna 2008 erillinen kasvillisuuskartoitus ja metsäsuunnitelma. Nyt laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma käsittää koko Sveitsinpuiston alueen, mikä on antanut paremmat mahdollisuudet virkistystoimintojen uudelleen järjestelyyn ja tavoitteellisen kokonaissuunnitelman laatimiseen. Uudessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa käytetään lähtökohtana vuoden 2008 metsäsuunnitelmaa.

Sveitsinpuiston alue on suunnitelmassa jaettu metsäalueidenhoidon osalta kolmeen vyöhykkeeseen: luonnonmetsä-, puistometsä- ja kulttuurivyöhykkeeseen. Kulttuurivyöhyke käsittää kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ja matkailullisesti keskeisimmät alueet supan ympäristössä. Hoidon tavoitteena on pitää maisema riittävän avoimena niin, että alueen suuret korkeuserot voidaan nähdä ja tyyppillisellä harjulajistolla on mahdollisuus menestyä. Puistometsävyöhykkeellä otetaan erityisesti huomioon esteettiset ja virkistyskäytön näkökohdat ja metsänhoidolla pyritään edistämään mm. marjastusmahdollisuuksia. Luonnonvarainen vyöhyke koostuu luonnontilaisista tai luonnon sukcession varaan jätettävistä alueista, virkistyskäyttö otetaan tällä alueella huomioon vain rakennettujen käytävien varsilla.

Suunnitelman laatimista on ohjannut laaja-alainen ohjausryhmä, jossa ovat olleet edustettuina Hyvinkään kaupungin eri hallintokunnat ja Uudenmaan ELY-keskus.

Suunnitelman laatimisen alkuvaiheessa keväällä 2014 järjestettiin yleisö- ja sidosryhmätilaisuuksia ja kerättiin yleisön toiveita ja mielipiteitä myös nettikyselyllä. Saatu palaute on otettu huomioon suunnitelmaa laadittaessa.

Liite 1: Sijaintikartta

Liite 2: Sveitsinpuisto asemakaavatilanne

Liite 3: Sveitsinpuisto ote keskustaajaman osayleiskaavasta

2. NYKYTILA

Sveitsinpuisto on:

- 276 hehtaarin laajuinen virkistysaluekokonaisuus, johon sisältyy 96 hehtaarin laajuinen Sveitsin puiston luonnonsuojelualue
- maisemallisesti arvokas valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan kuuluva kohde aivan Hyvinkään keskustan välittömässä läheisyydessä
- tärkeä osa Hyvinkään viheralue- ja ulkoilureittiverkostoa, viheralueohjelman mukainen keskuspuisto
- tärkein ja laajin Hyvinkään asemakaavoitetuista virkistysalueista. Alueen virkistyskäyttö on monipuolista; ulkoilua, luonnon tarkkailua, marjastusta ja sienestystä sekä monen tyyppistä järjestäytyneitä ja omaehtoista liikuntaa sekä myös mm. koulujen liikuntatuntikäyttöä

Kuva 1: Sveitsinpuiston männikköä.

2.1. Luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset

Hyvinkään kaupunki jätti 29.11.1988 Uudenmaan lääninhallitukselle hakemuksen luonnonsuojelualueen rauhoittamiseksi. Hakemuksessa kuvataan aluetta seuraavasti:

”Hakemuksen kohteena on Sveitsin puiston 96 hehtaarin laajuinen alue, johon sisältyy valtakunnallisessa harjijensuojeluohjelmassa mukana oleva Sveitsin harju reuna- ja lähteikköalueineen. Sveitsin harju on suppineen ja muinaisrantoineen maamme tunnetuimpia harjuja.

Alueen kasvillisuus on monipuolista ja metsiköt vaihtelevia, lähteikköiset korvet muuttuvat harjun rinteitä ylöspäin mentäessä tyypillisiksi harjumänniköiksi. Suojelualueeksi haettu alue koostuu varsinaisesta harjualueesta (I alue), joka on tarkoitus säilyttää nykyisen kaltaisena, sekä reuna- ja välialueista (II alue), joilla sallitaan myös alueen luontaisten edellytysten mukaiset kunnostus- ja kehittämistoimet.

Rauhoituksen tavoitteena on ohjata ja kanavoida Sveitsin puiston nykyisiä käyttömuotoja siten, että puiston erityispiirteet ja luonto säilyvät.”

Luonnonsuojelulain pykälien 9, 10 ja 17 nojalla Uudenmaan lääninhallitus määräsi 27.4.1989 liitekarttaan rajatun alueen rauhoitetuksi luonnonsuojelualueeksi. Hakija veloitettiin merkitsemään rauhoitus maastoon lääninhallituksen hyväksymällä tavalla, joka käytännössä toteutettiin rajalinjalla puun rungon ympäri maalatulla valkoisella maaliviivalla.

Uudenmaan lääninhallitus antoi seuraavat rauhoitusmääräykset:

1. Alueella on kielletty:

I ja II alueet

- maa-ainesten ottaminen, siirtäminen ja kaivaminen lukuun ottamatta hoitosuunnitelmassa esiteltyjä toimia
- leiriytyminen ja avotulen teko
- roskaaminen
- moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo ajoneuvokäyttöön tarkoitettujen tiealueiden ulkopuolella
- ratsastus ja pyöräily muualla kuin tähän tarkoitukseen osoitetuilla reiteillä
- puiden, pensaiden ja muiden kasvien ja kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen lukuun ottamatta marjojen ja sienten poimimista sekä hoitosuunnitelman mukaisia toimia
- eläinten tappaminen, pyydystäminen ja häytyttäminen sekä niiden pesien hävittäminen lukuun ottamatta liiallisen lisääntymisen vuoksi tai muutoin haitallisten eläinlajien yksilöiden vähentämistä lääninhallituksen luvalla
- muut toimenpiteet, jotka saattavat vaikuttaa epäedullisesti alueen maisemankuvan säilymiseen

I alueella on edellä esitetyn lisäksi kielletty:

- rakennusten, teiden, polkujen, reittien ja laitteiden rakentaminen hoitosuunnitelman mukaisia toimia lukuun ottamatta sekä koneellinen latujen teko tähän tarkoitukseen osoitettujen reittien ulkopuolella
- suurimittaisten yleisötapahtumien järjestäminen tai ohjaaminen alueelle
- muut sellaiset toimenpiteet, jotka saattavat aiheuttaa alueen kasvillisuuden vaurioitumista ja maaston kulumista

2. Edellä esitetystä huolimatta on alueella sallittu:

- alueen ja alueella olevien rakennusten ja laitteiden sekä alueella kulkevien liikuntareittien ja liittyvien laitteiden samoin kuin alueella olevien kunnallisteknisten laitteiden kunnossapito ja sen edellyttämä moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla ajo välttämättä tarpeetonta häiriötä ja luonnolle aiheutuvaa haittaa
- aluetta saadaan käyttää ja hoitaa lääninhallituksen hyväksymän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti

Liite 4: Sveitsin puiston maisemansuojelualue

2.2. Geologia

Sveitsin harju on osa ensimmäistä Salpausselkää, joka halkoo Hyvinkään seutua lounais-koillisuunnassa. Salpausselkä on reunamuodostuma, joka syntyi jääkauden aikana pitkään paikallaan olleen jäätikön reunan eteen. Reunamuodostuma koostuu jäätikön sulamisvesien kuljettamasta, työntämästä ja kasaamasta aineksesta. Hyvinkään kohdalla jäätikön on laskettu pysyneen noin 225 vuotta.

Alueen suhteelliset korkeuserot ovat suuret. Sveitsin harju alkaa kohota korkeuskäyrän +90 metriä kohdalla. Harjun länsipuolella levittäytyvä alanko sijoittuu korkeuskäyrien +83 ja +90 rajaamalle alueelle. Harjun ylimmän lakipisteen ja alangon välinen korkeusero on lähes 50 metriä. Harjun matalimmankin lakipisteen ja alangon välinen ero on vielä 20 metriä. Sveitsin lukon pohja on 30 metriä viereistä harjunselkää alempana. Suppien

välisen harjanteen ja niiden pohjien välinen korkeusero on runsaat 20 metriä. Myös pohjoisen ja eteläisen harjujakson välinen kapea laakso on syvä, sen pohja on 25-30 metriä viereisiä harjulakia alempana.

Harjun korkein kohta (+131,8 m) sijaitsee eteläosan deltalla, hotellin ja uimalan välisellä alueella. Pohjoiseen siirryttäessä harju madaltuu tasaisesti siten, että pohjoisimman lakipisteen korkeusasema on +110 metriä. Sveitsin lukon kohdalla harjunselkä kohoaa korkeustasolle +128 metriä, laaksopainanteen pohjoispuolella tasolle +125 metriä.

Maaston jyrkkyys ja harjuselän kapeus korostavat korkeuseroja. Sveitsin harjun länsipuolella oleva tasainen suoalue ja jyrkkäpiirteinen harjujakso erottuvat selvästi toisistaan eriluonteisiksi vyöhykkeiksi. Harjua reunustavat etelässä ja lännessä yhtenäiset rinnevyöhykkeet, joiden kaltevuus on 1:5. Vastaavat jyrkät vyöhykkeet ympäröivät myös suppakuoppia. Harjun itärinne on jonkin verran loivempi, samoin osa länsirinteen alareunoista. Näilläkin alueilla maaston kaltevuus on kuitenkin yli 1:10.

Suojelualueen itä- ja pohjoisosassa kallioperän kivilajit ovat gabro ja dioriitti, länsiosassa, lähinnä suoalueella, granodioriitti ja gneissigraniitti. Kivilajit ovat hapahkoja ja niiden mineraalikoostumus on kasvillisuudelle melko epäedullinen. Sveitsin alueella kallioperää kuitenkin peittävät paksut kivennäismaa- ja turvekerrokset, joten kivilajien ominaisuuksilla ei kasvien kasvuedellytysten kannalta liene merkitystä.

Sveitsin harjun hallitsevana maalajina on sora. Aines on hiekkavaltaista ja alueella esiintyy runsaasti hienorakeisia ja moreenimaisia välikerroksia. Harjun pintaosien aines on usein silttiä ja hiekkaa.

Suojelualueen maalajit ovat sitä hienojakoisempia mitä alemmas maastossa siirrytään. Harjun sorarinteitä kiertää hiekkavyöhyke. Hiekkamaita taas kiertää hienojakoisemman maan vyöhyke, joka rajautuu länsipuolella turvesuohon.

Pääosa suojelualueeseen rajautuvasta suosta on rahkaturvetta. Sen pohjois- ja eteläpäissä on saraturvevaltaiset alueet. Turvesuo on kehittynyt paksun hienojakoisen kerroksen päälle, jonka alla on tiivistä moreenia.

Liite 5: Maisema-analyysi, Veltheim ja Sakkinen 1984 mukaan

2.3. Vesiolot

Alue on osa laajemmasta Hyvinkään I – luokan pohjavesialueesta. Sveitsin harjujakson etelä- ja pohjoisosalla on erilaiset päävedenjakajat, jotka muodostuvat mäkien lakialueista ja harjunselästä. Päävedenjakajista erkanevat useita sivuvedenjakajia, jotka ohjaavat veden kulkua paikallisesti. Sade- ja sulamisvedet ohjautuvat päävedenjakajilta kaikkiin suuntiin. Suuri osa vesistä päättyy kuitenkin harjujaksojen väliseen laaksopainanteeseen ja edelleen suoalueelle.

Sveitsin ensimmäinen vedenottamo otettiin käyttöön jo 1945. Toinen, vuonna 1953 käyttöön otettu vedenottamo oli suljettuna ottamon kaivoissa havaittujen pestisidiesiintymien takia vuoden 2006 alusta alkaen. Luonnonsuojelualueen ulkopuolelle rakennettiin uusi vedenottamo, joka otettiin käyttöön helmikuussa 2014. Tässä vedenkäsittelylaitoksessa poistetaan aktiivihiihen avulla pestisidit ja muut mahdolliset orgaaniset lika-aineet pohjavedestä. Samassa yhteydessä kaikki viisi tuotantokaivoa ja niihin johtavat putkiliinjastot uudistettiin. Rakennustyön yhteydessä myös kaivolle johtavat tiet levennettiin.

Aikaisemmin ottamolta pumpattiin pohjavettä n. 1650 m³/d. Vedenottamalla on vesioikeuden myöntämä lupa ottaa 4500 m³/d. Hydrogeologisen tarkastelun perusteella ottamolta saatava pohjavesimäärä on kuitenkin

n. 3100 m³/d. Arviossa on käytetty keskimääräisen vuosittaisen sadannan arvona 700 mm, josta imeytyy pohjavedeksi 45 %. Pinta-alana, jolta muodostunut pohjavesi virtaa ottamolle on käytetty 3,6 km².

Sveitsin vedenottamolle suuntautuu pohjaveden virtausta etelästä, idästä ja pohjoisesta. Harjun reuna-alueilla pohjavettä purkautuu maanpintaan lähteinä. Pohjavesi purkautuu mm. Sveitsin länsipuolen suoalueelle ja lähteikköihin sekä Mäenalustan lähteikköihin. Luonnonsuojelualueen pohjakarttaan on merkitty vain yksi lähde, joka sijaitsee harjuksojen välisen laaksopainanteen suulla. Lähde ei ole luonnontilainen. Pohjakarttaan merkityn lähteen lisäksi harjun reunoilla esiintyy runsaasti vesikuoppia ja allikoita, joista useimmat ovat myös todennäköisesti lähteitä. Sveitsin itäisemmän supan pohjalla on myös lähteenomainen vesiallas. Sveitsinpuistotien varrella, uuden vedenottamon vieressä on 1970-luvulla kaivettu tekolampi.

Suojelualueen vesitaloudellisesti merkittävimmän, Sveitsin puron, kaksi haaraa saavat alkunsa Sveitsinharjun kahdesta lähteestä ja yhtyvät myöhemmin yhdeksi puroksi. Puro on latvaosuuksiltaan lähes luonnontilainen ja mutkitteleva, alajuoksua on muokattu. Kahdessa latvapuron haarassa vuorottelevat pienet suvanto- ja vuolaamat kohdat. Puron pohja on näillä osin pääosin hiekkaa ja vesi on kirkasta. Paikoitellen uomassa on vesikasvillisuutta sekä isompia kiviä. Puro on noin 2 km pitkä ja se laskee Vantaanjokeen Hyyppärän pellolla.

Entisen vedenottamon luona puroon laskee suuri sadevesiviemäri. Alajuoksun osuudella puron mutkaisuus ja paikoin myös kasvillisuus sekä kivi- ja puuaines vähenevät. Uomassa alkaa esiintyä lietteisyyttä ja eroosiota sekä veden sameutta.

Sveitsinpuisto rajautuu pohjoispäässään Vantaanjokeen Arolammintien sillan ja moottoritien välillä. Sillan luona on pieni koskipaikka, jossa on myös kanootin vesillelaskupaikka.

Vantaanjoki on Hyvinkään kohdalla ekologiselta tilaltaan tyydyttävä. Hajakuormitusvaltaisen Vantaanjoen veden laatu vaihtelee voimakkaasti valuntaolosuhteiden mukaan. Sateet synnyttävät valuntaa, mikä on suurinta silloin kun maa on jo vettynyt, eikä haihduntaa tapahdu. Tällaisissa olosuhteissa kiintoainesta ja ravinteita voi huuhtoutua jokivesiin runsaasti. Suurimmat ravinnekuormat vesistöihin kulkeutuvat usein kevään ylivirtaamakautena ja syysateiden aikana. Tavanomaista leudompina ja lumettomien talvien aikana valumavedet ovat sisältäneet runsaasti kiintoainesta ja ravinteita. Viime vuosikymmeninä on Vantaanjokeen kohdistuva ravinnekuormitus vähentynyt.

2.4. Kasvillisuus

Sveitsin luonnonsuojelualueen ensimmäinen kasvillisuusselvitys tehtiin vuonna 2007. Selvityksen pohjalta laadittiin luonnonsuojelualueen metsäsuunnitelma. Sveitsinpuiston muiden osien kasvillisuutta ei ole järjestelmällisesti selvitetty.

Sveitsinpuisto on pääosin metsäinen. Suojelualueesta 75 % on kangasmaata ja loput 25 % turvekangasta ja suota. Metsistä noin 35 % on kuivahkoa kangasta (VT), tuoretta kangasta (MT) on 30 % ja lehtomaista kangasta (OMT) on 30 %. Kuivaa puolukka-lillukka tyyppin lehtoa (VRT) ja kosteaa suurruoholehtoa (FiT) on yhteensä noin 5 % metsistä.

Suojelualueen metsät ovat kuivahkoilla kankailla yleisesti mäntyvaltaisia ja muilla osin kuusivaltaisia. Lehtipuusekoitusta on yleisesti mutta lehtipuuvallisten kuvioiden osuus on vain noin 5 % alueesta. Ikäluokista ovat vallitsevia vanhat ja varttuneet metsät. Nuorten metsien osuus on noin 15 %. Taimikoita ja avohakkuualueita ei ole.

Suojelun alueen ulkopuoliset metsät Rajaportissa ja Alhostenmäessä ovat pääosin lehtomaisia tai tuoreita kankaita. Koiraharrastusalueen itäpäässä on myös vajaan 2 hehtaarin laajuinen lehto. Näitä metsiä on hoidettu pääasiassa talousmetsätyypisin hoitotavoin. Alueeseen sisältyy kuitenkin kaksi kuusivaltaista vanhaa (120 v) metsäkuviota, joiden yhteinen pinta-ala on yli 4 hehtaaria. Yksityisessä omistuksessa olevan metsän kasvillisuustietoja ei ole käytettävissä.

Luonnonsuojelun alue rajautuu länsireunaltaan ojitettuun Härkävehmaansuohon. Suoalueen ojitus on nähtävissä jo vuoden 1938 peruskartassa. Suojelun alueeseen kuuluvat suot ovat alun perin olleet erilaisia korpia, jotka ojituksen jälkeen ovat kuivuneet korpiturvekankaiksi. Suojelun alueen ulkopuolinen ojitettu suoalue on metsäsuunnitelmassa pääosin luokiteltu kuivahkoa kangasta vastaavaksi kasvupaikkatyyppiä. Suojelun alueeseen rajautuvalla alueella, mm. puronvarrella, kasvupaikkatyyppi vastaa osin myös lehtomaista tai tuoretta kangasta.

Härkävehmaansuon luoteiskulmassa, yhteismaalla on pieni ruohoinen suo, mahdollinen erityisen tärkeä elinympäristö, joka on tuotu esiin linnustoselvityksessä paikallisesti tärkeänä linnustoalueena. Alueen kasvillisuutta ei ole tutkittu.

Avointa aluetta on suojelun alueella vain Sveitsin lukon pohjalla ja poistettujen hyppymäkien rinteissä. Sveitsinpuiston länsilaidalla on peltoalueita, joista pohjoisempi on edelleen viljelykäytössä. Eteläisempi peltoalue on osittain palstaviljelyalueena ja osittain metsittymässä. Puiston pohjoisosassa on laaja koiraharrastusalue, joka muodostuu sekä nurmipintaisista että sorapintaisista kenttäalueista. Alueeseen rajautuu myös pienehkö, yksityisen omistama pelto.

Kesän 2007 kasvillisuusselvityksessä luonnonsuojelun alueelta löydettiin 250 putkilokasvilajia. Lajistossa oli kaksi uhanalaista; röyhysara (*Carex appropinquata*) ja lepikkolaakasammal (*Plagiothecium latebricola*). Alueellisesti uhanalaisia lajeja löytyi myös kaksi; poimulehväsammal (*Plagiomnium undulatum*) ja haaraliuskasammal (*Riccardia multifida*). Luonnontilaisen lähteikkörinteen ja kasvillisuudeltaan edustavien kosteiden lehtojen ansiosta luonnonsuojelun alueen kosteikkojen kasvisto on monipuolista ja edustavaa. Kosteikkojen lajistoon kuuluvat edellisten lisäksi mm. soikkokaksikko (*Listera ovata*), harajuuri (*Corallorhiza trifida*) ja purolitukka (*Cardamine amara*). Harjuja suosivaa lajistoa on vain muutamia; harjuhäränsilmä (*Hypochoeris maculata*), kissankäpäle (*Antennaria dioica*) ja kangasajuruoho (*Thymus serpyllum*). Näiden tärkein kasvupaikka on Sveitsin lukon paisterinne.

Luonnonsuojelun alueen ulkopuolelta on laadittu elinympäristöselvitys koiraharrastusalueen itäpuolella olevasta metsäalueesta, jossa on liito-oravan reviiiri. Kartoituksessa alue määriteltiin luontoarvoiltaan paikallisesti arvokkaaksi ja osin paikallisesti erittäin arvokkaaksi. Selvitysalueella oleva luonnontilaisen kaltainen puro ja sen reunoilla kasvava kostea lehto ovat merkittävimmät elinympäristöt.

KASVILLISUUDEN KULUTUSKESTÄVYYS

Metsäkasvillisuuden kulutuskestävyys on kulttuurin muokkaamia kasviyhdyskuntia heikompi. Parhaiten kulutusta kestävä pelto-, niitty- ja tonttialueet, joiden kasvilajisto koostuu jatkuvaan käyttöön ja hoitoon sopeutuneista lajeista.

Kosteuden ja maan ravinteisuuden osalta tyyppiluokituksen keskivaiheilla olevat metsätyypit kestävä parhaiten kulutusta. Lehtomaisen kankaan (OMT käenkaali-mustikkatyyppi) kulutuskestävyys on paras koska ravinteisessa maaperässä kasvillisuudella on hyvä kyky uusiutua. Edellistä tyyppiä ravinteisempi lehto kestä kulutusta kuitenkin huomattavasti enemmän koska sen kasvillisuus koostuu tyyppillisesti suuri- ja ohutlehtisistä kasveista, jotka eivät kestä tallautusta.

Tuoreen kangasmetsän (MT mustikkatyypin) kulutuskestävyys on myös kohtuullisen hyvä. Kuivahko kangas (VT puolukkatyyppi) on jo arempi. Kulutukselle erittäin arkoja ovat kuivat kangasmetsät (CT kanervatyypin). Kuivien kangasmetsien kulutuskestävyys on sitä huonompi mitä karumpi maaperä on. Kuivien kangasmetsien varpukasvillisuus uusiutuu hyvin hitaasti.

Sveitsinpuiston ydinalueet supprien ja uimalan ympäristössä ovat kuivahkoja kankaita (VT puolukkatyyppi), joiden kulutuskestävyys ei ole hyvä. Kulun ohjaaminen rakennetuille reiteille on tällä alueella erittäin tärkeää. Jos kangasmetsän maaperää sitova kasvillisuus talleamisen vuoksi häviää ja ohuen humuskerroksen alla oleva sora- tai hiekkavaltainen pohjamaa paljastuu, pääsee eroosio alkuun. Tällöin pohjakaasvillisuuden uusiutumismahdollisuudet ovat erittäin huonot. Eroosion ollessa voimakasta myös puusto on vaarassa tuhoutua.

Suot kestävät kulutusta ja talleusta erittäin huonosti. Mitä kosteampi suo, sitä huonompi on sen kulutuskestävyys. Talleuksen voimasta pohjakaasvillisuus painuu herkästi kosteaan maahan ja kasvit rikkoutuvat jolloin niiden uusiutumismahdollisuudet ovat varsin huonot. Voimakas kasvuolosuhteita muuttava kulutus yksipuolistaa soiden alkuperäistä, luonnollisen monipuolista kasvivalikoimaa.

KÄÄPÄSELVITYS

Syksyllä 2015 toteutettiin kääpäselvitys Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueella ja sen pohjoispuolella sijaitsevilla, aiemmin luontoarvoiltaan merkittäväksi todetuilla alueilla vinttikoiraradan itäpuolella ja Alhostenmäessä.

Käävät ovat sieniin kuuluva muotoryhmä, jonka edustajia tunnetaan Suomesta tällä hetkellä noin 240 lajia. Pääosa käävistä elää vain kuolleella puuaineksella, mutta osa lajeista lahottaa myös eläviä puita. Käävillä on suuri merkitys metsien ravinnekierroksen kannalta ja monet niistä ovat ekologialtaan vaateliaita eli sitoutuneita tiettyihin puulajeihin sekä tietyn lahoasteen saavuttaneisiin lahopuihin. Kääpäselvitykset ovat kustannustehokas tapa tuottaa tietoa erilaisten metsäalueiden merkityksestä lahopuulajistolle.

Selvityksessä tehtiin havaintoja yhteensä 89 kääpälajista sekä kymmenestä (10) muusta huomionarvoisesta kääväkälajista. Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueelta kääpälajeja löytyi 84, Alhostenmäen selvitysalueelta 49 ja koiraradan itäpuoliselta metsäalueelta 35 lajia. Havaittu kokonaislajimäärä on selvitystunteihin ja selvitysalueiden pinta-alaan suhteutettuna kohtalaisen korkea ja kertoo osaltaan selvitysalueiden monipuolisuudesta.

Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueelta tehtiin havaintoja yhdestä (1) vaarantuneesta (poimukääpä), neljästä (4) alueellisesti uhanalaisesta (istukkakääpä, pohjanrypykkä, rusokantokääpä ja rustikka) sekä kolmesta (3) silmälläpidettävästä (kirjokerikääpä, mesipillikääpä, punakerikääpä) lajista. Alhostenmäen osa-alueelta havaittiin puolestaan viittä (5) alueellisesti uhanalaista (istukkakääpä, lehtoludekääpä, peikonnaahka, pohjanrypykkä ja rusokantokääpä) sekä yhtä (1) silmälläpidettävää (punakerikääpä) lajia. Kolmannelta kääpäselvitetyltä osa-alueelta eli vinttikoiraradan ja Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueen väliseltä alueelta tehtiin havaintoja vain silmälläpidettävästä kirjokerikäävästä. Edellä mainittujen Punaisen kirjan lajien lisäksi selvityksessä tehtiin havaintoja 40 muusta jossakin määrin vaateliasta tai harvinaisesta kääpälajista sekä kahdeksasta (8) vastaavasta orakas- ja orvakalajista.

Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueella on kääpäselvityksen perusteella huomattavaa merkitystä männystä ja kuusesta riippuvaisen vaateliaan kääpälajiston suojelulle. Eriyisen merkittävää on alueen mäntyyn sitoutuneen lajiston rikkaus ja useiden lajien runsaslukuinen esiintyminen. Kuuseen sitoutuneen lajiston osalta alue on myös selvästi arvokas. Lisäksi Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueella elää kohtuullisen rikas, koivua, raitaa ja muita lehtipuita suosiva kääpälajisto. Toinen selvitetty osa-alue eli Alhostenmäen alue on myös kääpälajistoltaan

edustava. Kolmas kääpäselvitetty osa-alue eli vinttikoiraradan ja Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueen välinen alue on vasta kehittyvässä lajistoltaan rikkaaksi.

Selvityksessä havaittu vaateliäs ja uhanalainen kääpälajisto ei edellytä varsinaisia hoitotoimenpiteitä. Metsien luontainen lahoppuun muodostuminen taannee sen, että männystä, kuusesta, koivusta, lepistä ja raidasta riippuvainen vaateliäs kääpälajisto säilyy ja todennäköisesti myös runsastuu alueella lähivuosikymmeninä. Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueen kääpälajistoltaan arvokkaimmat kuviot ovat pääosin sellaisia, että ne on jätetty toimenpiteiden ulkopuolelle alueen metsäsuunnitelmassa (Ympäristötutkimus Yrjölä 2008) tai sitten toimenpiteitä on esitetty vain ulkoilureittien varsille. Selvityksen mukaan kustannustehokkain tapa mahdollistaa alueiden kääpälajistollisen monipuolisuuden kasvu on jatkaa alueiden nykyistä hoitokäytäntöä, jossa pääosa metsistä on varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella.

Liite 6: Sveitsinpuiston luonnonsuojelualueen kasvillisuustyypit 2007

Liite 7: Sveitsinpuiston kääpäselvitys 2015

2.5. Eläimistö

Sveitsinpuiston alueella on tehty liito-orava- ja linnustoselvitykset. Alueen perhoslajistoa on kartoitettu mutta tulokset eivät vielä ole käytössä.

Liito-oravaselvitys on tehty kahdessa vaiheessa. Selvityksessä 2003-2005 määritettiin liito-oravan pohjoinen reviiiri koiraharrastusalueen itäpuolella. Selvityksessä 2006 määritettiin eteläinen reviiiri jyrkän, läntisen rinteen alapuolella, Sveitsinpuistotien ja sen jatkeena olevan huoltotien itäpuolella.

Linnustoselvitys tehtiin vuonna 2008. Selvityksen perusteella alueen linnusto on melko runsaslajinen. Yhteensä havaittiin 59 lajia. Lajistolle laadittiin myös pesimisvarmuusindeksit. Uhanalaisia lajeja tavattiin yksi, tilitalti. Silmälläpidettäviä lajeja tavattiin 3, pikkusieppo, pensastasku ja kottarainen. Luonnonsuojelualueella esiintyi erittäin runsaana sirittäjä, joka suosii lehtoa elinympäristönään. Sirittäjän tiheydet olivat suuria koko maan tilanteeseenkin verrattuna. Linnustoselvityksessä on laadittu kartta, joka kuvaa paikallisesti tärkeitä linnustoalueita. Suojelualueen lisäksi näihin alueisiin kuuluvat Sveitsinpuron varsi, Rajaportin avoin alue, Alhostenmäen lehtomaiset alueet ja Vantaanjoen rantakaista. Härkävehmaansuo ja Alhostenmäen 1990-luvun alussa aukoksi hakattu yksityinen metsä eivät olleet erityisen arvokkaita linnuston kannalta.

Linnustoselvitykseen sisältyy havaintoja myös muista eläimistä. Alueelta tavattiin mm. kettu, hirvi ja saukko (ulostehavainto Vantaanjoen virtakiviltä). Selvityksessä todetaan myös, että alueella todennäköisesti esiintyy lepakoita koska maisemaelementit ja metsän rakenne sekä vesistöt vaikuttavat niille sovelialta.

Sveitsinpuroa on kunnostettu vuonna 2014 Virtavesien hoitoyhdistys ry:n (Virho) projektissa, jossa puroon rakennettiin 44 m² kutusoraikkoa.

Liite 8: Sveitsinpuisto, linnustoselvitys 2008

2.6. Kaavoitus ja maankäyttö

Sveitsin alue on kiinnostanut rakentajia aina Hyvinkään asemaseudun kehityksen alkuvaiheista lähtien. Alueesta on laadittu vuosien varrella monenlaisia maankäyttösuunnitelmia, joiden eri vaiheita seuraavassa kuvataan.

HYVINKÄÄN PARANTOLAN JA HUVILAYHDYSKUNTASUUNNITELMIEN AIKAKAUSI n. 1870-1925

1800-luvun lopussa Härkävehmasmäen alue kuului Yli-Mattilan tilaan. Hyvinkää alkoi saada mainetta pääkaupungin kesäloman viettäjiensä keskuudessa, vetovoimatekijöinä olivat karu nummiluonto ja mantereinen terveellinen ilmasto. Erityisesti nykyinen Sveitsin alue oli matkailijoiden suosiossa, ilmeisesti maastonmuodoista alkunsa saanut Sveitsi-nimitys lienee tullut käyttöön jo 1800-luvulla. Vuonna 1896 Hyvinkäälle perustettiin Hyvinge Sanatorium Ab:n ylläpitämä laitos (1896-1939), joka oli lähinnä lääkehoidollinen lepokoti tai hermo- ja toipilasparantola. Parantolan vieraille järjestetyt rekiajelut ja kävelyretket ulottuivat usein Sveitsin alueelle. Sveitsiin rakennettiin vieraita varten myös näkötorni, joka purettiin 1930-luvulla. Vuonna 1914 pystytetty Staudingerin kivi on Sveitsissä muistona parantolan ajasta.

Monet helsinkiläiset liikemiehet ostivat itselleen tontteja Mattilan maista aseman lähistöltä ja Sveitsiin johtavan tien, ns. Promenaadin varrelta. Alue sai oman, ”huvilakaupunkimaisen” luonteen. Maan hinta nousi ja huvila-alue sekä Sveitsi siirtyivät 1917 huutokaupalla kruununvouti J. Strömstenille. Sisällissodan jälkeen Strömsten kuitenkin myi omistuksensa joukolle liikemiehiä, jotka perustivat Schweiz-yhtiön. Vuonna 1919 arkkitehti Bertel Jung laati yhtiön maille ns. Länsi-Hyvinkään asemakaavan, jonka tavoitteena oli kehittää Hyvinkäältä kukoistava kaupunki. Puiston keskelle, sen korkeimmalle kohdalle, oli tarkoituksena rakentaa hotelli. Metsäiset rinteet suunniteltiin hiihto- ja kelkkamäiksi ja tasaiset kohdat varattiin pallo- ja tenniskentiksi. Sveitsin puiston varalle tehdyt suunnitelmat jäivät kuitenkin alituisen rahapulan vuoksi toteuttamatta. Tonttien kysyntä oli heikkoa ja hinnat pysyivät matalina, joten Schweiz-yhtiö joutui myymään maat Hyvinkään kunnalle vuonna 1924.

TALVIURHEILUN JA KESÄJUHLIEN AIKAKAUSI n. 1925 - 1960

Hyvinkään kauppala alkoi mainostaa paikkakuntaa talviurheilukeskuksena vuonna 1929 pidettyjen suojeluskuntajärjestön hiihtomestaruuskilpailujen jälkeen. Kauppala ja VR kutsuivat muutamia lehtimiehiä tutustumaan paikkakuntaan. Mainoskampanja puri: Helsingistä ryhdyttiin järjestämään hiihtojunamatkoja Hyvinkäälle. Ongelmia aiheutti mm. majoituskapasiteetin vähäisyys. Mäkiurheilun edistämiseksi alettiin 1920-luvulla puuhata hyppymäkeä, jollainen saatiinkin kuntoon jouluksi 1930. Tämä ns. pikkumäki ei tyydyttänyt, vaan pian alettiin puuhata suurempaa, joka valmistui 1935. Uusi hyppymäki ja SM-kilpailut 1936 lisäsivät kauppalan mainetta. Pääkaupunkilaishiihtäjiä vieraili viikonloppuisin Hyvinkäällä jopa neljäsataa. Valtteina olivat Hyvinkään ”huimat notkelmat”, ”kumpuilevat kangasmaat” ja ”pihkan kyllästävät männiköt”. Hyvinkäältä oli – julkaistujen esitteiden mukaan – tulossa Etelä-Suomen Davos, St. Moritz ja Chamonix.

Kuva 2: Hiihtäjät Sveitsin harjulla 1930-luvulla.

Sveitsin alueella on järjestetty mm. SM-hiihdot vuosina 1935 ja 1955 sekä TUL:n 7. talvikisat vuonna 1958. Iso hyppymäki uusittiin 1954. Ampumahiihdon SM-kisat järjestettiin v. 1963 ja kolmimaaoittelu (Suomi – DDR – Ruotsi) v. 1964. Sveitsin monttu alkoi käydä ahtaaksi talviurheilulle 1960-lukua lähestyttäessä, kun kahden hyppymäen lisäksi otettiin käyttöön myös laskettelurinne, jota palvelemaan saatiin hiihtohissi jo 1960-luvulla. Maastohiihtäjien olosuhteita parannettiin 1955 rakentamalla montun ympärille Suomen ensimmäinen, 1,5 km pitkä valaistu latu. Vaiveronkadun varteen valmistui tekojää v. 1976, joka katettiin jäähalliksi v. 1985. Tekojääradan kaakkoispuolella sijaitsevat laajat pallokentät ja aukea niitty toimivat myös Sveitsin maastossa järjestettävien urheilukilpailujen lähtö- ja maalialueina.

Curling antoi oman erityisen lisänsä Sveitsin talviurheilulajistoon. Ensimmäinen curlingrata rakennettiin 1971 Sveitsin Majan paikoitusalueen reunalle. Vuonna 1978 lajille saatiin Perttulaan Suomen ensimmäinen tekojäärata, mikä merkitsi lajille tärkeää edistysaskelta.

Hyvinkäällä järjestettiin ensimmäiset laulu- ja soittojuhlat jo vuonna 1899. Sveitsin lukko toimi sittemmin laulujuhlien ja kesätapahtumien näyttämönä. Vuosina 1952 ja 1962 Hyvinkäällä järjestettiin Uusmaalaiset Kruunuhäät ja vuosina 1953-55 kansanperinnettä esittelevät Vakkajuhlat. Supan pohjalla aiemmin olleet laululava- ja katsomorakennelmat kuitenkin purettiin, kun aluetta ryhdyttiin kehittämään aikaisempaa paremmin talviurheilua palvelevaksi.

SUUNNITELMALLISEN KEHITTÄMISEN JA RAKENTAMISEN AIKAKAUSI n. 1960 -1985

Huolimatta Bertel Jungin ja Carolus Lindbergin (1932) asemakaavoista Sveitsinpuisto oli pysynyt lähes rakentamattomana jopa tasaista kaakkoista deltaselännettä myöten. Olavi Laisaaren yleisasemakaava (1951) ehdotti alueelle yhtä neljästä lähiöperiaatteen mukaisesta kaupungin alakeskuksesta palveluineen. Sama periaate näkyy Erik Kråkströmin ja Ahti Korhosen Keskustan asemakaavassa (1957), joka niin ikään hyödynsi lähiöperiaatetta. Suunnitelmassa on esitetty ”keskustarengaskadun” varrelle kuusi tällaista lähiötä, eräs niistä Aleksis Kiven kadun pohjoispäähän Vieremässä/ Sveitsissä.

Deltaselänteiden reunoille asemakaavoitettiin tontteja yleisille rakennuksille. Härkävehmaan koulu ja Sveitsinrinteen koulu sijoittuivat männikkörinteeseen deltan kaakkoisreunalle.

Vedettömän Hyvinkään asukkaat halusivat vanhan maa-uimalan rinnalle toisen uintipaikan ja myös mahdollisuuden kuntouintiin vuodenajoista riippumatta. Sveitsin uimala valmistui vuonna 1969. Uimahallia suunnitellessaan arkkitehti Valjakka tutustui alueeseen kuntolenkeillään. Uimalarakennuksen ja altaiden sijoittelussa hän halusi hyödyntää auringonvalon sekä maastonmuodot. Niinpä ulkoaltaat ja aurinkonurmikko on sijoitettu kahteen loivarinteeseen maastosyvennykseen länsi-lounassuunnassa ja itse rakennukset tontin pohjoislaidalle. Yhteys luontoon on voimakas uimalan sisätiloissakin: ympäröivä metsä ja puisto liittyvät sisätilaan suuren lasiseinän ansiosta.

Hyvinkästä tuli kaupunki vuonna 1960. Kaupungin matkailulautakunta laati ohjelman Sveitsin alueen matkailullisesta kehittämisestä ja ehdotti turistilatujen vetämistä ja alueen viitoittamista. Sveitsin montun länsireunalle rakennettiin retkeilymaja, nykyinen Sveitsin Maja vuonna 1961. Rakennuksen suunnitteli kaupunginarkkitehti Eila Karaila. Sveitsin Motellin nimellä toimintansa vilkkaasti aloittanut maja vaihtoi vuosien varrella monta kertaa nimeä ja yrittäjää. Lopulta kaupunki 2000-luvun alussa myi rakennuksen yksityiselle yrittäjälle. Viime vuosina Sveitsin Majan toiminta on ollut hiljaista.

Suurhotellin suunnittelu Hyvinkäälle sai alkunsa kirjailija Jörn Donnerin haastateltua kaupunginjohtaja Osmo Anttilaa Uusi maamemkirja –teosta (1967) varten. Donnerin ja kaupungin edustajien neuvotteluissa hotellille löytyi paikka deltan luoteiskulmalta. Ensimmäisessä suunnitelmassa hotellissa oli 6 kerrosta ja sen yhteyteen

suunniteltiin monenlaisia vapaa-ajantoimintoja. Hankkeen konseptia muokattiin kuitenkin vielä useasti. Arkkitehti Martti Jaatisen suunnitteleman hotellin rakennustyöhön päästiin vasta vuonna 1972, kun oli varmistunut, että Rantaloma Oy (myöhemmin Rantasipi Oy) ryhtyi toteuttajaksi. Nykyisessä hotellissa on 400 yöpymispaikkaa. Restel Oy lopetti hotellitoiminnan vuoden 2015 lopussa.

Olli Kivisen yleiskaavassa (1963-1972) Sveitsin –Usmin aluetta pidettiin potentiaalisena urheilukeskuksena, joka etenkin talviurheilun kannalta palvelisi koko Etelä-Suomea. Tämän todettiin aiheuttavan hotelli- ja ravintolatarvetta paikkakunnalla. Yleiskaavaehdotuksessa Sveitsiin on sijoitettu urheilukeskus kaupungin omia suunnitelmia noudattaen. Perttulan tilan entiset pellot on ehdotettu kenttien, hallien tai muiden urheilurakennusten sijoituspaikoiksi. Perttulanmäen rinteessä olevaan hiekkakuoppaan on ehdotettu sijoitettavaksi hyppymäki ja laskettelurinne. Rinteen alapuoliset alueet on varattu ratsastukseen ja golfiin. Kaakkoisreunan deltatasanne on ympäröity yleisten rakennusten alueilla.

Kaupunginpuutarhuri Erkki Melajan vuoden 1977 Sveitsipuiston yleissuunnitelma noudattaa Kivisen yleiskaavan perusratkaisua. Puiston aluetta ehdotettiin laajennettavaksi pohjoiseen ja Hyyppärän tilalle, jonne kaavailtiin ratsastus-, kotieläintarha-, koirahotelli- ja leirintätoimintaa. Yleissuunnitelmassa osoitettiin Sveitsin puistoon varaukset 18-reikäistä golfkenttää, kahta tenniskenttää, leikkipuistoa, luistelu- ja nurmipelialuetta sekä jäähallia, hiihtomäkeä, pesäpallokenttää, kasvipuistoa, lemmikkieläinten hautausmaata, koirapuistoa, peurahakaa, lähdepuistoa, lintulaa, lammashakaa ja niittyjä varten. Sveitsin lukkoon ehdotettiin kesäjuhlienpitopaikkaa sekä pieniä hiihto-, kelkka- ja pulkkamäkiä. Yleissuunnitelmaan sisältyy myös yleispiirteinen maiseman hoito- ja suojelusuunnitelma. Metsien hoidossa asetettiin tavoitteeksi elinvoimaisen, maiseman erikoispiirteitä korostavan ja näitä kulutukselta suojaavan puuston säilyttävä hoitotapa. Kulutuskestävyyttä vaativat nurmikot esitettiin rakennettaviksi niin laajoiksi, että kulutusta aiheuttavat toimintakohteet voidaan määräajoin sijoittaa eri paikkoihin. Entiset peltoaukeat esitettiin raivattaviksi ja perustettaviksi kukkaniityiksi. Maisemanhoidosta annettiin puistometsän alueella suojeluhenkisiä ohjeita.

Seuraava Sveitsin käyttösuunnitelma laadittiin vuonna 1984 Rakennus- ja ympäristösuunnittelutoimisto Veltheim & Sakkisen toimesta. Suunnitelmaa varten tehtiin maisema-analyysi, jossa mm. todettiin mahdottomaksi edellisessä suunnitelmassa esitetty golfkentän sijoittaminen Härkävehmaansuolle. Suunnitelmassa todetaan, että puiston tulee olla hyvin toteutettu ja hoidettu, toiminnoiltaan selkeästi jäsentynyt kokonaisuus, jonka jokaisella osa-alueella on oma maisemallinen luonne ja yksilöllinen paikan tuntu. Eri väestöryhmille tulee tarjota vaihtelevia toimintamahdollisuuksia mutta myös tilaisuus rauhalliseen ulkoiluun. Maineikkaan Sveitsin puiston tulee säilyä sekä paikkakuntalaisia että matkailijoita houkuttelevana keitaana.

Suunnitelma-aikakauden loppua merkitsi valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman hyväksyminen vuonna 1984. Siinä tunnustettiin Sveitsinharjun valtakunnallinen arvo. Ohjelma oli alkuna vähittäiselle muutokselle alueen suunnittelun tavoitteissa.

MAISEMANSUOJELUSTA LUONNONSUOJELUUN n. 1985 – 2015

Harjijensuojeluohjelman valmistelun kanssa samaan aikaan astui voimaan maa-aineslaki (555/1981). Se rajasi oton ulkopuolelle mm. sellaisen ottotoiminnan, josta aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista tai luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista. Säädöksen arviointia varten laadittiin Hyvinkäälläkin vuonna 1983 harjualueiden yleissuunnitelma, jossa inventointiin paikallisesti arvokkaita harjualueita. Harjijensuojeluohjelma vahvistettiin valtioneuvostossa toukokuussa 1984. Asiakirjan mukaan harjujen suojelemiseksi ohjelma-alueiden muuta maankäyttöä ei yleensä ollut tarpeen rajoittaa. Sveitsipuistosta ohjelmaan sisällytettiin vajaan 75 hehtaarin alue.

Sveitsinpuiston maaston kuluneisuuteen alettiin kiinnittää huomiota. Ratkaisua haettiin laatimalla metsänhoitoa ohjaavia suunnitelmia. Vuonna 1983 valmistuneen Sveitsin puiston metsäsuunnitelman mukaan Sveitsin harjualue säilytetään mäntyvaltaisena; männyn osuutta lisätään paikoin kuusen kustannuksella. Rehevillä reunavyöhykkeillä ja notkelmissa sekä suoalueen metsässä lisätään lehtipuuston osuutta ja istutetaan jaloja lehtipuita puiston metsäluonnon monipuolistamiseksi sekä kauneus- ja virkistysarvojen lisäämiseksi. Hoitotoimenpitein pienennetään latvuspeittävyttä. Metsän avartuessa latvuserroksen läpi tulevan auringonsäteilyn ja sateen määrä lisääntyy, jolloin puiden elinmahdollisuudet paranevat ja metsäalueen kulutuskestävyys lisääntyy.

Hyvinkään kaupunki haki Uudenmaanläninhallitukselta Sveitsin puiston muodostamista yksityiseksi luonnonsuojelualueeksi. Päätös annettiin 27.4.1989. Rauhoitusalueen laajuus oli 96 hehtaaria. Luonnonsuojelualueen perustamispäätöksessä on alueelle annettu rauhoitusmääräykset, joita jokaisen alueella liikkuvan tulee noudattaa. Määräykset jakavat alueen kahteen luokkaan, joista rinteet ja lakialueet kattavan I-alueen määräykset ovat ankarampia. Sveitsin montun rinteillä ei ollut enää mahdollista järjestää suuria yleisötapahtumia.

1990-luvun alkupuolella laadittiin uusi metsäsuunnitelma luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten. Tavoitteeksi oli kirjattu virkistyskäytön ja luonnonsuojelun yhteen sovittaminen ja alueen metsien ikärakenteen vanhentaminen. Suunnitelmaa ei hyväksytty osaksi hoito- ja käyttösuunnitelmaa Uudenmaan ympäristökeskuksessa, vaan alueen hoidon suunnittelussa oli otettava käänös kohti luonnonsuojelupainotteisempaa lähestymistapaa. Hoito- ja käyttösuunnitelma vahvistettiin muilta osin 1998.

Vasta vuonna 2007 laadittiin luonnonsuojelualueen kasvillisuus selvitys ja sen pohjalta nykyisin käytössä oleva metsäsuunnitelma, joka vahvistettiin Uudenmaan ELY-keskuksessa. Metsäsuunnitelman päätavoitteena on muokata metsien rakennetta nykyistä luonnontilaisemmaksi ja lisätä lahoppuuston määrää, johon tavallisimmin päästään ilman hoitotoimia antamalla metsiköiden kehittyä luontaisesti. Metsäsuunnitelman hoito-ohjeiksi valittiin varovaisia toimenpiteitä, jolloin hakkuista aiheutuvat maisemamuutokset jäävät vähäisiksi. Esimerkiksi valtapuuston harvennuksia tehdään vain polkujen varsilla ja muutamissa poikkeustapauksissa.

Sveitsinpuiston alueen laaja asemakaavauudistus (vahvistettu 16.9.1998) muutti ydinalueen pääkäyttötarkoituksen virkistysalueesta luonnonsuojelualueeksi. Kaava määrittä tarkkaan, millaisia rakenteita alueelle oli mahdollista toteuttaa tai säilyttää luonnonsuojelun ehdoilla; ulkoiluun ja liikuntaan liittyvät reittialueet, tärkeimmät yhdyskuntatekniset verkostot, eräät yhdyskuntateknistä huoltoa tai muuta pysyvää toimintaa palvelevat jo rakennetut rakennukset. Asemakaavalla vahvistettiin nykyisen Sveitsinpuiston rajat, jotka oli määritelty vuoden 1990 Keskustaajaman osayleiskaavassa. Alhostenmäen alue liitettiin puistoon, Vantaanjoki rajasi puiston pohjoisreunalla.

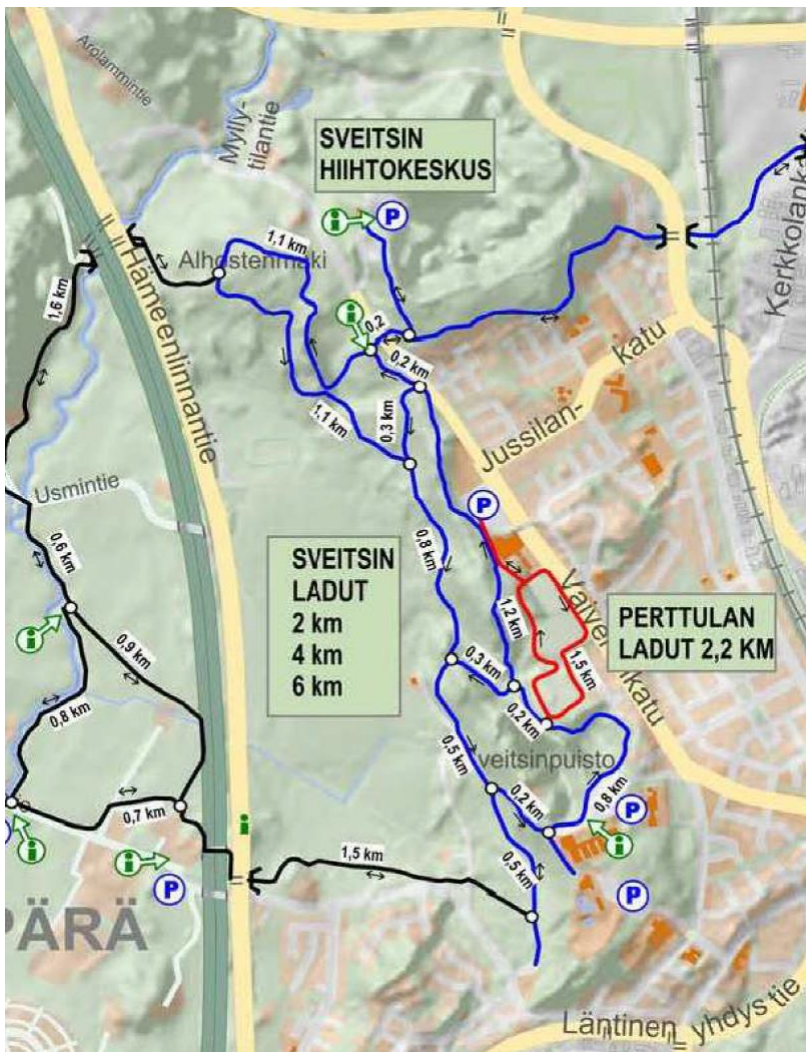
Talviurheilussa kehitys vei kohti yhä suurempia laitteita, rakenteita ja laitoksia, mikä johti vähitellen Sveitsinpuiston hiljenemiseen. Laskettelutoiminnot siirtyivät vuonna 1982 Kulomäen täyttömäelle avattuun uuteen rinnekeskukseen, nykyiseen Sveitsin hiihtokeskukseen. Sveitsinpuiston latuverkosto muodostuu 2, 4 ja 6 kilometrin lenkeistä, jotka pääosin sijoittuvat luonnonsuojelualueelle. Luistelutekniikan saavuttaessa suosiota vanhat latupohjat ovat jääneet kapeiksi samalla kun entistä lämpimämmät ja vähälumisemmat talvet ovat tehneet latupohjien hoidon yhä haastavammaksi. Mäkihyppytoiminta hiipui 1980-luvun jälkeen ja pitkään käyttämättömänä ollut, jo turvallisuusriskiksi muodostunut, mutta symbolisesti tärkeä iso hyppymäki purettiin räjäyttämällä 9.11.2012. Samassa yhteydessä purettiin myös pikkuhyppyri. Talviliikunnan painopiste on siirtynyt entisen Perttulan tilan alueelle 1980-luvulla rakennetun jääurheilukeskuksen yhteyteen. Perttulan nurmille tehdään syksyisin ensilumen ladut, jotka palvelevat hiihtäjiä koko talven.

2.7. Nykyinen virkistyskäyttö

Sveitsinpuisto on Hyvinkään tärkein ulkoilualue, jonka ulkoilureitit ja polut ovat ympäri vuoden ahkerassa käytössä. Alueelle on hyvät yhteydet kaupungin keskustasta kevyenliikenteenreittejä pitkin. Alueelle johtaa myös 2 ulkoilureittisiltaa. Sveitsinpuistossa käydään ulkoiluttamassa koiraa, marjassa ja sienessä sekä tarkkailemassa luontoa. Ulkoilureittejä käytetään paljon omaehtoiseen liikuntaan, mm. juoksuun, hiihtoon ja pyöräilyyn. Suppaan johtavista portaista on tullut suosittu kuntoilijoiden porrasjuoksupaikka. Alueen reitistö liittyy koko kaupunkia kiertävään ulkoilureittien verkostoon, Sveitsistä on yhteydet sekä Usmin-Kytäjän maastoon että Erkylän suuntaan.

Nykyisen virkistyskäytön ongelmiksi on koettu eri liikuntamuotojen eriarvoisuus talvikäytössä. Puiston 2, 4 ja 6 kilometrin mittaiset latu-urat katkaisevat muiden ulkoilijoiden reitit. Ladulla kävelystä ja koirien ulkoiluttamisesta latu-urilla tulee paljon vihaista palautetta. Sveitsin latu-urat ovat myös liian kapeat nykyiselle ladunhoitokalustolle. Urille ei ole mahdollista tehdä kunnollisia olosuhteita molemmille hiihtotyyleille. Latu-uran kapeus aiheuttaa ladunhoidolle ongelmia myös siksi, että viereistä puista putoaa roskaa laduille. Latvuksiin kerääntyneen lumen sulaessa ladulle muodostuu jätää, joka estää ladun koneellisen pehmittämisen. Saadussa palautteesta hiihdon harrastajat ovat erityisesti korostaneet laatua; mieluummin tydytään lyhyempiin latu-uriiin hyvissä olosuhteissa kuin hiihdetään liian kapeilla ja huonokuntoisilla laduilla. Hiihtokausi on viimeisten vuosikymmenien aikana lyhentynyt merkittävästi, vain harvoina talvina pystytään hiihtämään luonnonlumella useampia kuukausia.

kuva 3: Nykyinen latuverkko.

Rauhoitusmääräysten mukaan luonnonsuojelualueella pyöräily on sallittua vain siihen erikseen osoitetuilla reiteillä. Puiston reittien merkintä on ollut puutteellista ja pyöräilijät ovat käyttäneet käytävä- ja polkuverkostoa varsin vapaasti. Luonnonsuojelualueen osalta maastossa pyöräilyä on tullut eroosiota edistävä ongelma, joka näkyy erityisesti Sveitsin lukon rinteissä.

Sveitsinpuistossa sijaitsevat Hyvinkään jääliikuntakeskus sekä uimahalli ja maa-uimala. Jääliikuntakeskukseen liittyvät Perttulan nurmet, joilla kesäisin pelataan jalkapalloa ja talvella hiihdetään ensilumen laduilla. Koulujen yhteydessä on paljon käytetty pesäpallokenttä-jääkenttä ja puistossa 2 tenniskenttää, jotka ovat huonokuntoisina olleet vähäisellä käytöllä. Puistoa käytetään paljon myös koululiikuntaan, mm. suunnistukseen. Puistossa järjestetään erilaisia liikuntatapahtumia kuten suunnistuskilpailuja.

Sveitsinpuistossa on laajoja koiraharrastusalueita, mm. vinttikoirarata ja palveluskoirien koulutusalue. Koiraradan yhteydessä on myös lemmikkieläinten hautausmaa. Puutarhaharrastusta varten puiston eteläosassa, Hyppäränkadun varrella on ollut noin 100 viljelyaluetta.

Liite 9: Sveitsinpuisto nykyinen reitistö

2.8. Yhdyskuntatekniikka

KADUT JA KEVYENLIIKENTEEEN YHTEYDET SEKÄ VALAISTUS

Sveitsinpuistoon johtaa useita katuja; Hopeavuorentie, Manunkatu, Teerimäenkatu, Härkävehmaankatu, Vieremänkatu ja Virnalankatu. Näistä Manunkatu ja Vieremänkatu johtavat vain asuinkortteleihin, muiden katujen kautta saavutaan myös yleisille paikoitusalueille.

Puistoon on useita muitakin liittymiä, joita pitkin alueelle tulee moottoriajoneuvoliikennettä. Tieltä 130 on entisen Usmin yksityistien liittymä, josta saavutaan pohjoiselle koiraharrastusalueelle. Hieman etelämpänä on toinen liittymä palveluskoiraharrastusalueelle. Molemmilla alueilla on pienehköt paikoitusalueet. Vinttikoiraradan moottoriajoneuvoliikenne ulottuu nykytilanteessa kuitenkin lähes suojelualueelle asti. Hyppäränkadulla, Pöllönkujan kohdalla on liittymä palstaviljelyalueelle ja pieni paikoitusalue viljelijöitä varten. Sveitsinpuistotieksi nimetty puistokäytävä johtaa Hyppäränkadulta Sveitsin pumppaamolle ja kahdelle omakotitalolle. Vedenottamon kaivojen huolto edellyttää huoltoliikennettä myös kauempana puistossa.

Ulkoilureittien ja katuverkon liittymät muodostavat paikkoja, joista luvaton moottoriajoneuvoliikenne pääsee puistoon. Esimerkiksi entisen Usmin yksityistien alku jäähallin pohjoispuolella antaa nykyisin mahdollisuuden puistoon ajamiseen. Samasta pisteestä lähtevä entiselle maankaatopaikalle menevä tie houkuttelee myös roskaajia.

Kevyenliikenteen yhteydet puistoon ovat keskustan suunnasta hyvät. Alueelle johtaa kaksi kevyenliikenteen siltaa; jäähallille Välenojalta johtava silta ja Kulomäestä Alhostenmäkeen johtava silta. Suojateiden kautta puistoon pääsee useimpien katujen risteyksistä kaupungin keskustan suunnasta. Yhteydet idän suunnasta ovat sen sijaan heikommat. Usmin erämaasta moottoritien takaa puistoon pääsee vain Vantaanjoen rinnalla kulkevaa ulkoilureittiä ja Hyppäränkadun varren pyörätietä.

Katujen ja kevyenliikenteenväylien lisäksi Sveitsinpuistossa on valaistus rakennetuilla ulkoilureiteillä, ns. kahden, neljän ja kuuden kilometrin lenkeillä. Nykyinen valaistus on ajanmukainen ja toimiva, suurempia peruskorjauksia ei ole lähiaikoina tiedossa.

YHDYSKUNTATEKNISET VERKOSTOT JA NIIDEN HUOLTO

Alueen vesijohtoverkosto käsittää kaksi Sveitsin vedenottamolta alkavaa linjaa, joista toinen sijoittuu harjujaksojen väliseen laaksopainanteeseen ja kulkee kohti itää. Toinen linja nousee harjunrinnettä ylös Sveitsin Majalle ja kulkee edelleen harjutasanteen läpi Sveitsin kentän kautta kohti keskustaa. Harjualueen reunamilla on vedenottamotoimintaan liittyviä rakenteita kuten pohjaveden tarkkailuputkia.

Luonnonsuojelun alueen läpi kulkee jäteveden siirtoviemäri harjujaksojen välisessä laaksossa. Harjun länsireunaa ja suon laittaa pitkin kulkee toinen jätevesiviemäri Sveitsinkadulta Hyppäränkadulle. Siirtoviemäriin liittyvät Sveitsin Majan ja hotellin sekä Sveitsin uimalan jätevesiviemärit.

Paavolan sadevedet ja osa Vieremän ja Talvisillan asuinalueiden sadevesistä ohjautuvat putkessa suojelualueelle tai suojelualueen läpi. Sadevesiviemärit purkautuvat puroihin, ojaverkostoon tai maastoon. Purkukohtia on useita. Paavolan suunnan hulevedet laskevat ojaan entisen vedenpumppaamon luona. Uimalan ja hotellin hulevedet laskevat ojaan uimalan länsipuolella rinteiden alla. Hotellin paikoitusalueen hulevedet laskevat ns. Poikainmontun rinteeseen Härkävehmaankadun varrella. Talvisillan suunnalta tulevat hulevedet laskevat ojiin Hyppäränkadun varrella kahdessa pisteessä. Pohjoisen Paavolan hulevedet laskevat ojaan Kulomäentien risteyskohdalla. Purkukohdat on paikoin suojattu kivikatteella eroosion estämiseksi. Hangonsillan tulevan asuinalueen kuivatuksen vuoksi Talvisillan suunnalta tulevien hulevesiviemärien vedet johdetaan Sveitsinpuistossa laskeutusaltaan kautta. Allas rakennetaan vuonna 2016.

Sveitsinpuiston alueella on sähkö- ja teleoperaattoriyhtiöiden maakaapeleita. Kaapelit on pääasiassa sijoitettu katujen ja puistoväylien reuna-alueille.

Kaukolämpöverkoston piirissä ovat Sveitsin uimala ja hotelli sekä Härkävehmaan koulu ja Sveitsin lukio. Kaukolämpöputkistot on sijoitettu pääasiassa puistoväylien alle ja ne liittyvät Aleksis Kiven kadun runkolinjaan Rietinpuiston kohdalla.

2.9. Ympäristöhäiriöt ja uhat

Maisemaan ja yleisilmeeseen kohdistuva merkittävin häiriötekijä on runsaasta virkistyskäytöstä johtuva eroosio ja pohjakasvillisuuden tuhoutuminen. Nämä ongelmat ovat ikävimminkin nähtävissä Sveitsin lukon rinteissä ja ympäristössä. Pääosa vaurioista on aiheutunut mäkihyppytoiminnan seurauksena kun maastoa on muotoiltu eri syistä. Hyppyrinteet eivät ole toipuneet mäkihyppytoiminnan päättymisestä huolimatta koska rinteissä jatkuvasti kuljetaan ja niitä käytetään mm. rinnejuoksuun ja maastopyöräilyyn. Myös Härkävehmaan koulun lähistöllä maanpinta on erittäin kulunut laajalla alueella. Maastoon syntyy jatkuvasti myös uusia polkuja. Kaikki käyttäjät eivät tunnu olevan tietoisia alueen rauhoitusmääräyksistä. Tiedottamiseen olisi kohdistettava enemmän resursseja, jotta käyttäjät eivät ainakaan tietämättään tulisi rikkoneeksi rauhoitusmääräyksiä.

Maisemaan ja kasvillisuuteen kohdistuu riittämättömien hoitoresurssien aiheuttama uhka. Maisema kasvaa hoidon puutteessa umpeen niin, että puistolle ominaisia maastonmuotoja ei voi nähdä. Umpeenkasvu ja kuusettuminen uhkaavat erityisesti runsaasti valoa vaativia harjulajeja mutta myös muun lajiston elinvoimaisuus edellyttää oikeanlaisia, tavoitteellisia hoitotoimia.

Maisemaan ja kasvillisuuteen kohdistuu ilmastonmuutoksen aiheuttamia uhkia kuten myrskyjen lisääntyminen ja ilmaston lämmitessä Suomeen leviävät uudet hyönteislajit ja kasvitaudit. Asukaspalautteessa tuotiin mm. esille huoli kirjanpainajan toukkien laajasta tuhosta Sveitsinpuiston kuusikoissa. Sekä myrskyihin että hyönteis- ja kasvitautihuoihin liittyy ympäristön kannalta ristiriitaisia näkökohtia. Toisaalta tuho voi vaikuttaa maisemaan epätoivotulla tavalla mutta toisaalta tuhot tuovat suojelualueelle erilaista eliöstöä hyödyttävää lahopuuta.

Asukaspalautteessa on tullut esille käyttäjien kokema moottoritien meluhaitta, joka eniten vaivaa harjun länsipuolta. Moottoritie on rakennettu 1990-luvun alussa ilman melusuojarakenteita. Melumittauksia ei ole suoritettu mutta liikennemelusta on laadittu mallinnus.

Luvaton moottoriajoneuvoliikenne aiheuttaa jonkin verran häiriötä puiston alueella. Katuverkkoon liittyvät, puiston läpi menevät käytävät houkuttelevat oikaisemaan puiston läpi. Puistossa tarvitaan tehokkaampia ajoesteitä.

Puiston alueelle syntyy ajoittain luvattomia kaatopaikkoja, puistoon tuodaan isokokoisia tavaroita kuten huonekaluja ja sähkölaitteita. Luonnonsuojelualueella on myös ollut luvattomia majoja. Romu- ja roskaantumisongelma on suurelta osin poistettavissa estämällä luvaton ajoneuvoliikenne.

Eläimistölle ja jossain määrin myös kasvistolle aiheutuu häiriötä ja uhkaa kytkemättöminä ulkoilutettavista koirista. Myös tätä ongelmaa on yritettävä vähentää tiedottamalla.

Kasvillisuuteen kohdistuvan uhkan muodostavat myös alueelle kulkeutuvat vieraslajit, joista merkittävien tällä hetkellä on jättipalsami, joka on laajalti valloittanut purojen ja ojien varret. Uudenmaan ELY-keskus on tehnyt 19.5.2015 toistaiseksi voimassa olevan päätöksen, joka antaa mahdollisuuden poistaa luonnonsuojelualueelta vieraskasvilajeja. Näihin kuuluvat mm. jättipalsami, lupiini, kurturuusu ja punalehtiruusu. Jättipalsamin kitkentätyö on aloitettu harjujaksojen välisessä laaksossa kesällä 2015.

Vedenottoaivojen läheisyyteen tai tärkeälle pohjavesialueelle imeytettävät hulevedet muodostavat riskin pohjaveden laadulle. Sadevesiviemäreiden mahdollisia muutostöitä suunniteltaessa hulevedet tulisivat ohjata alueen ulkopuolelle.

Vuonna 2014 tehdyn bioindikaattoritutkimuksen mukaan Hyvinkään kaupungin alueella keskimääräiset sormipaisukarpeen vaurioaste, ilmanpuhtausindeksi ja ilman epäpuhtauksista kärsivien jäkälälajien lukumäärä olivat käytännössä samalla tasolla kuin koko tutkimusalueella yleensä. Kahdella alalla Hyvinkään keskustassa sekä Sahanmäessä lajilukumäärä oli selvästi köyhtynyt. Hyvinkään keskustan havaintoala luokiteltiin jäkäläautioksi. tutkimuksen mukaan lajisto oli koko Hyvinkään alueella lievästi köyhtynyttä. Sormipaisukarpeen vaurioaste ja lajilukumäärä eivät kuitenkaan eronneet tilastollisesti merkitsevästi aikaisemmista tarkasteluvuosista.

3. KÄYTÖN JA HOIDON TAVOITTEET

Osana hoito- ja käyttösuunnitelman päivytystä työryhmä on mm. saadun asukaspalautteen pohjalta laatinut Sveitsinpuistolle vision. Tavoitteet on kiteytetty seuraavasti: ”Sveitsinpuisto on historiaa henkivä Salpausselän helmi.”

Sveitsinpuiston arvoiksi on luettu mm. monimuotoinen harju- ja kosteikkoluonto, vaihtelevat maastonmuodot ja maisemat, pitkät perinteet yleisötapahtumien näyttämönä, hyvät ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet sekä hyvä tunnettuus matkailukohteena aina 1800-luvulta lähtien.

Näiden arvojen ylläpitämistä ja kehittämistä tukee toiminta-ajatus: ”Sveitsinpuistossa luonnonsuojelu, jylhät harjumaisemat sekä perinteikäs kulttuurihistoria yhdistyvät monipuolisiin, terveyttä ja hyvinvointia tukeviin liikunta- ja virkistysmahdollisuuksiin. Historiallista kylpyläkulttuuria ja talviurheiluperinteitä vaalitaan ja ne yhdistetään toiminnallisesti Sveitsinpuiston laadukkaaseen palveluverkostoon. Sveitsinpuisto tarjoaa vierailijoille aitoja luontoelämyksiä.”

4. TOIMENPITEET 2016-2030

Edellä olevan vision ja asukaspalautteen pohjalta on laadittu suunnitelma Sveitsinpuiston alueen kehittämisestä. Toimenpiteet on ryhmitelty seuraaviin osiin:

4.1. Luonnonhoito

Luonnonhoidossa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa, joka laaditaan 10 vuodeksi kerrallaan. Nykyinen, vuosille 2008-2017 laadittu luonnonsuojelualueen metsäsuunnitelma pidetään voimassa siihen saakka kunnes sen mukaiset toimenpiteet on saatu toteutetuksi. Suojelualueen ulkopuolisten metsien suunnitelma vanhenee vuonna 2016. Seuraava, koko Sveitsinpuiston alueen käsittävä metsäsuunnitelma hyväksytetään aikanaan ympäristölautakunnassa ja luonnonsuojelualueen osalta Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Nykyistä luonnonsuojelualueen metsäsuunnitelmaa tarkennetaan joiltakin osin tällä käyttö- ja hoitosuunnitelmalla. Sveitsinpuisto jaetaan kolmeen metsänhoitovyöhykkeeseen; kulttuurivyöhyke, puistometsävyöhyke ja luonnonmetsävyöhyke. Tarkennukset on kirjattu liitteenä olevaan taulukkoon.

Metsänhoitotoimenpiteitä suoritetaan kaikilla vyöhykkeillä vain pesimäkauden ulkopuolella, ajalla 1.8. - 31.3. Käyttäjien turvallisuudelle vaaraa aiheuttavan puun poisto voidaan kuitenkin suorittaa tarvittaessa muunakin vuodenaikana.

KULTTUURIVYÖHYKE

Kulttuurivyöhyke sijoittuu supprien ympäristöön ja kiertää suuremman supan eli Sveitsin lukon. Tämä maisemallisesti puiston tärkein alue on ollut jo 1870-luvulta alkaen matkailukohteena ja todennäköisesti antanut aiheen Sveitsi nimen käytölle. Kulttuurivyöhykkeen pinta-ala on 11 ha.

Kulttuurivyöhykkeellä on Staudingerin muistokivi ja vanhoja kiviporrarakenteita. Sveitsinpuistoon suunniteltu, alueen kulttuurihistoriaa esittelevä kulttuuripolku ja luontopolku sijoittuvat vyöhykkeelle.

Kulttuurivyöhykkeellä metsänhoidon tavoitteena on maisemanhoito ja erämainen vaikutelma, eräänlainen muuttumattomuuden illuusio, jossa metsän käsittelyn ja ihmiskäden jäljet näkyisivät mahdollisimman vähän. Vaikutelma saadaan aikaan pienipiirteisillä mutta taajaan toistuvilla hoitotoimenpiteillä. Sveitsin lukkojen jylhät maastonmuodot pidetään havaittavina ja paisterinteen harjukasvillisuuden elinvoimaisuudesta huolehditaan. Sveitsin lukon pohja pidetään avoimena alueena. Vanhan, osittain jopa 150 vuotiaan harjumännikön elinvoimaa pidetään yllä poistamalla kilpailevaa kasvillisuutta. Männikkö pidetään riittävän harvana jotta uusien, pitkälatvuksisten maisemamäntyjen kehittyminen on mahdollista.

Tuulen kaatamat maapuut ja turvallisilla paikoilla myös kelot ja pötkelöt antavat erämaista vaikutelmaa. Yksittäisiä kaadettuja runkoja jätetään kehittymään lahopuiksi mutta polkujen varsille ei jätetä pätkittyjä runkoja. Hakkuujäte kerätään vyöhykkeeltä pois. Luonnonhoitotoimenpiteet tehdään metsurityönä. Vyöhykkeelle ei tehdä erillisiä ajouria puutavaran ja hakkuujätteen kuljetusta varten vaan työssä käytetään olemassa olevaa reittiverkostoa. Riittävän lumipeitteen aikana koneilla voidaan liikkua myös käytävien ulkopuolella.

Käytäväverkosto kunnostetaan kaventamalla leveiksi kuluneet polku-urat. Käyttäjiä kehoitetaan pysymään olemassa olevilla poluilla, jotta pohjakasvillisuuden tuhoutuminen ei jatkuisi. Käytävien varsilla kiinnitetään huomiota aluspuuston ilmeeseen, esim. vaurioituneet versot poistetaan.

PUISTOMETSÄVYÖHYKE

Puistometsävyöhyke sijoittuu luonnonsuojelualueella hotellin, koulujen ja uimalan ympäristöön ja muualla Sveitsinpuistossa virkistyskäytön kannalta oleellisille alueille. Puistometsävyöhykkeen pinta-ala on 128 ha.

Puistometsävyöhykkeellä metsänhoidon tavoitteena on esteettisten ja virkistyskäytön näkökohtien edistäminen. Marjametsät pidetään riittävän avoimina jotta puolukka ja mustikka menestyvät. Metsänhoito tehdään jatkuvan kasvun periaatteilla siten, että metsistä kehittyy eri-ikäisiä ja monilajisia. Hakkuujäte kerätään pääosin pois etenkin käytävien varsilta. Hakkuujäte voidaan myös hakettaa työmaalla mutta hakekasojen syntymistä tulee välttää. Tuulenkaadot ja osa kaadetuista rungoista jätetään maapuiksi. Käytävien varteen ei jätetä katkaistuja runkoja. Kelot ja pökkelöt säästetään siellä missä se on turvallista. Käytävien varsilla aluspuustoa hoidetaan säännöllisesti riittävän näkyvyyden turvaamiseksi. Luonnonsuojelualueella hakkuut tehdään metsurityönä. Erillisiä ajouria ei avata luonnonsuojelualueella vaan puutavaran ja hakkuujätteen kuljetus tehdään olemassa olevaa käytäväverkostoa pitkin. Riittävän lumipeitteen aikana koneilla voidaan liikkua myös käytävien ulkopuolella.

LUONNONMETSÄVYÖHYKE

Luonnonmetsävyöhyke sijoittuu Sveitsinpuiston lajirikkaimmille ja luontoarvoiltaan parhaille alueille. Luonnonmetsävyöhykkeellä ovat lähteikköalueet, purojen varret ja vanhat metsät. Luonnonmetsävyöhykkeellä on kaksi liito-oravan reviiriä. Suojelualueen ulkopuolella luonnonmetsävyöhyke noudattelee linnustoselvityksessä tehtyä linnuston kannalta arvokkaimpien alueiden rajausta ja siihen sisältyy myös vuonna 2012 selvitetty, vinttikoiraradan itäpuolella oleva arvokas elinympäristö. Luonnonmetsävyöhykkeen pinta-ala on 94 ha.

Luonnonmetsävyöhykkeen metsänhoidon tavoitteet lähtevät luontoselvityksistä. Virkistyskäyttö on lähtökohtana vain rakennettujen käytävien varsilla. Metsänhoitotoimet rajataan turvallisuuden kannalta välttämättömiin, pystyyn kuolleiden, käytävälle mahdollisesti kaatuvien puiden poistoon sekä käytävän reunojen pensaskerroksen harventamiseen niin, että näkyvyys sivuille riittää ylläpitämään liikkujan turvallisuuden tunnetta. Pääosa alueesta saa kehittyä luonnontilaisena.

AVOIMET ALUEET

Avointen alueiden hoitotapa riippuu kunkin alueen käytöstä. Arvokain niittyalue on Sveitsin lukon pohjalla, jossa kasvaa harjulajistoa mm. harjuhäränsilmää ja kissankäpälää. Alueen umpeenkasvun estäminen on välttämätöntä lajiston säilymisen kannalta. Alue niitetään vähintään kerran kesässä ja runsas niittojäte kerätään pois. Entisen ison hyppyrin paikalle on kehittymässä uusi niittyalue, jonka kasvillisuus toistaiseksi on lähinnä joutomaiden lajistoa. Alue niitetään kerran kesässä ja niittojäte kerätään pois. Ison hyppyrin rehevästi heinää kasvavan alastulorinteen niittäminen on työtekniisesti erittäin hankalaa rinteen jyrkkyyden vuoksi. Toistaiseksi vesakoituminen ei ole muodostunut merkittäväksi ongelmaksi mutta tulevaisuudessa joudutaan ehkä selvittämään mahdollisuutta alastulorinteen laiduntamiseen lampailla tai vuohilla muutamien vuosien välein. Tavoitteena on pitää alastulorinne avoimena. Rajaportin avoimen alueen hoito määritellään erikseen laadittavassa suunnitelmassa. Perttulan ja koiraharrastusalueen rehevien, heinävaltaisten niittyjen hoito määritellään käyttötärpeiden mukaan.

Tien 130 laidalla oleva pelto jää toistaiseksi viljelykäyttöön kaupungin vuokrapeltona.

Avoimia alueita on 36 ha.

Liite 10: Sveitsinpuiston kasvillisuudenhoitovyöhykkeet

Liite 11: Tarkennukset metsäsuunnitelmaan

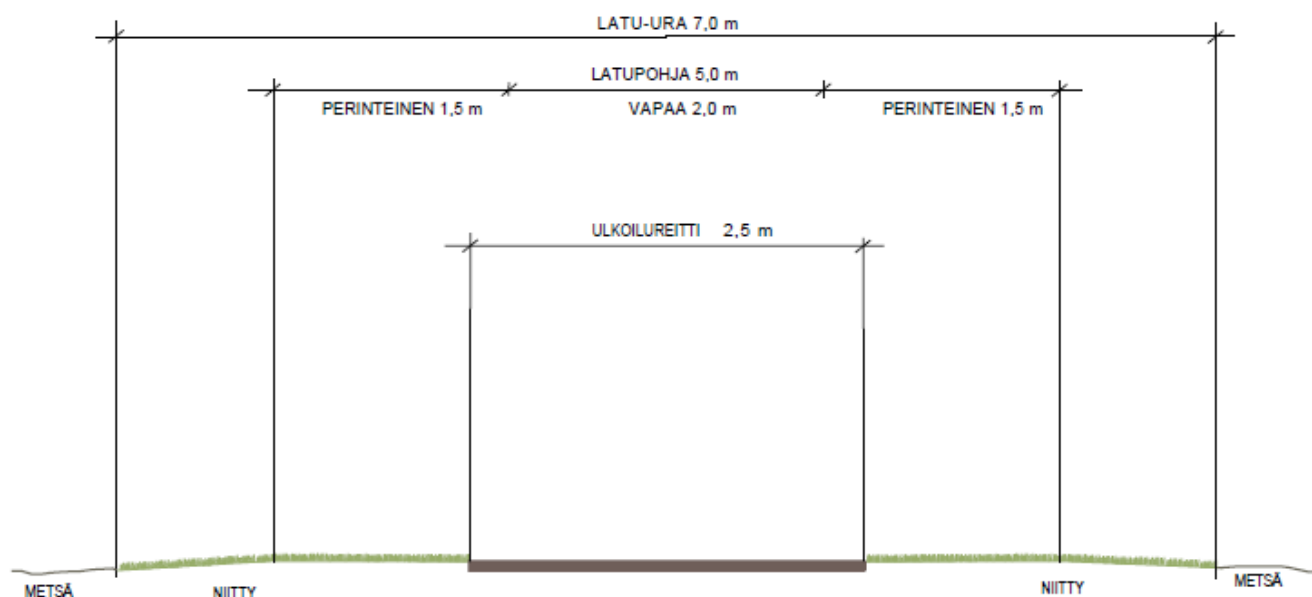
4.2. Ulkoilureittiverkosto

Hoito- ja käyttösuunnitelman päivittämisen tärkeänä tavoitteena oli alueen käytäväverkoston järjestely niin, että eri käyttömuodoille osoitetaan omat, toimivat reittinsä. Samalla virkistyskäyttöpainetta pyritään ohjaamaan pois kulutukselle aralta suojelualueelta. Hoito- ja käyttösuunnitelman käytäväverkostosuunnitelmaa täydennetään laadittavalla liikenteenohjaussuunnitelmalla. Sveitsinpuiston ulkoilureittien opastus uusitaan uuden suunnitelman mukaiseksi ja käyttäjiä paremmin palvelevaksi.

Erityisesti talvikaudella hiihtäjien ja kävelijöiden tarpeet ovat menneet pahasti ristiin. Koska ulkoilureitit on kunnostettu talveksi laduiksi, ovat kävelijät menettäneet tutut reittinsä ja helposti harhautuneet kulkemaan laduilla. Asia on noussut voimakkaasti esille käyttäjäpalautteessa. Suunnittelun tavoitteeksi asetettiin selkeiden talvikävelyreittien muodostaminen ja eri käyttömuotojen välisten risteämispaikkojen minimoiminen.

Sveitsinpuiston latu-urat ovat käyneet kapeiksi nykyiselle ladunhoitokalustolle. Koska latu-urien levenyttäminen ei monessa paikassa, erityisesti suppien lähiympäristössä, olisi mahdollista jyrkkien rinteiden ja maisemallisten seikkojen vuoksi on laduille etsitty uusia reittejä.

Uudet latu-urat sijoittuvat pääasiassa suojelualueen ulkopuolelle. Puiston uudet latu-urat rakennetaan tai levennetään molemmat hiihtotavat ja myös molempiin suuntiin hiihtämisen mahdollistaviksi. Vapaan tilan tulee olla 7 metrin levyinen jotta 5 metrin levyinen tasattu latu-ura voidaan hoitaa. Luonnonmaastossa latu-ura on kokonaan niitypintainen ja rakennettujen ulkoilureittienkin osalta tarvittava levennys tehdään niitynä. Ulkoilureittiverkoston käytävälevytenä säilyy edelleen perinteinen 2,5 metriä. Alhostenmäessä hiihdetään vanhaan tapaan vain yhteen suuntaan.

kuva 4: Latujen periaatepoikkileikkaus.

Perttulan ja Alhostenmäen välinen ulkoilureitti peruskorjataan siten, että sen leveys riittää molemmille hiihtotyyleille ja mahdollistaa molempiin suuntiin hiihtämisen. Latu-uran leveys puiden välissä on 7 metriä, josta latupohjan osuus on 5 metriä. Tämän ladun kautta Perttulasta on yhteys Usmin suuntaan ja Erkylän maastoihin sekä mahdolliseen tulevaan hiihtokeskukseen Kulomäessä.

Perttulan ja Hyyppärän välinen latuyhteys toteutetaan harjujaksojen välisessä laaksossa kulkevaa nykyistä pyörätietä ja vesihuoltolinjaa pitkin ja entisen vedenottamon nurkalta avattavaa uutta latu-uraa pitkin. Uusi latu-

ura siirtyy nykyisen vedenottamon eteläpuolella kulkemaan pitkin vesihuoltolinjaa. Myös tämä latu-ura on 7 metrin levyinen ja mahdollistaa molempien hiihtotyylien käytön ja molempiin suuntiin hiihtämisen. Ladulta tehdään yhdyslatu tenniskenttien nurkalle hotellin, uimalan ja Hopeavuorentien paikoitusalueen käyttäjäkuntaa varten. Latu tehdään nykyiseen aukkoon kahteen suuntaan hiihdettävänä perinteisen hiihtotyylin latuna. Selvitetään myös mahdollisuus käyttää Sveitsin Lukon pohjan kautta kulkevaa käytävää latukäyttöön hotellin ja Perttulan alaniityn välillä.

Tulevaisuuden tarpeita varten on suunnitelmassa tehty varaus uudelle, Härkävehmaansuolla kulkevalle latu-uralle, joka tekisi mahdolliseksi Sveitsin ympärihiihdon.

Ensilumen latu sijoittuu toistaiseksi Sveitsiin Perttulan kentille ja niitylle. Toiminto voidaan myöhemmin, Kulomäen soranotto toiminnan päätyttyä, siirtää suunnitellun hiihtostadionin yhteyteen. Hiihtäjät ohjataan nyt käyttämään jäähallin pohjoista paikoitusalueutta. Ensilumen latu ulotetaan paikoitusalueen pohjoispäähän muodostettavalle lähtöpaikalle asti. Lähtöpaikka toimii samalla myös latukoneen kääntöpaikkana. Yhteyttä varten tarvitaan n. 30 metriä uutta niitynpintaista latu-uraa suojelualueen ulkopuolelle.

Ulkoilureittien muutokset aiheuttavat tarpeen muuttaa myös reittien valaistusta. Valaistus tulisi purkaa joiltakin käytäväosuuksilta, jotta jalankulkijoita ei turhaan johdatettaisi latu-urille. Joiltakin paljon käytetyiltä kävelyreiteiltä valaistus puuttuu tällä hetkellä. Sveitsinpuistoa ei kuitenkaan haluta valaista liikaa, puistoon tulee jäädä myös pimeitä alueita.

Uusi puistokäytävä tarvitaan Teerimäenkadun paikoitusalueelta pohjoiseen kohti Sveitsin majaa. Reitti on osa tärkeää, koko keskustan läpi suunniteltua ulkoiluyhteyttä, joka liittyy eteläiset Kruununpuiston ja Hakalanmäen asuinalueet Hangonsillan läpi Sveitsinpuistoon. Käytävälle on tehty varaus asemakaavaan. Toteutettava käytävä halutaan kuitenkin asemakaavasta poiketen sijoittaa nykyisen, paljon käytetyn polun kohdalle. Käytävä toteutetaan 2,5 m levyisenä kuten muutkin Sveitsinpuiston käytävät. Tämän yhteyden jatkeeksi etelään, Nummisillankadun suuntaan, parannetaan harjanteen päällä kulkeva paljon käytetty polku. Polku parannetaan kapeaksi käytäväksi nykyiseen aukkoon puita kaatamatta. Jyrkimpään rinteeseen tehdään maastoportaat.

Luonnonsuojelualueella pyöräily merkittyn reittien ulkopuolella, esim. poluilla tai maastossa on rauhoitusmääräyksissä kielletty.

Pyöräilylle osoitetaan puiston läpi Perttulasta Hopeavuorentielle kulkeva reitti sekä Aleksis Kivenkadulta uimalalle johtava reitti. Nämä molemmat ovat talvikunnossapidettäviä pyöräteitä. Tämän lisäksi pyöräilijöiden käytössä on latukauden ulkopuolella moottoritien alitse Alhostenmäkeen ja edelleen koko puiston läpi Sveitsin majalle johtava Seitsemän veljeksien vaellusreitien osa sekä entinen Usmin yksityistie ja Hyyppärästä Sveitsin Majalle johtava uimalan sivustalla kulkeva ulkoilureitti. Härkävehmaankadun ja Teerimäenkadun pyörätiet johtavat katuverkosta puiston pyöräilyverkostoon. Suunnitelmaan on merkitty varaus uudelle, Mt 130:n suuntaiselle, koiraharrastusalueen ja Hyyppäränsillan väliselle ulkoilureitille. Reitillä paikalla on tällä hetkellä paljon käytetty polku. Tämä ulkoilureitti olisi myös pyöräilijöiden käytössä. Tälle yhteydelle olisi tarpeen saada uusi Mt 130:n ylityspaikka, jotta Usmin suuntaan olisi mahdollista päästä myös puiston keskivaiheilta.

Puiston muut ulkoilureitit varataan kävelijöiden käyttöön.

Liite 12: Sveitsinpuiston latu-urat

Liite 13: Sveitsinpuiston talvikävely

Liite 14: Sveitsinpuiston pyöräily

4.3. Muut liikuntatoiminnot

Sveitsin lukon rinteille sijoitetaan Seikkailupuisto, joka koostuu puihin kiinnitettävistä köysiradoista. Seikkailupuiston toteuttaa yksityinen yrittäjä. Seikkailupuisto tuo Sveitsinpuistoon uudenlaista käyttäjäkuntaa ja täydentää puiston virkistystoimintoja. Seikkailupuistolla on myös matkailullista merkitystä.

Seikkailupuiston yhteyteen sijoitetaan pieni lasten leikkipaikka ja ulkokuntoiluvälineitä, jotka on tarkoitettu kaikille puiston käyttäjille. Kokonaisuus tarjoaa harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille ja tukee myös muuta ulkoilua. Itäisessä supassa olevat kuntoiluvälineet puretaan ja alue siistitään luonnonmukaistumaan.

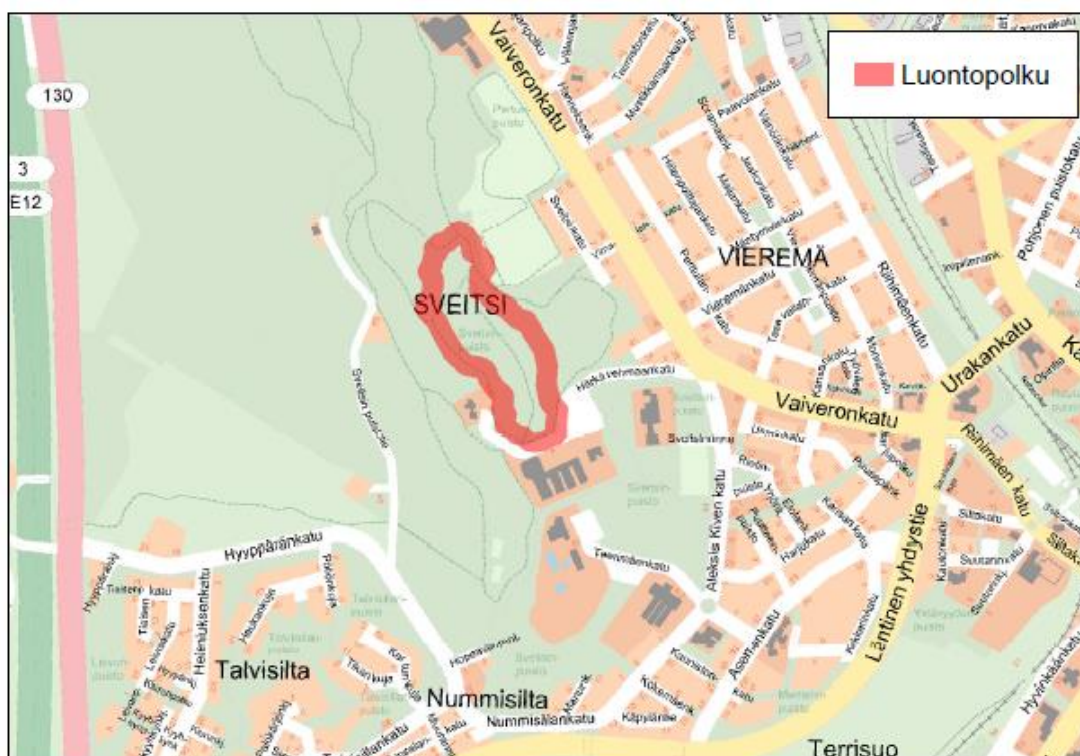
Koulusuunnistusta ja suunnistustapahtumia varten laaditaan kartta Sveitsinpuiston aroista alueista, joille suunnistusrasteja ei saa sijoittaa. Koululiikuntaa varten laaditaan myös muuta ohjeistusta suojelualueen luontoarvojen huomioon ottamisesta, mm. Sveitsin lukon rinteiden käyttö rinnejuoksun harjoittelussa tulisi saada loppumaan.

Sveitsinpuiston huonokuntoiset tenniskentät kunnostetaan mahdollisesti hotellihankkeen toimesta, joko tenniskentiksi tai muuta, samassa tilassa tapahtuvaa liikuntaa varten. Mikäli kentät jäävät pois käytöstä, alueelta poistetaan rakenteet ja alue jätetään luonnonmukaistumaan.

4.4. Muu virkistyskäyttö

Hyvinkäällä halutaan edistää luontomatkailua erityisesti Sveitsinpuiston ja Usmi-Kytjä erämaan alueella. Tavoitteena on eri toimijatahojen mm. luontomatkailuyrittäjien yhteistyö ja alueen kävijämäärien kasvaminen. Sveitsinpuiston virkistyskäyttömuotoja pyritään kehittämään ja monipuolistamaan luonnon ehdoilla toimien.

Sveitsin lukon ympärille on suunniteltu luontopolku, joka toteutetaan osana Polkua luontoon –hanketta. Polun reitti noudattelee nykyisiä rakennettuja käytäviä. Polun opastus toteutetaan QR-koodein, joiden ansiosta opastus voidaan toteuttaa hyvin pienimuotoisilla rakenteilla. Puistoon on toivottu myös muita, eri teemoihin perustuvia luontopolkuja.

kuva 5: Polkua luontoon – luontopolun sijoittuminen.

Kulttuurihistorian polun suunnitelma on valmistunut jo vuonna 2009 mutta sitä on toteutettu vain osittain. Sveitsin lukon kiertävän, n. 1 km pituisen polun tarkoituksena on esitellä Sveitsinpuiston kulttuurihistoriaa ja maisemia. Kierroksella tutustutaan juhlaperinteisiin sekä liikuntahistoriaan, mm. mäkihyppyyn ja curlingiin. Kohteet esitellään tauluissa. Polun ilme viimeistellään selkeäksi; liian leveiksi kuluneita polkuja ja risteysalueita kavennetaan asentamalla luonnonkiviryhmiä. Polulla olevat vanhat kiviportaot kunnostetaan ja polku pinnoitetaan kivituhkalla.

Puulajipuistolle on tehty aluevaraus Hyyppäränkadun varteen entiselle peltoalueelle. Puulajipuiston ideana on esitellä Suomessa kasvavia kasvilajeja ja niiden erikoismuotoja. Puhtaasti kotimaisia lajeja esittelevää puulajipuistoa eli arboretumia ei ole toistaiseksi Suomessa. Puulajipuisto tukee omalta osaltaan luontomatkailuhanketta ja toimii myös koulujen opetuskohteena sekä elämyksellisenä puistokohteena kaikille kaupunkilaisille. Luonnonsuojelun välittömässä läheisyydessä suomalaisten lajien esittely on turvallinen ratkaisu. Tavanomainen, vieraita puuvartisia esittelevä arboretum muodostaisi riskin vieraslajien pääytymisestä luonnonsuojelualueelle. Talvisillan suunnasta ja tulevalta Hangonsillan alueelta tulevien hulevesien laskeutus- ja viivytysallas sisältyy puulajipuiston aluevaraukseen. Puulajipuistosta laaditaan erillinen suunnitelma, jossa tarkastellaan myös mahdollisuus palstaviljelytoiminnan jatkamisesta alueella hulevesilammikon rakentamisen jälkeen.

Koiraharrastusalueet keskitetään puiston pohjoisosaan nykyisen vinttikoiraradan ympäristöön. Alueen järjestelyihin sisältyy uusi liittymä entiseltä Usmin yksityistieltä, joka korvaa syvältä puiston kautta kulkevan vinttikoiraradan nykyisen ajoyhteyden. Harrastusalueen nykyiset paikoitustilat ovat riittämättömät. Palveluskoiraharrastajien siirtäminen samaan yhteyteen muiden rotujen harrastajien kanssa edellyttää kenttäalueiden laajentamista. Koiraharrastusalueen kehittämisestä laaditaan erillinen suunnitelma.

4.5. Muut kehittämiskohteet ja pienimuotoiset muutokset

Entisen vedenottamon purkamiselle on haettu lupaa koska rakennukselle ei ole löytynyt muuta sopivaa käyttöä luonnonsuojelun sisällä. Rakennuksen pihapiiriin jää purkamisen jälkeenkin muuntamo ja Hyvinkään veden kaivo, joiden huoltoa varten tarvitaan kulkuyhteys. Rakennuksen paikka jätetään purkamisen ja alueen siistimisen jälkeen luonnontilaistumaan.

Uuden vedenottamon alueen ilmettä on käyttäjäpalautteissa pidetty ankeana. Sveitsinpuistotien ja vedenottamon välin tarvitaan suojaavia istutuksia. Vedenottamon vieressä olevan lammikon maisemointia toivottiin myös yleisökyselyssä. Idealuonnoksessa on esitetty maisemoinnin toteuttaminen ja puistonvartijan mökin pihaliittymän siirto, joka mahdollistaa ajoesteiden sijoittamisen paikkaan, jossa se parhaiten estää luvatonta liikennettä.

Metsäsuunnitelmassa on todettu Sveitsin lähteen maisemointitarve, jonka yhtenä tarkoituksena on estää talousvedeksi sopimattoman lähdeveden käyttö. Maisemointi toteutetaan seuraavasti: Lähteeseen asennetusta putkesta poistetaan yläosa. Maahan jäävän osan päälle asetetaan suuri luonnonkivi ja putkea ympäröivä kuoppa täytetään pienemmillä kivillä. Kohteessa käytetään sorakuopalta tuotavia puhtaita luonnonkiviä ja luonnonsoraa.

Kulttuuripolun suunnitelmassa on kirjattu useita pieniä kunnostuskohteita. Sveitsin lukon pohjan eteläkärjessä on tarvetta maastonmuotoilulle. Ison hyppymäen suojaksi on aikoinaan rakennettu maavalli, joka katkaisee Härkävehmaankadun suunnasta tulevan käytävän. Maavalli poistetaan ja alue muotoillaan luontevasti ympäristöön liittyväksi. Käytävä kunnostetaan. Alue jätetään luonnonmukaistumaan.

Sveitsin lukon pohjalta tehdään kolme maastoporrasta, yksi entisen slalomrinteen hissilinjalle, yksi ison hyppyrimäen vastarinteeseen ja yksi supan eteläkärjessä käytävältä kohti Härkävehmaankatua. Kaikkien portaiden paikat ovat voimakkaasti kuluneita runsaan käytön vuoksi. Kulttuuripolun suunnitelmaan kuuluu levähdyspenkkien sijoittaminen polun varrelle.

Sveitsinpuiston monet käyttömuodot ovat jättäneet puistoon jälkensä, jotka antavat alueesta monin paikoin kuluneen ja epäsiistin vaikutelman. Yleisilmeen kohentamiseksi olisi maastovaurioita pyrittävä hienovaraisin toimin korjaamaan. Kulttuuripolku kunnostetaan puistokäytäväksi ja ylileveät risteysalueet kavennetaan asentamalla luonnonkiviä kulkuesteeksi ja levittämällä kuorikatetta reunoille. Kulttuuripolun vanhat kiviportaavat kunnostetaan. Entisen pikkuhyppyrin soratasanne muotoillaan noudattelemaan alkuperäistä maastonmuotoa ja jätetään luonnonmukaistumaan. Eroosioalueiden tai muuten paljaan maanpinnan kasvillisuuden kehittymistä edistetään kullekin kohteelle luontaisten, Hyvinkäältä kerättyjen kasvien siemenillä tai pikkutaimilla. Entisen ison hyppyrin vastarinteen vihreytys näillä menetelmillä olisi erityisen tarpeellista alueen matkailullisen merkityksen vuoksi.

Liite 15: Sveitsinpuiston muutosalueet

Liite 16: Sveitsinpuiston reittimuutokset

Liite 17: Sveitsinpuiston valaistusmuutokset

4.6. Liikenne, pysäköinti ja liikenteenohjaus

Puiston saavutettavuuden kannalta on tärkeää, että pysäköintialueita on sijoitettuna puiston eri reunoille. Koska pyöräily puiston alueella on rauhoitusmääräyksillä rajoitettua, on pääsaapumisalueille järjestettävä myös pyöräpaikoitustilaa.

Jäähallin pohjoinen paikoitusalue on Sveitsinpuiston paikoitusalueista suurin, sille on mahdollista sijoittaa noin 200 autopaikkaa. Alue on aikanaan jäänyt viimeistelemättä ja muodostaa ankean sisääntulon puistoon. Paikoitukseen varattu sorakenttä on epämääräinen muodoltaan ja alueelle tulevan autoilijan on vaikea hahmottaa autopaikkoja, jolloin alueen käyttö on myös tehotonta. Sorapinta vaatii paljon kunnossapitoa alueen ilkkivaltaisen käytön vuoksi. Liittymä paikoitusalueelta puistoon jäähallin pääsisäänkäynnin luona on avara ja mahdollistaa luvattoman autoilun puistossa. Laaditussa idealuonnoksessa esitetään, että jäähallin edustalle pinnoitetaan alue, jossa autopaikat voidaan selkeästi osoittaa ja samalla rajataan jäähallin eteen jalankulkualue, jonne voidaan sijoittaa opastauluja. Hiihdon pääopastuspiste sijoitetaan paikoitusalueen luoteisnurkkaan, johon muodostetaan myös ensilumen latua varten tarvittava latukoneen kääntöpaikka. Tällöin paikoitusalueen eteläosa jää luontevasti jäähallin ja puiston muiden käyttäjien tarpeisiin.

Sveitsinkadun varrella olevalta pieneltä paikoitusalueelta (13 autopaikkaa) järjestetään talviyhteys Perttulan nurmille, jolloin myös tämä alue voi toimia hiihtäjien paikoitustilana. Rajaportin alueelle, Hyyppäränskadun varteen on suunniteltu uusi paikoitusalue sekä hiihtäjien ja muiden ulkoilureittien käyttäjien että puulajipuiston tarpeisiin. Paikoitustarve tällä alueella ei ole ollut asemakaavaa laadittaessa tiedossa joten suunnitelma vaatineen poikkeusluvan.

Uimalan, Teerimäenkadun ja Sveitsin Majan paikoitusalueet jäävät pois hiihtäjien käytöstä latureittien muuttuessa, mutta palvelevat edelleen muita ulkoilijoita. Uimalan paikoitusalue, jolla on n. 120 autopaikkaa, on käymässä pieneksi uimalan tarpeisiin. Teerimäenkadun paikoitusaluetta (30 autopaikkaa), joka tällä hetkellä on lähinnä Sveitsin lukion käytössä, on asemakaavan puitteissa mahdollista laajentaa. Asemakaava mahdollistaa myös Hopeavuorentien paikoitusalueen (n. 10 autopaikkaa) laajentamisen mikäli tarvetta ilmenee.

Sveitsin Majan paikoitusalue palvelee Majan ohella myös seikkailupuiston asiakkaita. Alueella on uuden suunnitelman mukaan 30 autopaikkaa. Paikoitusalueen yhteyteen toteutetaan myös opastus luonto- ja kulttuurihistorian poluille. Härkävehmaankadun varrella oleva yleinen, noin 50 auton paikoitusalue toimii Majan ja seikkailupuiston lisäpaikoitusalueena. Tilalle on tarvetta erityisesti silloin, kun Sveitsin Majalla järjestetään jokin iso tilaisuus seikkailupuiston ollessa auki. Molempien paikoitusalueiden tulee voida palvella myös muita puistossa ulkoilevia mm. kulttuuripolun käyttäjiä.

Puiston pohjoisosassa on paikoitusalue (n. 10 autopaikkaa) koiraharrastusalueita varten. Paikoitusalue on yhdistysten mukaan liian pieni tarpeeseen nähden. Laajennustarve selvitetään ja otetaan huomioon harrastusalueen kehittämissuunnitelmassa.

Alhostenmäen ulkoilijoita palvelevat Sveitsin hiihtokeskuksen paikoitusalueet Kulomäen puolella.

Sveitsinpuistoon laaditaan liikenteenohjaussuunnitelma. Suunnitelmassa esitetään mm. pyöräilyreitit rauhoitusmääräysten edellyttämällä tavalla. Luvatonta autoilua rajoitetaan puomilaittein ainakin uuden vedenpumppaamon kohdalla ja entisellä Usmin yksityistiellä koiraharrastusalueen uudelleen järjestelyjen jälkeen. Jäähallin pohjoispuolella paikoitusalueen ja puiston liitoskohta rakennetaan pienipiirteisemmäksi niin, että luvaton puistoon ajaminen estyy.

Usmintien kohdalle olisi tarpeen saada liittymismahdollisuus puistoon.

Opastuksen ja puiston käytön helpottamiseksi olisi puiston käytäville annettava nimet.

Liite 18: Sveitsinpuiston moottoriajoneuvoliikenne ja paikoitus

5. TOIMENPITEIDEN TOTEUTUS

5.1. Investointien kiireellisyysjärjestys ja kustannukset

kohte	kustannusarvio	toteutusvuosi	rahoitus
latu-ura Entinen vedenottamo-Hyppäränkatu, 750 m, niittypinta	22 000 €	2017	Liikuntapalvelut
latu-ura Perttula-Alhostenmäki 1350 m	94 000 €	2016	Liikuntapalvelut
Jäähallin pohjoinen p-alue: hiihdon pääopastuspiste (kiveys ja taulu) ja yhteyslatu-ura (50 m) paikoitusalueelle, niittypinta	7 000 €	2016	Liikuntapalvelut
latu-uran käytäväjärjestelyt: -Kulomäentie -jäähalli -uusi pumppaamo -valaistusjärjestelyt purku 200 €/kpl x 13 kpl = 2 600 € siirto 500 €/kpl x 38 kpl = 19 000 € uusi 1000 €/kpl x 13 kpl = 13 000 €	3 000 € 20 000 € 10 000 € 35 000 €	2016-2017	Kuntatekniikka Liikuntapalvelut Kuntatekniikka Liikuntapalvelut
paikoitusaluejärjestelyt, jäähalli	45 000 €	2017>	Liikuntapalvelut
latu-ura Härkävehmaansuo, 1100 m, niittypinta	30 000 €	2019	Liikuntapalvelut
liikenteenohjaus, ajonestolaitteet ja liikennemerkkit	10 000 €	2017	Kuntatekniikka
puistokäytävä Teerimäenkatu – pyörätie, 200 m ja Härkävehmaankatu-ulkoilureitti, 15 m	10 000 €	2017	Kuntatekniikka
käytävän peruskorjaus 100 m Uimalanmäki	10 000 €	2018	Kuntatekniikka
polun parantaminen käytäväksi 550 m Teerimäenkatu-Nummisillankatu	8 000 €	2019	Kuntatekniikka
paikoitusalue, Rajaportti 20 ap, 600 m ² sorapintaisena	30 000 €	2019	Kuntatekniikka Liikuntapalvelut
luontopolku ja gps-rastit	hankerahoitus	2016	Ympäristökeskus
kulttuuripolku	60 000 €	2017	Kuntatekniikka
lähiliikuntapaikka, ulkokuntosali	80 000 €	2017	Liikuntapalvelut
puulajipuisto	100 000 € >	2018>	Kuntatekniikka
Härkävehmaansuon uusi läntinen ulkoilureitti, 1650 m ilman valaistusta	160 000 €	2020 >	Liikuntapalvelut

5.2. Sveitsinpuiston hoito

Laaditaan suunnitelma palvelurakenteiden huoltoa varten. Suunnitelmassa määritellään eri käytävyyppien huolto talvi- ja kesäkaudella, kalusteiden ja rakenteiden hoito sekä jätehuolto ja puhtaanapito. Huoltosuunnitelmassa selkeytetään myös eri yksiköiden hoitovastuut ja kustannusjako.

Tavoitteena ei ole käyttökustannusten merkittävä nostaminen vaan kustannukset pyritään jatkossakin pitämään kohtuullisella tasolla. Käyttäjäpalautteen yleisenä viestinä on ollut olosuhteiden pienimuotoinen korjaaminen. Esimerkiksi talviaikaiselle kävelyllä on pyydetty osoittamaan reittejä mutta reittien auraamista ja hiekoittamista ei ole pidetty välttämättömänä vaan käyttäjien itse tallaamia polkuja on pidetty riittävinä. Talvikunnossapidettävien reittien määrää ei näin ollen ole suunnitelmassa lisätty. Käyttäjien omatoimisuuteen halutaan tulevaisuudessa vedota entistä enemmän. Reittien varrelle ei lisätä roska-astioita vaan opastuksessa kehoitetaan käyttäjiä kuljettamaan tuomansa roskat mukanaan pois. Käytäntö on jo yleinen monilla retkeilyalueilla. Roska-astioita sijoitetaan reittien lähtöpisteisiin ja infotaulujen yhteyteen.

Palautteen mukaan käytävien hoitotasoa olisi parannettava. Käytävät on monin paikoin kuoppaisia ja humuksesta liukkaita. Rakennettujen ulkoilureittien hyvällä hoitotasolla on merkitystä paitsi ulkoilukokemuksen miellyttävyyteen myös kulun ohjaamiseen. Käytävän kuraisuus ja suuret lammikot saavat kulkijan helposti poikkeamaan käytävältä maastoon jolloin maaston kulumiselta ei voida välttyä.

Uusien, rakennettävien opastaulujen hoitoon ja siisteyteen on etenkin alkuvaiheessa kiinnitettävä huomiota. Siisteyden ylläpitäminen vähentää ilkivaltaa pitkällä aikajänteellä. Opasteiden ja muiden rakenteiden suunnittelussa on helpon hoidettavuuden oltava lähtökohtana.

Viheralueiden hoitoa varten laaditaan hoitoluokituskartta, jossa määritellään mm. suojelualueen niittyalueet ja alueen muut säännölliset hoitotoimenpiteet.

Sveitsipuiston alueelta, ensisijaisesti luonnonsuojelualueelta poistetaan sinne levinneitä vieraskasvilajeja joita ovat mm. jättipalsami, lupiini, kurtturisuus ja punalehtiruusu. Poistaminen tehdään käsityönä mekaanisesti.

6. YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI JA SEURANTA

6.1. Ennustettavat ympäristövaikutukset

Luonnonhoidon vyöhykejako tuo sekä myönteisiä että jossain määrin kielteisiä ympäristövaikutuksia mukanaan. Lahopuun, pääasiassa oksa- ja rankalahopuun määrä vähenee kulttuuri- ja puistometsävyöhykkeillä, toisaalta supprien alueen avoimuuden lisääntyminen antaa paremmat mahdollisuudet paisterinteen kasvillisuuden elpymiselle. Kääpäselvitys antaa kuitenkin hyvät edellytykset lahopuulajiston tarpeiden huomioon ottamiseen hoitotoimissa. Luonnonsuojelualueen ulkopuolella olevien luonnonmetsävyöhykkeeseen liitettyjen metsäalueiden luonnontila pääsee kehittymään.

Ulkoilureittiverkoston muutosten ansiosta ulkoilupaine siirtyy osittain pois aralta suojelualueelta ja jakaantuu tasaisemmin koko puiston alueelle. Toisaalta seikkailupuisto ja lisääntyvä matkailu voivat lisätä metsänpohjan kulumista mikäli yleisön kulun ohjaamisessa ei onnistuta. Suojelualueen käytäväverkoston hyvällä hoitamisella voidaan jossain määrin vähentää uusien polkujen syntymistä, joita tällä hetkellä näyttää syntyvän mm. lammikoiden kiertämiseksi. Yleisön opastaminen ja valistus ovat asioita joihin tulisi käyttää enemmän voimavaroja.

Puulajipuiston suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen avoimuuden säilymiseen jotta alueelta tavattu avoimia maisematiloja suosiva linnusto ei kärsi muutoksesta. Alueelle rakentuvien hulevesialtaiden ansiosta Vantaanjokeen laskevan huleveden laatu paranee ja tulvahuiput tasaantuvat.

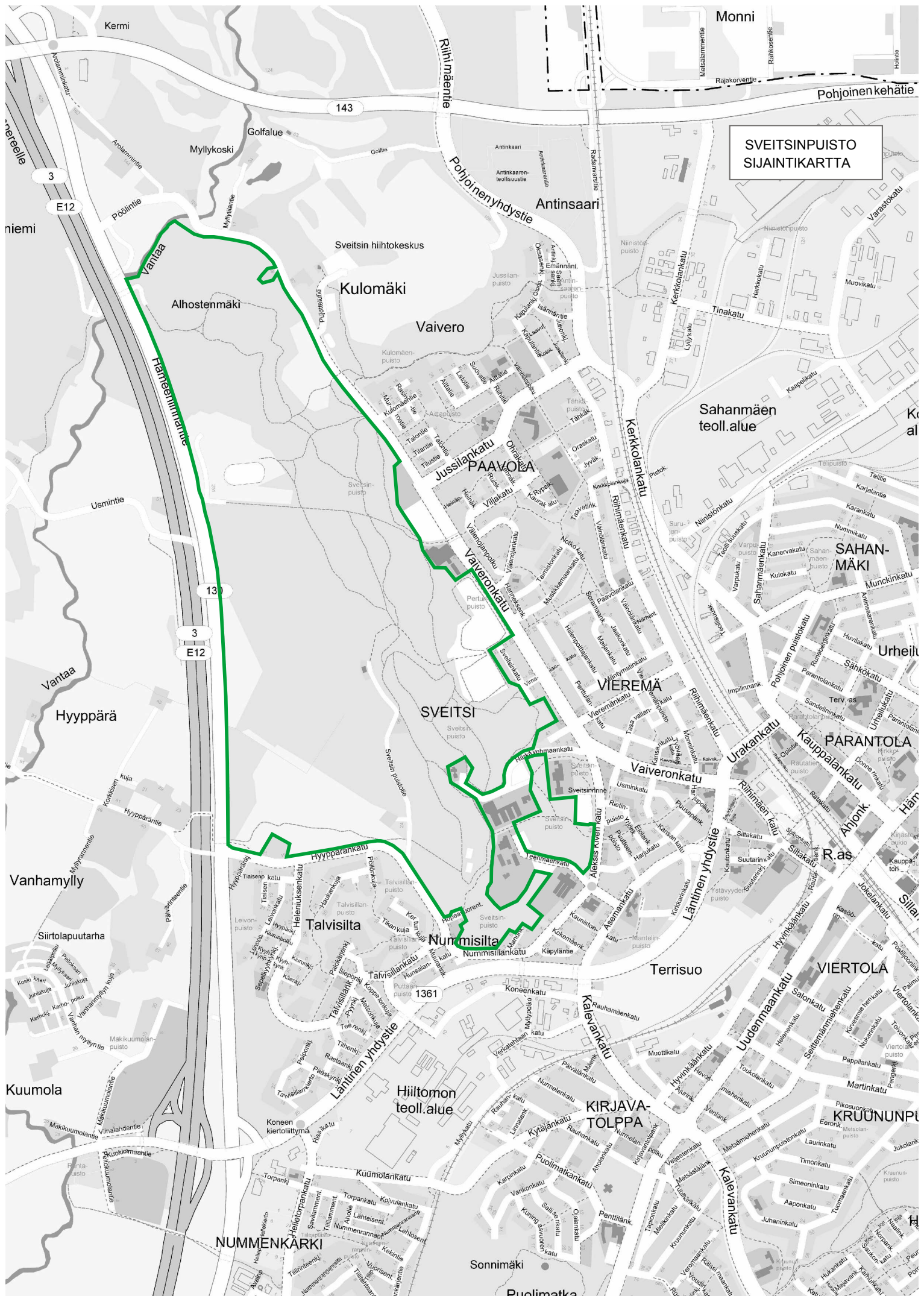
Koiraharrastusalueen moottoriajoneuvoreittien muutoksilla on tavoitteena olevan alueen itäpuolella olevan arvokkaan luontokohteen rauhoittuminen. Ajoesteillä ja käytävämuutoksilla luvaton ajoneuvoliikenne saadaan estettyä puistossa, mikä vähentää myös alueen roskaantumista ja muuta ilkivaltaa.

6.2. Ympäristövaikutusten seuranta

Ympäristövaikutuksia seurataan keräämällä käyttäjiltä palautetta säännöllisesti. Käyttäjämääriä tutkitaan kävijälaskureiden avulla. Maaston kulumista ja muita ympäristövaikutuksia seurataan säännöllisesti asiantuntijaryhmän katselmuskierroksilla kahden vuoden välein. Katselmukseen sisältyy tarkastusreitti, jolta sovitut havainnot kirjataan. Havainnoitavia asioita voivat olla esim. hoitosuunnitelman toteutetut toimet, maaston kuluneisuus ja luvattomat polut, kävijälaskurin tulokset, roskaisuus, ilkivalta, maapuiden määrä, tuulenskaatojen lukumäärä, kelot ja pökkelöt, avoimet näkymät, vieraslajiesiintymät yms. Asiantuntijaryhmään valitaan edustajat ympäristökeskuksesta, teknisestä keskuksesta, teknisestä palvelukeskuksesta ja liikuntapalveluista.

6.3. Jatkotoimet

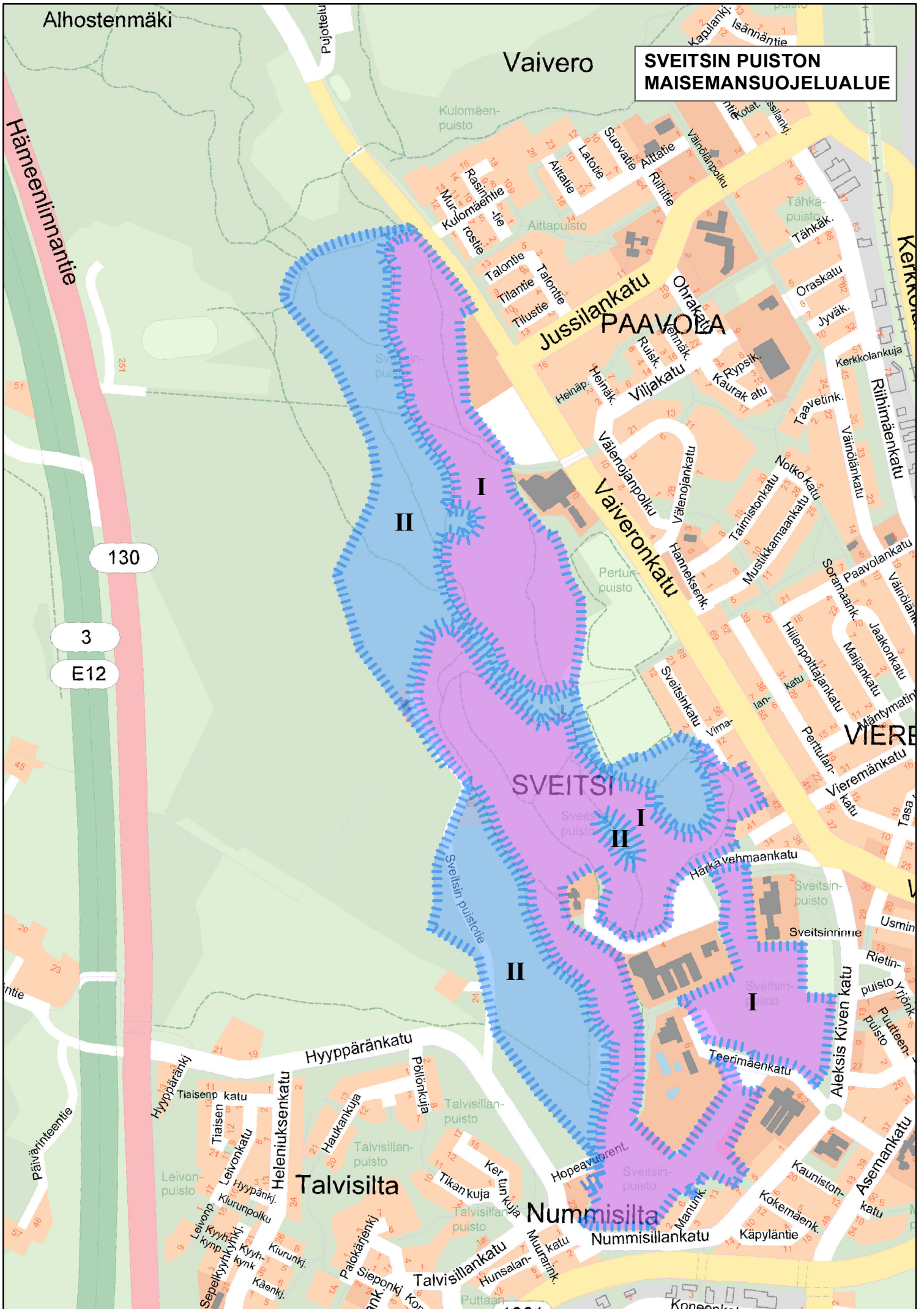
toimenpide	vastuutahot	vuosi
Liikenteenohjaussuunnitelma	Liikennesuunnittelu	2016
Reittimuutosten suunnittelu Jäähallin paikoitusalueen suunnittelu	Kuntatekniikan suunnittelu Viheralueiden suunnittelu Liikuntapalvelut	2016>
Muutoskohteiden suunnittelu Puulajipuiston suunnittelu	Viheralueiden suunnittelu Liikennesuunnittelu	2016>
Sveitsinpuiston huoltosuunnitelma ja hoitoluokituskartta	Viheralueiden suunnittelu, Liikuntapalvelut, Tekninen palvelukeskus	2016
Metsäsuunnitelman toteutussuunnitelma	Viheralueiden suunnittelu, Ympäristökeskus	2016
Koiraharrastusalueen kehittämissuunnitelma	Viheralueiden suunnittelu	2017
Suunnistukselta kiellettyjen alueiden määrittely	Ympäristökeskus	2016
Käpäselvityksen jatkotyö luonnonmetsävyöhykkeellä	Ympäristökeskus	
Kasvillisuusselvityksen jatkotyö luonnonmetsävyöhykkeellä LS-alueen ulkopuolella	Ympäristökeskus	

HYVINKÄÄ SVEITSINPUISTO MAISEMA-ANALYYSI MAISEMAN RAKENTEEN PERUSOSAT

- LAKIALUE JA HARJUNSELKÄ
- JYRKKÄ RINNEVYÖHYKE JA RINTEEN ALAREUNA
- ALATASANNE
- LAAKSOPAINANNE

MAISEMAN RAKENTEEN ERITYISKOHTEET

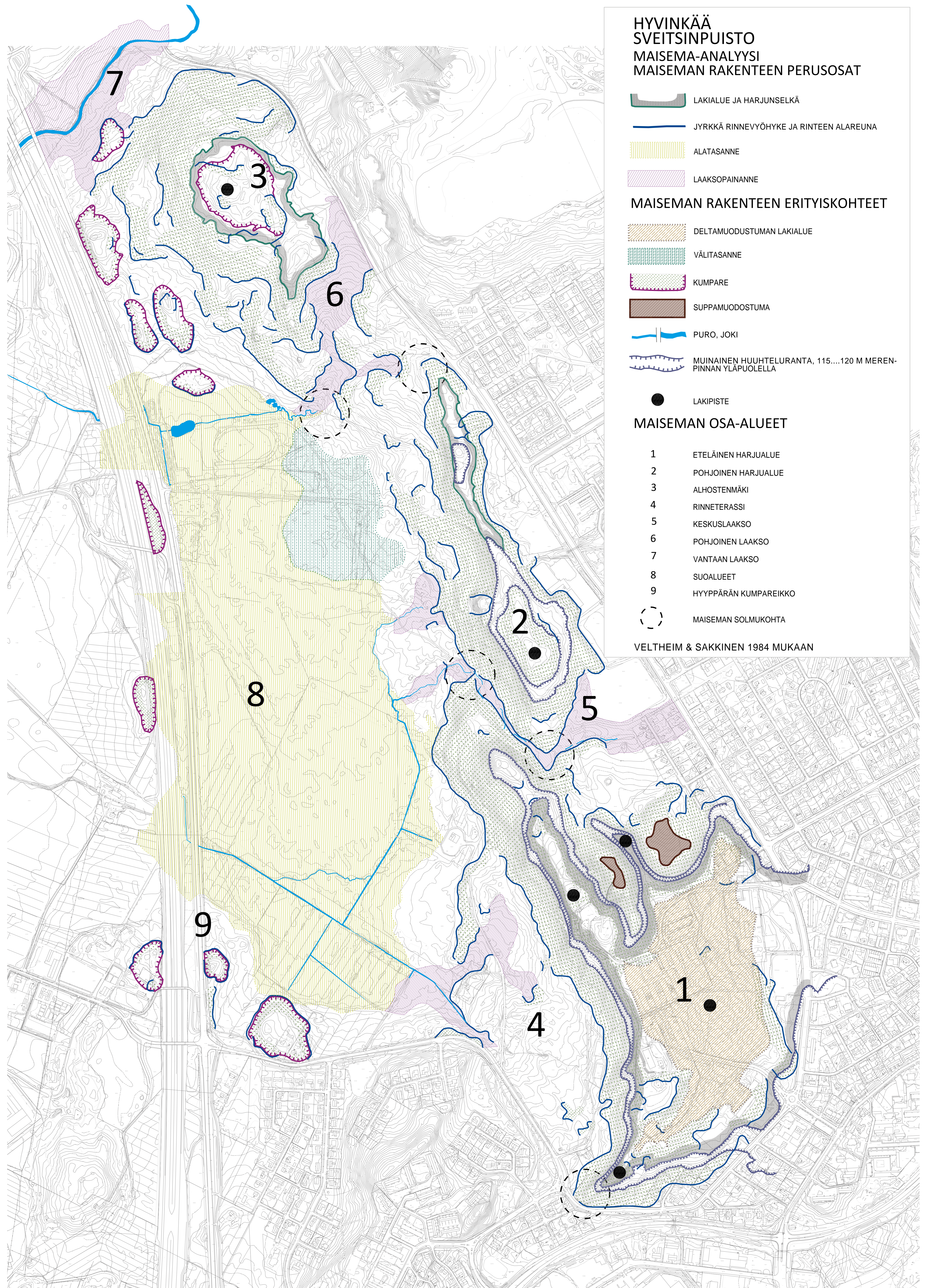
- DELTAMUODUSTUMAN LAKIALUE
- VÄLITASANNE
- KUMPARE
- SUPPAMUODOSTUMA
- PURO, JOKI
- MUINAINEN HUUHTELURANTA, 115....120 M MEREN-
PINNAN YLÄPUOLELLA
- LAKIPISTE

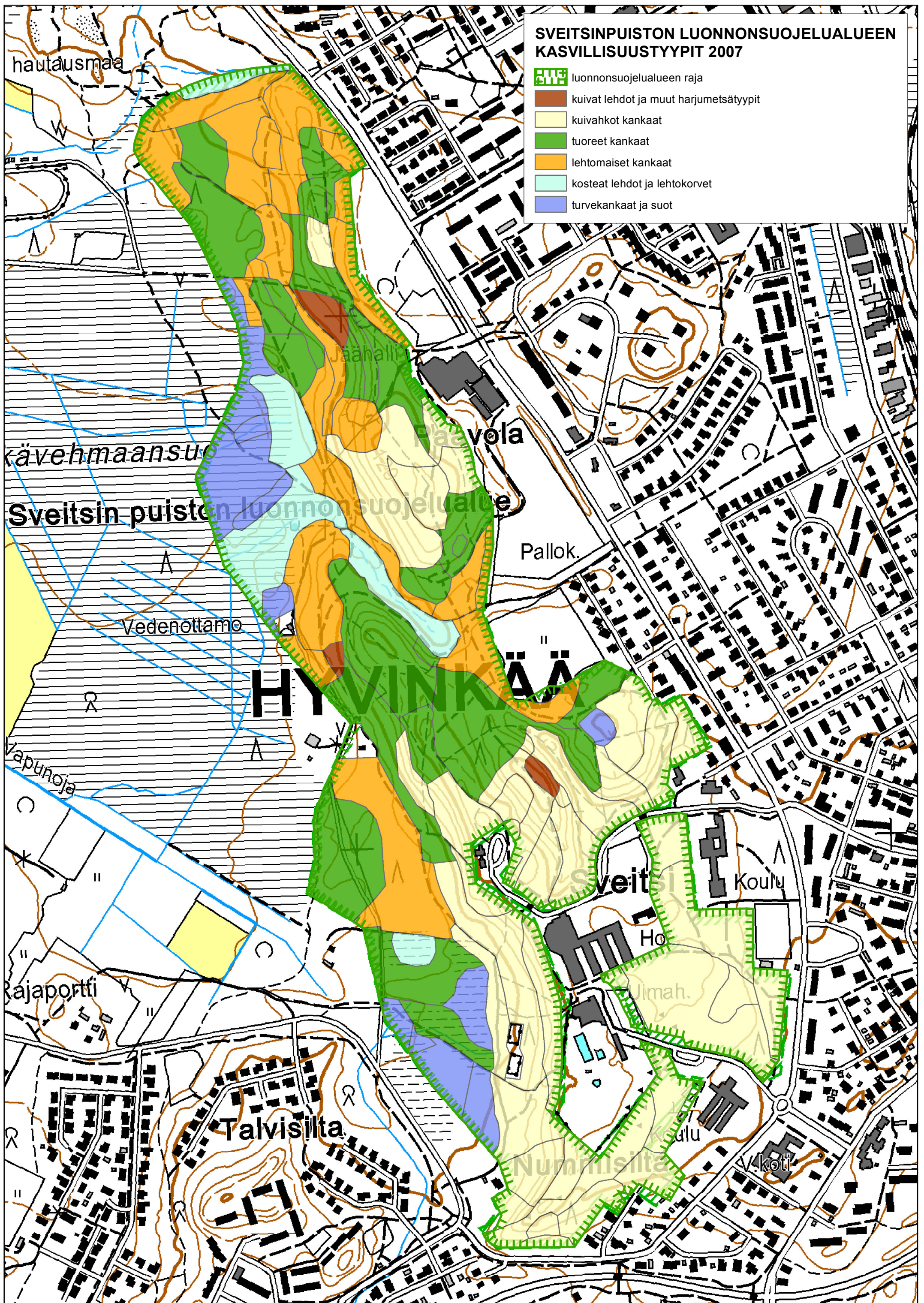
MAISEMAN OSA-ALUEET

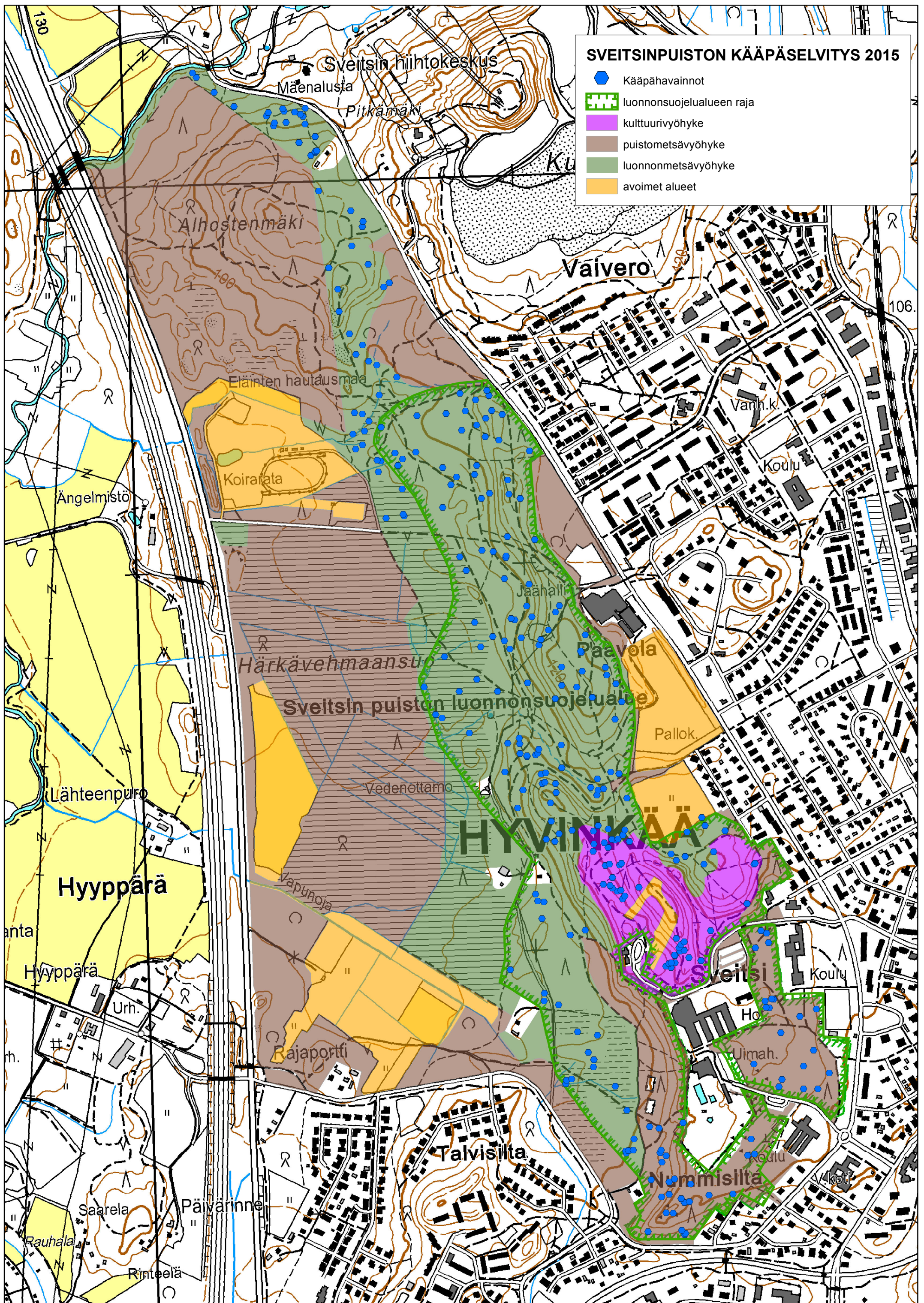
- 1 ETELÄINEN HARJUALUE
- 2 POHJOINEN HARJUALUE
- 3 ALHOSTENMÄKI
- 4 RINNETERASSI
- 5 KESKUSLAAKSO
- 6 POHJOINEN LAAKSO
- 7 VANTAAN LAAKSO
- 8 SUOALUEET
- 9 HYYPPÄRÄN KUMPAREIKKO

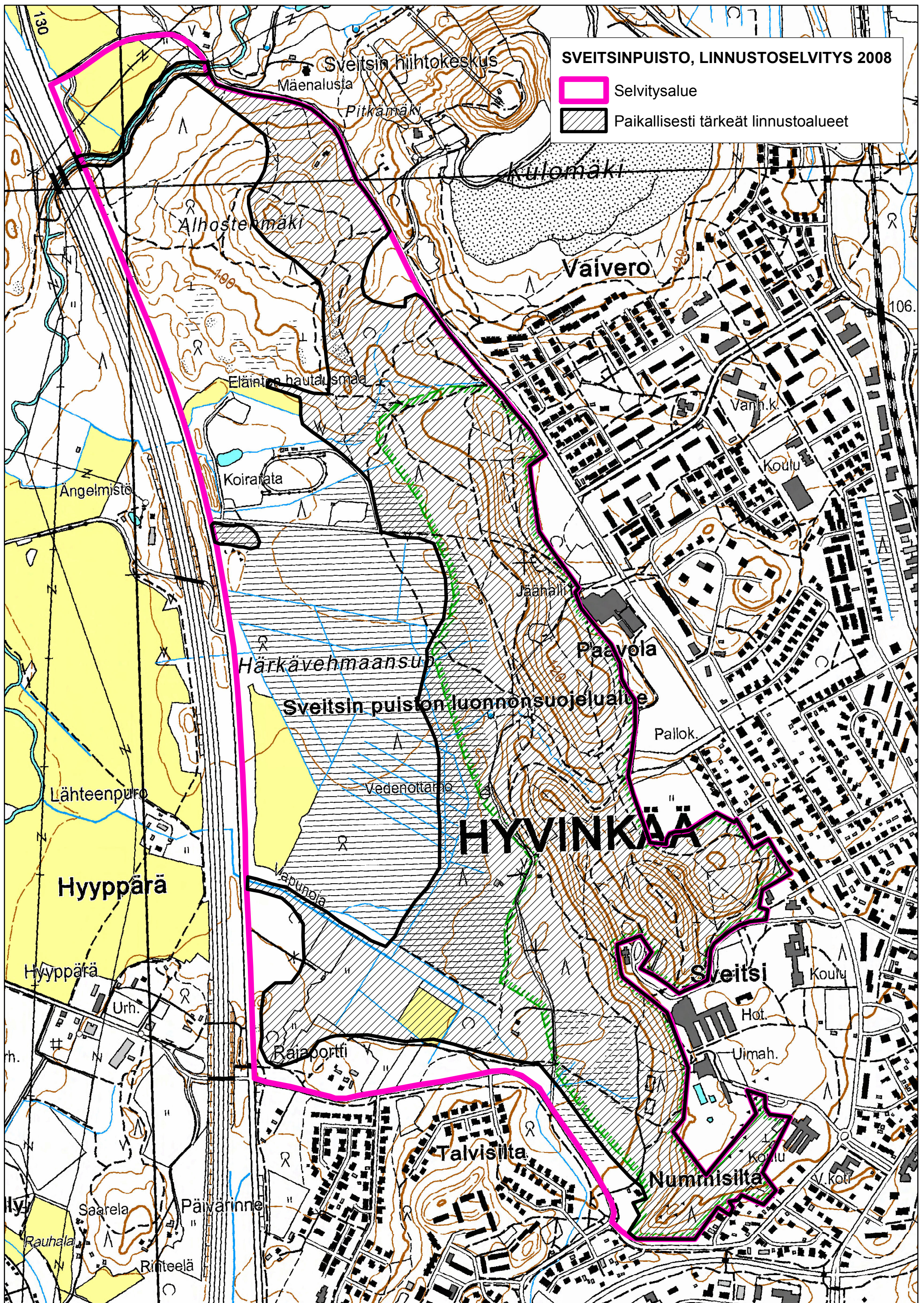
- MAISEMAN SOLMUKOHTA

VELTHEIM & SAKKINEN 1984 MUKAAN

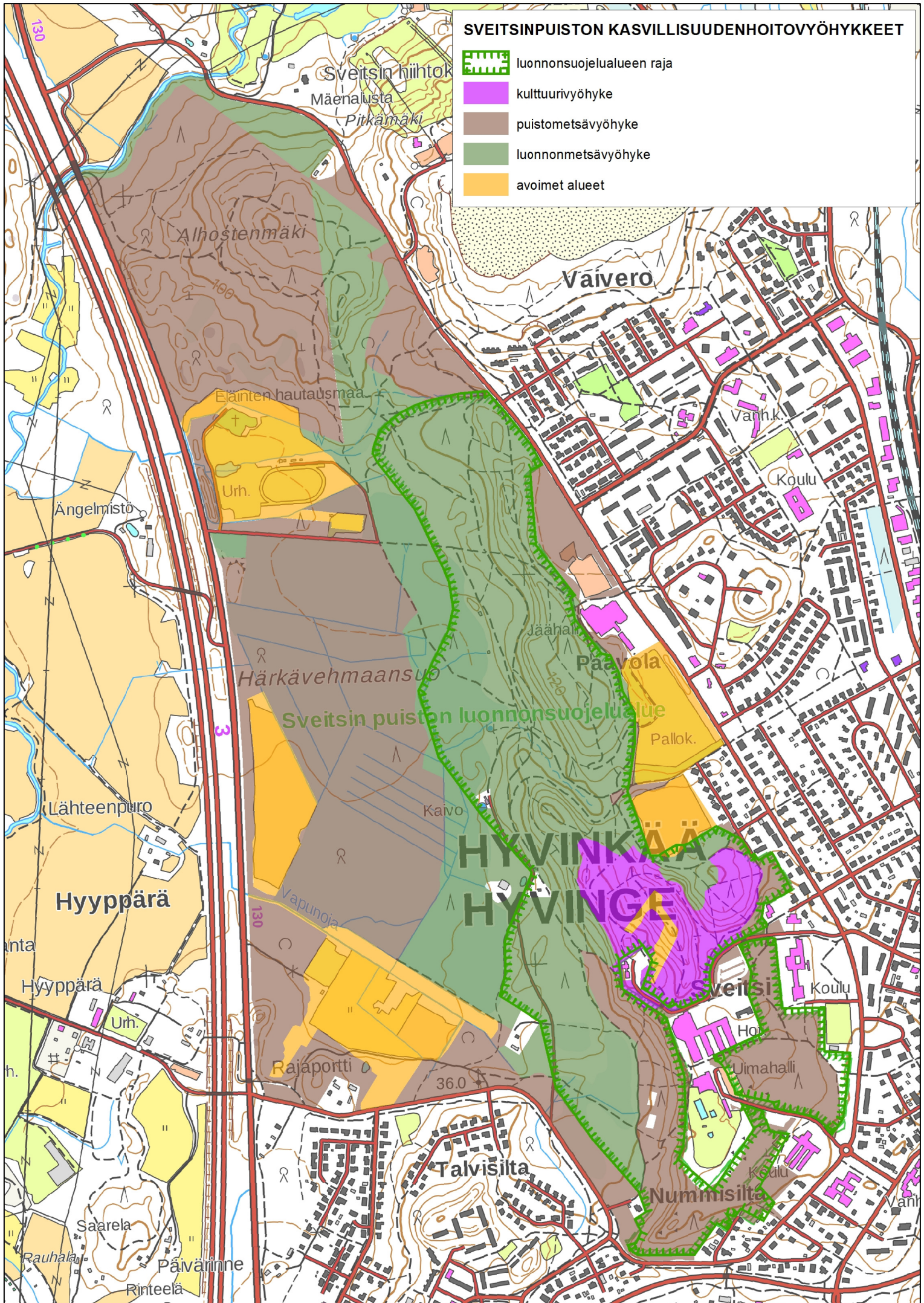

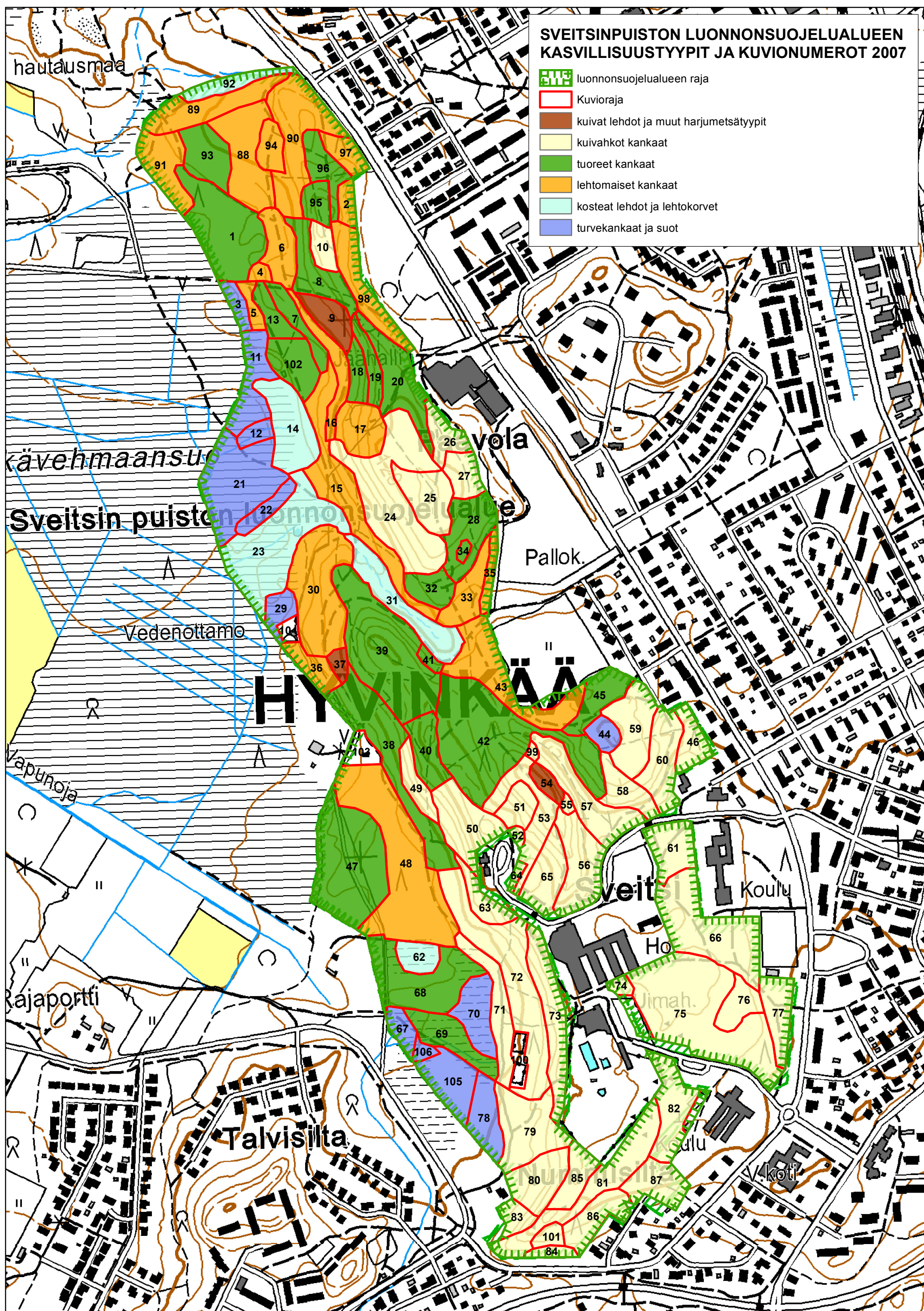

**Hyvinkään Sveitsipuiston luonnonsuojelualueen kasvillisuuskartoitus ja metsäsuunnitelma 2008
METSÄSUUNNITELMAN TARKENNUKSET**

KOKO SUUNNITELMA-ALUE

Suunnitelmassa esitettyä puiden pystyyn tappamista ei toteuteta suunnitelma-alueella.

Rakennettujen ulkoilureittien tai puistokäytävien varrella pienpuuston käsittelyalueen leveys vaihtelee 0 – 5 metriin.

Rakennettujen ulkoilureittien ja puistokäytävien varrelta poistetaan sellaiset lahot tai muuten vaaralliseksi arvioidut puut, jotka kaatuessaan todennäköisesti tulisivat polulle.

KULTTUURIVYÖHYKE

Yleistä:

Kulttuuripolun ja rakennetun ulkoilureitin varrelta poistetaan sellaiset lahot tai muuten vaaralliseksi arvioidut puut, jotka kaatuessaan todennäköisesti tulisivat polulle.

Kulttuuripolun varrelta poistetaan pienpuustosta vaurioituneet yksilöt huolitellun yleisilmeen ylläpitämiseksi. Pienpuustolla tarkoitetaan rinnankorkeusmitaltaan alle 5 cm läpimittaista puu- ja pensaskasvillisuutta.

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritelty metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritelty muut toimenpiteet
40	Tuoreet kankaat	0,7 (osa)	Kasvatetaan järeäpuustoiseksi, tiheydeltään ja rakenteeltaan hieman vaihtelevaksi luonnometsäksi, jossa lahoppuun muodostuminen valtapuustosta pääsee käyntiin. Polun varressa latvuksen liiallinen sulkeutuminen estetään. Tavoitteena avoimen näkymän avaaminen harjun laelta länteen. Korkein laki on perinteisesti ollut näköalapaikkana, mutta rauhoituspäätöksen jälkeen metsän kasvu on sulkenut maiseman.	Näköalapaikan kohdalla pienpuustoa poistetaan maiseman avartamiseksi, hakkuujäte siivotaan pois.	2008	Rinteesen avataan maisemareikä länteen siten, että alempana rinteessä olevista suurista puista poistetaan huolella muutamia. Pienet kuuset rinteestä poistetaan.	Laele kunnostetaan pieni oleskelualue penkkeineen ja opastauluineen. Näköalapaikalle johtavat portaat kunnostetaan.
42	Tuoreet kankaat	3,5 (osa)	Kasvatetaan yhdessä itäpuolisen kuusikkokuvion (39) kanssa järeäpuustoiseksi, tiheydeltään ja rakenteeltaan hieman vaihtelevaksi luonnometsäksi, jossa lahoppuun muodostuminen valtapuustosta pääsee käyntiin. Polun varressa latvuksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Kulttuuripolun varrelta poistetaan pienpuustoa maiseman avartamiseksi, hakkuujäte siivotaan pois.		Ei toimenpiteitä (kuin tarvittaessa polkujen varsilla). Syntyntä maapuustoa ja lahoppuustoa ei korjata pois.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
50	Kuivahkot kankaat	1,2 (osa)	Metsä säilytetään järeäpuustoisena ja mäntyvaltaisena, yleisilmeiltään väljänä ja valoisa. Lahopuuston tavoiteltava määrä kuviolla 2-6 kuollutta isoa pystypuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa.	Kulttuuripolun varrella poistetaan pienpuustoa maiseman avartamiseksi. Entisen slalomrinteen lehtipuustoa vähennetään, aluetta pyritään kehittämään uudelleen männiköksi. Hakkuujäte siivotaan pois.		Ei nyt toimenpiteitä. Aluspuustoa vähennetään tarvittaessa hieman ja sen runsastuminen estetään.	
51	Kuivahkot kankaat	0,4	Nykyistä huomattavasti väljäpuustoisemman mänty-rauduskoivumetsikön luominen. Kuusetuminen estetiään. Puustoisen osan aluetta pienennetään alarinteessä ja supan pohjan niittyä laajennetaan. Samalla laajennetaan suppa-alueen huomionarvoisten harju- ja niittykasvien (esim. kangasajuruoho, kissankäpälä, metsänäkkelmä) elinalueita. Paikkaa hoidetaan muutaman vuoden välein niittämällä, jos alarinne taimettuu tai heiniytyy uudelleen.	Lehtipuun vesat ja kuuset poistetaan ja kerätään pois säännöllisesti jotta näkymä rinteessä säilyy avoimena.	2008	Puustoa harvennetaan poistamalla 60 % valtapuustosta ja kaikki kuusen taimet. Puustoisen osan reunaa siirretään kymmenen metriä ylempäs poistamalla puusto alarinteestä. Avointa alaa lisätään supan pohjalle. Hakkuutahteet kuljetetaan pois.	
52	Kuivahkot kankaat	0,1	Pysäköintialueen viereinen rinteeseen yläosa, jota kehitetään väljäpuustoiseksi mänty- rauduskoivumetsiköksi.	Lehtipuun vesat poistetaan suurten mäntyjen alta. Paikoitusalueen reunan puuston kuntoa seurataan ja huonokuntoiset puut poistetaan. Hakkuujäte siivotaan pois.		Ei toimenpiteitä. Tarvittaessa hoidetaan kuvion 51 hoidon yhteydessä.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
53	Kuivahkot kankaat	1,0	Puustoisien osan aluetta pienennetään alarinteessä ja samalla laajennetaan suppa-alueen huomionarvoisten harju- ja niitykasvien (esim. kangasajuruoho, kissankäpälä, metsänäkelmä) elinalueita. Paikkaa hoidetaan muutaman vuoden välein niittämällä, jos alarinne taimettu tai heinitty uudelleen.	Supan pohja-alue niitetään vuosittain elo-syyskuun vaihteessa. Runsas niittojäte siivotaan pois Hyppyrimäkien jyrkkien alastulorinteiden niittäminen on työteknisesti mahdollonta, muutamana vuoden välein toteutettava laidunnus riittänee estämään vesakoitumisen. Portaiden ja alastulorinteiden välisiä puustoa harvennetaan läpinäkyvyyden aikaansaamiseksi. Hakkuujätteet siivotaan pois.	2008-2012	Rinteet pidetään puustosta avoimina.	
54	Kuivat lehdot ja muut harjumeisätyypit	0,2	Harvapuustoinen männikkö, jossa on enintään niukka pensaskerros ja jonka monilajisessa aluskasvillisuudessa harjukasvit ovat vallitsevia. Heinittymistä, varpujen runsastumista tai vesakoitumista ei pääse tapahtumaan. Kangasajuruohon leviittäminen kuivolle tehdään mahdolliseksi.	Maastoportaiden reunoilta poistetaan vaurioitunut tai muu yleisilmettä heikentävä pienpuusto. Vesakoituminen estetään mekaanisesti. Seikkailupuiston toiminta-alueella puuston kuntoa seurataan käyttäjien turvallisuuden tai köysiratakaluston vaurioitumisen näkökulmasta. Hakkuujäte siivotaan pois. Mahdolliset tuolenkaadot jätetään rinteeseen.	2008	Harvennetaan puolet puustosta.	Eroosion torjumiseksi rinteeseen rakennetaan maastoportaat.
55	Kuivahkot kankaat	0,1	Metsää kasvatetaan mäntyvaltaisena ja järeäpuustoisena.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden säilyttämiseksi. Seikkailupuiston toiminta-alueella puuston kuntoa seurataan käyttäjien turvallisuuden tai köysiratakaluston vaurioitumisen näkökulmasta. Hakkuujäte kerätään pois. Mahdolliset tuolenkaadot ja kaadetut männyn ja koivun rungot jätetään maastoon.		Ei toimenpiteitä.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohia	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
56	Kuivahkot kankaat	1,2	Metsää kasvatetaan mäntyvaltaisena ja järeäpuustoisena. Yleisilme säilytetään sen verran väljänä ja valoisana, että näkymä rinteen laen polulta alas supan pohjalle säilyy. Luonnonmetsäpiirteitä kehitetään lahoppuustoa lisäämällä. Lahoppuuston tavoiteltava määrä on nykyisen tuulenkaatoaukon puiden lisäksi synnyttää 2-6 kuollutta isoa pystypuuta hehtaarille ja saman verran isoa maapuustoa.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden säilyttämiseksi. Seikkailupuiston toiminta-alueella puuston kuntoa seurataan käyttäjien turvallisuuden tai köysiratakaluston vaurioitumisen näkökulmasta. Hakkuujäte siivotaan pois. Mahdolliset tuulenkaadot ja kaadetut männyn ja koivun rungot jätetään maastoon.	2008-2012	Aluspuuston kehittymistä seurataan ja tarvittaessa voidaan poistaa pieniä kuusia, mäntyjä ja rauduskoivuja. Yksittäisiä mäntyjä kasvatetaan aluspuustossa. Katajat säilytetään. Nykyisen (ja mahdollisesti -sentyvien) tuulenkaatoaukkojen puuta ei korjata pois, elleivät maapuut haittaa ulkoilukäyttöä.	
57	Kuivahkot kankaat	1,3	Metsä säilytetään mänty-rauduskoivuvaltaisena. Hoitokuvion pohjoispäässä metsän annetaan kehittyä luontaisesti tiheäpuustoiseksi havupuusekametsäksi, jossa lahoppuuston muodostuminen alkaa itseharvenemisen kautta.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden säilyttämiseksi Sveitsin lukan suuntaan. Staudingerin muistokiven ympäristöä hoidetaan pienipiirteisesti, mm. vaurioitunut pienpuusto poistetaan. Vanhojen mäntyjen alta poistetaan kilpailevaa kasvillisuutta. Männikkö pidetään riittävän harvana jotta komeita maisemapuita voi kehittyä. Hakkuujäte siivotaan pois. Mahdolliset tuulenkaadot jätetään maastoon.	2008-2012	Ei toimenpiteitä.	Kuviolla sijaitsee ns. Staudingerin muistokivi, jonka ympäristö on pahoin kulunut. Muistokiven ympäristö kunnostetaan paremmin kultusta kestäväksi ja muistokiven arvoa korostavaksi. Muistokiven luo ja sen ohi, pitkin harjun selännettä tehdään kivituikkapintainen, mukulakivillä reunustettu käytävä, joka noudattelee jo 1800-luvun lopulla käytössä olleen polun linjausta. Polulle jyrkkiin mäkiin rakennetut portaat kunnostetaan. Käytävän reunat pinnoitetaan hiekkaturveseoksella, jotta aluskasvillisuus saadaan elpymään. Reunoja ei kylvetä vaan luonnonkasvillisuus saa kylväytyä itseksensä. Alueelle sijoitetaan uusi opastaulu sekä penkkejä ja roska-astioita.
58	Kuivahkot kankaat	0,6	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden lisäämiseksi supan suuntaan. Vanhojen mäntyjen alta poistetaan kilpailevaa kasvillisuutta. Hakkuujäte siivotaan pois. Mahdolliset tuulenkaadot jätetään maastoon.		Ei toimenpiteitä.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohia	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
59	Kuivahkot kankaat	1,1 (osa)	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Näkymää ulkoilupuulilta supan pohjalle avarretaan.	Metsäsuunnitelman mukaisissa metsänhoitotöissä syntyvä hakkuujäte siivotaan pois. Kulunutta metsänpohjaa pyritään elvyttämään kuorikatetta levittämällä.	2013-2017	Rauduskoivuista poistetaan 80 % ja kuusista vähintään 90 %. Muutamain laikkuihin jätetään eri kokoisia pienten hyväkasvuisten mäntyjen taimia. Polun varresta poistetaan ulkoilukäyttöä häiritseviä puita. Omakotialueen rajalla voidaan varjostavaa reunuspuustoa tarvittaessa harventaa ja siistiä varovasti.	
60	Kuivahkot kankaat	1,0 (osa)	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Näkymää ulkoilupuulilta supan pohjalle avarretaan.	Metsäsuunnitelman mukaisissa metsänhoitotöissä syntyvä hakkuujäte siivotaan pois.	2008-2012	Aliskuuset poistetaan ja aluspuustosta poistetaan 5-7m korkeista mäntyntaimista 70%. Omakotialueen rajalla voidaan varjostavaa reunuspuustoa tarvittaessa harventaa ja siistiä varovasti.	Käytävän reunassa on kaksi eroosiokohtaa, joissa käytävä alkaa kaventua. Käytävän reuna luetaan kivillä ja eroosiokohta katetaan kuorihumuksella.
63	Kuivahkot kankaat	0,5 (osa)	Avoimen näkymän avaaminen harjun laelta ja Sveitsin majalta länteen.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden ylläpitämiseksi. Hakkuujäte siivotaan pois.	2008-2012	Kuviolle avataan yksi maisemareikä, mistä poistetaan myös aluspuusto. Ylimpien latvuserosten puita poistetaan varovasti vain sen verran, mitä maiseman avaaminen vaatii. Pienet (alle 8 metriä) kuuset poistetaan kokonaan. Kuvion pohjoisosassa säästetään vain isoja mäntyjä. Muutamia kuusia jätetään maapuiksi, samoin muutamia puita voidaan tappaa pystyyn (yli 30 metrin etäisyys Sveitsin majaan).	
64	Kuivahkot kankaat	0,1	Hyppyromin viereistä männikköä. Metsää kasvatetaan mäntyvaltaisena ja järeäpuustoisena.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden ylläpitämiseksi. Vaurioitunut pienpuusto poistetaan säännöllisesti. Hakkuujäte siivotaan pois.		Ei toimenpiteitä. Tarvittaessa hoidetaan kuvion 53 hoidon yhteydessä.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohia	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
65	Kuivahkot kankaat	0,8	Metsää kasvatetaan mäntyvaltaisena ja järeäpuustoisena. Yleisilme säilytetään sen verran väljänä ja valoisana, että näkymä rinteen laen poluilta alas supan pohjalle säilyy.	Pienpuustoa poistetaan avoimuuden ylläpitämiseksi. Seikkailupuuston toiminta-alueella puuston kuntoa seurataan käyttäjien turvallisuuden tai kaluston vaurioitumisen näkökulmasta. Hakkuujäte siivotaan pois. Janina-myrskyn kaatamien lahopuiden ympäristö säilytetään luonnonilmaisena. Mahdolliset tuulenkaadot jätetään maastoon.		Ei toimenpiteitä.	
99	Kuivahkot kankaat	0,1	Metsän annetaan kehittyä luontaisesti tiheäpuustoiseksi havupuusekametsäksi, jossa lahoppuuston muodostuminen alkaa itseharvenemisen kautta.	Pienpuustoa poistetaan näkymän säilyttämiseksi supan suuntaan. Vaurioitunut pienpuusto poistetaan säännöllisesti. Hakkuujäte siivotaan pois. Mahdolliset tuulenkaadot jätetään maastoon.		Ei toimenpiteitä.	

PUJISTOMETSÄVYÖHYKE

Yleistä:

Rakennettujen ulkoilureittien varsilta poistetaan sellaiset lahovikaiset tai muuten vaaralliseksi todetut puut jotka kaatuessaan todennäköisesti tulisivat polulle.

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritelty metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määriteltyt muut toimenpiteet
33	Lehtomaiset kankaat	0,7 (osa)	Metsä säilytetään nykyisellään lehtipuuvallaisena ja rytekköisenä. Puustorakenne kehittyä hiihjalleen enemmän luonnontilaisen kaltaiseksi, ja lahoppuuston muodostuminen itsestään harvenemisen kautta jatkuu.	Ulkoilureitin varrelta poistetaan metsäsuunnitelman mukaan kuusia ja männyntaimia. Hakkuujäte siivotaan pois.	2008-2012	Kaikki männyt ja kuuset poistetaan. Lehtipuustoon ei kosketa. Kävelytien varresta poistetaan kuusia ja männyntaimia noin 15 metrin etäisyydelle tiestä.	
35	Lehtomaiset kankaat	0,3 (osa)	Metsä kasvatetaan erirakenteiseksi melko tiheäksi lehtipuusekametsäksi, jossa valtapuina kasvavat haapa ja koivu. Aluspuusto on nykyistä harvempaa ja pensaskerros paremmin kehittynyt.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja, joista osa paikasta riippuen oksineen, jätetään maapuuksi.	2008-2012	Valtapuuston männyistä poistetaan 80 %. Säästettävää mäntyä jätetään ylispuiksi ainoastaan kuvion pohjoisosaan. Lehtipuustoa harvennetaan tasaisesti 30 % suosien haapaa.	
38	Tuoreet kankaat	1,9 (osa)	Kasvatetaan järeäpuustoiseksi, tiheydeltään ja rakenteeltaan hieman vaihtelevaksi luonnonmetsäksi, jossa lahoppuun muodostuminen valtapuustosta pääsee käyntiin. Polun varressa latvuksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Pienpuustoa poistetaan ulkoilureittien varsilta. Hakkuujäte siivotaan pois.		Ei muita toimenpiteitä, mutta kuviolle 40 tehtävän näkymän takia joudutaan muutamia puita todennäköisesti poistamaan myös kuviolta 38.	
46	Kuivahkot kankaat	0,5	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvallainen aluspuusto.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja, joista osa paikasta riippuen oksineen, jätetään maapuuksi. Mahdolliset tuulenkaadot jätetään maastoon.	2008-2012	Rauduskoivuista poistetaan 80 % ja kuusista vähintään 90 %. Muutamain laikkuihin jätetään eri kokoisia pienten hyväkasvuisten mäntyjen taimia. Polun varresta poistetaan ulkoilukäyttöä häiritseviä puita.	
48	Lehtomaiset kankaat	3,4 (osa)	Metsää annetaan kasvaa järeäpuustoisena ja kuusivallaisena. Polkujen reunoissa latvuksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Pienpuustoa poistetaan ulkoilureitin varrelta tarvittaessa. Hakkuujäte siivotaan pois.	2008-2012	Liito-oravan elinpiiri. Polkujen varsilta voidaan poistaa varovasti varjostavaa valtapuustoa (noin 10 isoa kuusta). Uudistuu luontaisesti.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohia	Aiemmin määritelty metsanhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
59	Kuivahkot kankaat	1,1 (osa)	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Näkymää ulkoilupuolulta supan pohjalle avarretaan.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja, joista osa paikasta riippuen oksineen, jätetään maapuiksi.	2013-2017	Rauduskoivuista poistetaan 80 % ja kuusista vähintään 90 %. Muutamien laikkuihin jätetään eri kokoisia pienten hyväkasvuisten mäntyjen taimia. Polun varresta poistetaan ulkoilukäyttöä häiritseviä puita. Omakotialueen rajalla voidaan varjostavaa reunuspuustoa tarvittaessa harventaa ja siistiä varovasti.	
61	Kuivahkot kankaat	0,8	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Metsä soveltuu silloin myös paremmin virkistyskäyttöön. Puustossa säilytetään ja korostetaan rakenteen ja tiheyden vaihtelua. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa. Parannetaan liikkumisen mahdollisuuksia polkujen ulkopuolella.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja, myös yli 10 cm läpimittaista rankaa jätetään maapuiksi, osa oksineen.	2008-2012	Valtapuustoa harvennetaan 15%. Aluspuustoa harvennetaan ja taimia poistetaan voimakkaammin (80-90%) noin 10-15 metrin etäisyydellä kävelyteistä. Muulla osalla kuviota taimiryhmiä säästetään viidessä pienessä 1-5 aarin suuruudessa laikussa. Yksittäisiä keloutuvia puita synnytetään joko säästämällä lahovikaisia puita tai tappamalla terveitä isoja puita pystyyn yli 30 metrin etäisyydelle kävelyteistä. Tulevista tuulenskaadoista yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi. Kaadettavat puut kuljetetaan alueelta pois.	
66	Kuivahkot kankaat	2,1	Metsää kasvatetaan järeäpuustoisena yleisilmeeltään valoisana männikkönä, rakenteeltaan ja tiheydeltään hieman vaihtelevana. Harjukasvillisuuden elvyttämiseksi aluspuustoa kehitetään laikuittain mäntyvaltaisena (kuloa jäljitellen). Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Metsä soveltuu silloin myös paremmin virkistyskäyttöön. Puustossa säilytetään ja korostetaan rakenteen ja tiheyden vaihtelua. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa. Parannetaan liikkumisen mahdollisuuksia polkujen ulkopuolella.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja, myös yli 10 cm läpimittaista rankaa jätetään maapuiksi, osa oksineen. Nykyiset maapuut ja sopivilla paikoilla myös mahdolliset tuulenskaadot säästetään.	2008-2012	Valtapuustoa harvennetaan 15%. Aluspuustoa harvennetaan ja taimia poistetaan voimakkaammin (80-90%) noin 10-15 metrin etäisyydellä kävelyteistä. Muulla osalla kuviota taimiryhmiä säästetään viidessä pienessä 1-5 aarin suuruudessa laikussa. Yksittäisiä keloutuvia puita synnytetään joko säästämällä lahovikaisia puita tai tappamalla terveitä isoja puita pystyyn yli 30 metrin etäisyydelle kävelyteistä. Tulevista tuulenskaadoista yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi. Kaadettavat puut kuljetetaan alueelta pois.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
71	Kuivahkot kankaat	0,9	Liito-oravan elinpiiri. Elinpiirin ulkopuolella metsää kehitetään mänty-rauduskoivuvaltaisiksi, erirakenteiseksi ja nykyistä väljemmäksi. Kuuseutuminen estetään ja haavan osuutta latvuksessa lisätään.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi, osa oksineen.	2008-2010	Kuusien raivaus liito-oravan elinpiirin ulkopuolella. Aluspuuston kuusista poistetaan 90 %. Olemassa olevien haapojen ympärille tehdään tilaa. Hakkuutihteet kuljetetaan alueelta pois.	
72	Kuivahkot kankaat	2,5	Osa kuviosia on liito-oravan elinpiiriä. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa. Tenniskenttien suojaisuus tuulelta ja auringolta säilytetään.	Harvennus toteutetaan suunnitelman mukaan mutta myös entisten tenniskenttien ympäristön pienpuusto harvennetaan. Hakkuujäte siivotaan pois, Yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi, osa oksineen. Mahdolliset tuulenskaadot säästetään.	2008-2012	Aluspuustosta poistetaan runsaasti pieniä kuusia ja noin puolet lehtipuustosta ja männymisiä. Harvennuksissa eri kokoisia aluspuuston mäntyjä säästetään pienissä ryhmässä. Muutamia suuria puita voidaan kaataa maisema-aukkojen kohdalla, ei kuitenkaan haapoja. Tenniskenttien ympäriltä aluspuustoa ei harvenneta, vaan se saa jäädä tuulensuojaksi.	Kuviolla sijaitsee Hyvinkään Veden vedenottokaivo K2, joka ei tällä hetkellä ole käytössä. Kaivon luo ei johda huoltotietä, vaan sen luo joudutaan huoltotehtävissä kulkemaan tarvittaessa traktorilla tai lumikelkalla.
73	Kuivahkot kankaat	1,2	Osa kuviosia on liito-oravan elinpiiriä. Elinpiirin ulkopuolista aluetta kehitetään valoisammaksi, mäntyvaltaisiksi metsäksi. Kuvion maisema-aukkojen kohdalta avataan varovasti näkymää.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi, osa oksineen.	2008-2012	Kuviolta poistetaan lehtipuustoa, aloitetaan aluspuuston ja pensaiden varovaisella poistolla. Suuria mäntyjä ei kaadeta, ellei maisema- aukkojen avaaminen sitä vaadi.	
74	Kuivahkot kankaat	0,1	Metsää kehitetään järeäksi, yleisilmeeltään valoisaksi männiköksi, jossa on niukka mäntyvallainen aluspuusto. Metsä soveltuu silloin myös paremmin virkistyskäyttöön. Puustossa säilytetään ja korostetaan rakenteen ja tiheyden vaihtelua. Parannetaan liikkumisen mahdollisuuksia polkujen ulkopuolella.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi, osa oksineen.	2008-2012	Taimikosta poistetaan 70%, männyn taimia säästetään pieninä laikuina.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
75	Kuivahkot kankaat	3,6	Metsää kehitetään järeäksi, yleisimeiltään valoisaksi männikoksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Metsä soveltuu silloin myös paremmin virkistyskäyttöön. Puustossa säilytetään ja korostetaan rakenteen ja tiheyden vaihtelua. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa. Parannetaan liikkumisen mahdollisuuksia polkujen ulkopuolella.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, Yksittäisiä runkoja, myös yli 10 cm läpimittaisia rankaa jätetään maapuuksi, osa oksineen. Mahdolliset tuolenkaadot säästetään.	2008-2012	Valtapuustoa harvennetaan 15%. Aluspuustoa harvennetaan ja taimia poistetaan voimakkaammin (80-90%) noin 10-15 metrin etäisyydellä kävelyteistä. Muulla osalla kuviota taimiryhmiä säästetään viidessä pienessä 1-5 aarin suuruudessa laikussa. Yksittäisiä keloutuvia puita synnytetään joko säästämällä lahovikaisia puita tai tappamalla terveitä isoja puita pystyyn yli 30 metrin etäisyydelle kävelyteistä. Tulevista tuulenkaadoista yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi. Kaadettavat puut kuljetetaan alueelta pois.	
76	Kuivahkot kankaat	0,5	Metsää kehitetään järeäksi, yleisimeiltään valoisaksi männikoksi, jossa on niukka mäntyvaltainen aluspuusto. Metsä soveltuu silloin myös paremmin virkistyskäyttöön. Puustossa säilytetään ja korostetaan rakenteen ja tiheyden vaihtelua. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa. Parannetaan liikkumisen mahdollisuuksia polkujen ulkopuolella.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois, Yksittäisiä runkoja jätetään maapuuksi, osa oksineen. Mahdolliset tuolenkaadot säästetään.	2008	Valtapuustoa harvennetaan 15%. Aluspuustoa harvennetaan ja taimia poistetaan voimakkaammin (80-90%) noin 10-15 metrin etäisyydellä kävelyteistä. Muulla osalla kuviota taimiryhmiä säästetään viidessä pienessä 1-5 aarin suuruudessa laikussa. Yksittäisiä keloutuvia puita synnytetään joko säästämällä lahovikaisia puita tai tappamalla terveitä isoja puita pystyyn yli 30 metrin etäisyydelle kävelyteistä. Tulevista tuulenkaadoista yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi. Kaadettavat puut kuljetetaan alueelta pois.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
77	Kuivahkot kankaat	0,7	Kuviolle on rajattu nurmikkoalueen lisäksi myös metsää mukaan. Tavoitteena on perinteistä ilmettä jäljittelevän metsänreunan luominen. Nurmikkoalue muutetaan niityksi ja kedoksi. Puustoiseen osaan ja niityn reunaan synnytetään kangasketomaisia kasvillisuuksia.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pois. Mahdolliset tuulenkaadot säästetään metsäalueella. Hoidettavalle nurmikkoalueelle haetaan luonteva, maaston muotoa ja puustoa myötäilevä reuna niin, että pääosa suojelualueella olevasta osasta jää luonnontilaisuumaan. Suunnitelmassa esitettyä kylvöä ei toteuteta.	2008-2012	Taimet poistetaan lähes kokonaan, vain muutamia kookkaampia taimia jätetään. Nurmialueella olevat muutamat kookkaat männyt säästetään. Nurmikon leikkua harvennetaan siten, että suojelualueen sisäpuolelta alue leikataan vain kahdesti kesässä, kerran kesäkuun puolen välin jälkeen ja toisen kerran heinä-elokuun vaihteessa. Niitetty kasvaines kuljetaan alueelta pois. Metsän puolelta poistetaan tarkkaan kaikki pienet puut ja taimet. Jos niityn ja metsänreunan kasvillisuus ei muutamassa vuodessa kehity haluttuun suuntaan, ketokasveja voidaan kylvää paikalle käyttämällä kotimaista siemenainesta. Sveitsin kentän nurkalta poistetaan käytöstä koillis-lounas –suuntainen käytävä, jonka annetaan nurmettua. Yhteys käytävältä kentälle kulkee huoltoarakennuksen länsipäädyssä.	
79	Kuivahkot kankaat	1,4 (osa)	Metsää kasvatetaan järeäpuustoisena ja valoisana männikkönä, joka soveltuu hyvin virkistykseen.	Harvennus toteutetaan metsäsuunnitelman mukaan. Uimalan tontin lounaispäättyyn, jyrkimpään rinteeseen rauhoitetaan alue, jossa ei tehdä toimenpiteitä. Hakkuujäte siivotaan pois, Yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi, osa oksineen. Mahdolliset tuulenkaadot säästetään.	2008-2012	Kuvion puustoa harvennetaan niin, että alhaalta käytävältä muodostuu näköala kohti järinettä. Puita poistetaan varovasti vain se määrä, mikä näkyvän luomiseksi tarvitaan.	
80	Kuivahkot kankaat	0,9	Rakenteen ja tiheyden nykyinen vaihtelu valta- ja aluspuustossa säilytetään. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa.	Suurimpia, männyjen latvuksiin ulottuvia aluskuusia poistetaan. Jyrkimpään rinteeseen, kuvion uimalan puoleiseen päähän rauhoitetaan alue jossa ei tehdä toimenpiteitä.		Ei toimenpiteitä.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsähoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
81	Kuivahkot kankaat	1,5	Rakenteen ja tiheyden nykyinen vaihtelu valla- ja aluspuustossa säilytetään. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa.	Heikkolaatuinen männyntaimikko poistetaan pääosin suurten mäntyjen alta. Hakkuujäte siivotaan pois.		Ei toimenpiteitä.	
82	Kuivahkot kankaat	1,0	Luodaan nykyistä väljempi ja järeäpuustoisempi männikkö. Valtapuuston latvuskilpailua vähennetään ja elinvoimaisuutta parannetaan. Metsää kehitetään järeäksi, yleisimeiltään valoisaksi männikoksi, jossa on niukka mäntyvallainen aluspuusto. Metsä soveltuu silloin myös paremmin virkistyskäyttöön. Puustossa säilytetään ja korostetaan rakenteen ja tiheyden vaihtelua. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa. Parannetaan liikkumisen mahdollisuuksia polkujen ulkopuolella.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvä hakkuujäte siivotaan pääosin pois. Joitakin runkoja, myös yli 10 cm läpimittaisia rankaa jätetään maapuiksi, osa oksineen. Nykyiset maapuit ja mahdolliset tuulenskaadot säästetään. Paikoitusalueen reunasta, suojelualueen ulkopuolelta poistetaan vaurioitunut tai liian tiheässä kasvava pienpuusto.	2008-2012	Valtapuustoa harvennetaan 15%. Aluspuustoa harvennetaan ja taimia poistetaan voimakkaammin (80-90%) noin 10-15 metrin etäisyydellä kävelyteistä. Muulla osalla kuviota taimiryhmiä säästetään viidessä pienessä 1-5 aarin suuruudessa laikussa. Yksittäisiä keloutuvia puita synnytetään joko säästämällä lahovikaisia puita tai tappamalla terveitä isoja puita pystyyn yli 30 metrin etäisyydelle kävelyteistä. Tulevista tuulenskaadoista yksittäisiä runkoja jätetään maapuiksi. Kaadettavat puut kuljetetaan alueelta pois.	
83	Kuivahkot kankaat	0,3	Rakenteen ja tiheyden nykyinen vaihtelu valla- ja aluspuustossa säilytetään. Lahopuuston tavoiteltava määrä on 2-6 kuollutta isoa pystyvuuta hehtaarilla ja saman verran isoa maapuustoa.	Omakoittontin reunaa kehitetään tiiviinä kuusikkona mutta tonille työntyvää puustoa voidaan poistaa. Rinteestä poistetaan kuusen taimia mutta jätetään joitakin ryhmiä ja yksittäisiä pikkukuusia pensaskerrokseksi. Hakkuujäte siivotaan pois. Tuulenskaadot säästetään.		Ei toimenpiteitä. Omakotialueen rajalla voidaan varjostavaa reunuspuustoa tarvittaessa harventaa ja siistiä varovasti.	

Kuvion nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsähoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
101	Kuivahkot kankaat	0,2	Harjukasvillisuutta elvytetään rinneosassa. Paikalla on mm. kangasajuruohoa ja häränsilmää. Valtapuuston alla kasvatetaan harvaa erirakenteista lehtipuustoa.	Metsäsuunnitelman mukaisissa hakkuissa syntyvät hakkuujätteet siivotaan pois. Jokin yksittäinen runko voidaan jättää maapuuksi. Mahdolliset tuulenkaadot säästetään. Kehitetään palsterinteenä.	2008-2012	Etelärinnteestä, läheltä kuvion 84 rajaa, poistetaan muutamia puita, jotta rinneeseen saadaan palsterintetyyppinen aukkoa. Aluspuustosta poistetaan noin 70%.	

LUONNONMETSÄVYÖHYKE

Luonnonsuojelun osalta on mainittu ne kuviot, joilla tehdään metsäsuunnitelmasta poikkeavia toimenpiteitä.

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritelty metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritelty muut toimenpiteet
8	Tuoreet kankaat	0,9	Metsikköä kehitetään erirakenteiseksi sekametsäksi käyttäen hyväksi aluspuuston runsasta lehtipuustoa. Kuusen runsastumista aluspuustossa hidastetaan.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2008-2012	Aluslehtipuustoa harvennetaan. Harvennuksissa suositaan haapaa ja koivua pihlajan kustannuksella. Pienistä kuusista poistetaan vähintään 70%. Kaadetut puut kuljetetaan alueelta pois.	
10	Kuivahkot kankaat	0,4	Metsää kasvatetaan ylispuustoltaan mäntyvallaisena tarkoituksena luoda mänty-lehtipuuvaltainen laikku keskelle laajaa kuusivallataista vanhan metsän aluetta. Aluspuustoa kehitetään erirakenteiseksi ja nykyistä enemmän lehtipuuvallaiseksi. Lahopuuston määrän annetaan hyljälleen kasvaa. Valtamännikön tiheys säilyy nykyisenä.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2008-2012	Aliskuusta poistetaan noin 60%. Lehtipuusto ja katajat säilytetään. Hakkuutihteet kuljetetaan pois. Syntyvää maapuustoa ei pääsääntöisesti korjata pois.	
15	Lehtomaiset kankaat	1,8	Metsä säilytetään nykyisenkaltaisena järeäpuustoisena ja kuusivallaisena. Polkujen varsilla latituksen liiallinen sulkeutuminen estetään. Lahopuuston määrää lisätään.	Kuvion reunalla harjujaksojen välisessä laaksossa vesihuoltolinjan kohdalla oleva alue hoidetaan niittynä osana latu-uraa.		Polkujen varsilta poistetaan yksittäisiä isoja kuusia. Poistot kohdistetaan polkujen varsien runsas- ja tiheäpuustosiin kohtiin. Yksittäisiä kaadettuja runkoja jätetään metsään maapuiksi.	
20	Tuoreet kankaat	1,2	Metsikköä kehitetään erirakenteiseksi sekametsäksi käyttäen hyväksi runsasta lehtipuuvallikasvosta. Kuusen osuutta latuksessa pienennetään, lehtipuiden osuutta lisätään.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2013-2017	Valla- ja aluspuuston kuusikkoa harvennetaan. Vallapuista poistetaan tai tapetaan pystyyn 20% ja aluspuustosta poistetaan 40 %. Eniten kuusia poistetaan polkujen varsista. Aluslehtipuusto säilytetään. Hakkuutihteet kuljetetaan osaksi pois, osa kaadetuista isoista rungoista jätetään metsään.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
23	Kosteat lehdot ja lehtokorvet	2,4	Kosteikkoalueen puuston annetaan kehittyä luontaisesti.	Kuvion reunalle toteutetaan 5 metrin levyinen, niittypintainen latu-ura		Ei toimenpiteitä. Kuusen runsastumisia seurataan.	Sveitsinpuro vedenoittamon kohdalla ylävirran suuntaan voidaan kunnostaa merilaimenelle sopivaksi lisääntymispuroksi. Puroon luodaan soraa (raekoko 8-50 mm) n. 20 cm vahvuksena kerroksena laikuttain kutupaikoiksi ja tarvittaessa 20-50 cm läpimittaisia kiviä, joiden tehtävänä on vaikuttaa puron virtaamisnopeuteen. Sveitsin lähteen pahasti kulunut alue kunnostetaan. Lähteeseen asennetusta putkesta poistetaan yläosa. Maahan jäävän putken päälle asetetaan suuri luonnonkivi ja putkea ympäröivä kuoppa täytetään pienemmillä luonnonkivillä. Vesi virtaa jatkoissa puroon kivien alta ja kivikko saa sammaloitua ajan kuluessa.
26	Kuivahkot kankaat	0,5	Metsä säilytetään erirakenteisena, puustoa kehitetään mänty- ja rauduskoivuvaltaisiksi sekä samalla harvemmaksi.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2008-2012	Kuviolta poistetaan pieniä kuusia (70%) ja männyille annetaan elintilaa harventamalla hieman pientä männikköä.	
27	Kuivahkot kankaat	0,5	Metsä säilytetään erirakenteisena, puustoa kehitetään mänty- ja rauduskoivuvaltaisiksi sekä samalla harvemmaksi.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2008-2012	Vanhoille ylimännyille annetaan elintilaa harventamalla varovasti aluspuustoa. Valtapuustoon ei kosketa.	
28	Tuoreet kankaat	1,0	Metsä säilytetään nykyisenkaltaisena valtapuustoltaan järeänä männikkönä, jonka alus- ja sekapuustoksi kasvatetaan koivikkoa.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2008-2012	Aluspuustoa harvennetaan laikuttaisuus säilyttämällä ja lehtipuustoa kuusen kustannuksella suosien. Välijyitä ja valoisuutta luodaan etenkin polkujen varsille.	
29	Turvekankaat ja suot	0,4	Alue säilytetään puustoisena vyöhykkeenä, joka suojaa luonnonsuojelullisesti arvokasta kosteaa lehtoa. Sadevesiviemärin kaivamisesta syntyneen aukon annetaan metsittyä.	Kuvion läpi toteutetaan 7 metrin levyinen, niittypintainen latu-ura.		Ei toimenpiteitä.	

Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsänhoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
30	Lehtomaiset kankaat	2,0	Metsä säilytetään nykyisenkaltaisena järeäpuustoisena ja kuusivaltaisena. Polkujen varsilla latituksen liiallinen sulkeutuminen estetään. Lahopuuston määrää lisätään.	Käytävän reunanitiille toteutetaan 5 metrin levyinen latu-ura.	2008	Polkujen varsilla poistetaan yksittäisiä isoja kuusia. Poistot kohdistetaan polkujen varsien runsas- ja tiheäpuustosiin kohtiin. Yksittäisiä kaadettuja runkoja jätetään metsään maapuiksi.	Käytävän reunassa on sadevesiviemäriin rakentamisesta aiheutunut puuton alue, joka pidetään niittynä leikkaamalla nurmi kahdesti kesässä ja niitetty kasviaines kujutetaan pois.
33	Lehtomaiset kankaat	0,7 (osa)	Metsä säilytetään nykyisenlaisena lehtipuuvaltaisena ja ryteikköisenä. Puustorakenne kehittyi hijalleen enemmän luonnonilmaisena kaitaiseksi, ja lahopuuston muodostuminen itsestään harvenemisen kautta jatkuu.	Käytävän reuna hoidetaan niittynä osana latu-uraa.	2008-2012	Kaikki männyt ja kuuset poistetaan. Lehtipuustoon ei kosketa. Kävelytien varresta poistetaan kuusia ja männyntaimia noin 15 metrin etäisyydelle tiestä.	
35	Lehtomaiset kankaat	0,3 (osa)	Metsä kasvatetaan erirakenteiseksi melko tiheäksi lehtipuusekametsäksi, jossa vallapuina kasvavat haapa ja koivu. Aluspuusto on nykyistä harvempaa ja pensaskeirros paremmin kehittynyt.	Kuvion reunalle toteutetaan 5 metrin levyinen, niittypintainen latu-ura.	2008-2012	Valtapuuston männyistä poistetaan 80 %.	
47	Tuoreet kankaat	2,5	Metsä säilytetään havupuuvaltaisena rakenteeltaan luonnonilmaisesti kehittyvänä. Kuvion halki kulkevan polun varressa latituksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Kuvion reunalle toteutetaan 7 metrin levyinen, niittypintainen latu-ura, joka sijoittuu vesihuoltolinjan päälle.		Säästettävää mäntyä jätetään ylispuiksi ainoastaan kuvion pohjoisosaan. Lehtipuustoa harvennetaan tasaisesti 30 % suosien haapaa.	
89	Kosteat lehdot ja lehtokorvet	0,5	Puronoiko säilytetään nykyisellään, puron reunuksesta lehtipuuvaltaisena ja taaempaa kuusivaltaisena.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.		Polun varresta poistetaan tarvittaessa yksittäisiä isoja kuusia. Syntyvä lahopuusto jätetään metsään.	
90	Lehtomaiset kankaat	1,7	Metsää kehitetään järeäpuustoiseksi kuusikoksi, jossa alkuun päässyt lahopuuston muodostuminen jatkuu. Polkujen reunoissa latuksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Kuvion läpi, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.		Polunvarren latuksen harvennus tehdään viereisen kuvion puolella, mutta yksittäisiä puita voidaan poistaa myös polun pohjoispuolelta.	
91	Lehtomaiset kankaat	0,9	Metsä säilytetään nykyisenkaltaisena tiheähkönä sekametsänä muualla paitsi polkujen varsissa. Lahopuuston määrää lisätään.	Kuviolla, nykyisen ulkoilureitin kohdalla on 7 metrin levyinen latu-uravaraus.		Ei toimenpiteitä.	
							Isola kuusia poistetaan tarvittaessa polkujen varsista, jotka jätetään metsään maapuiksi.

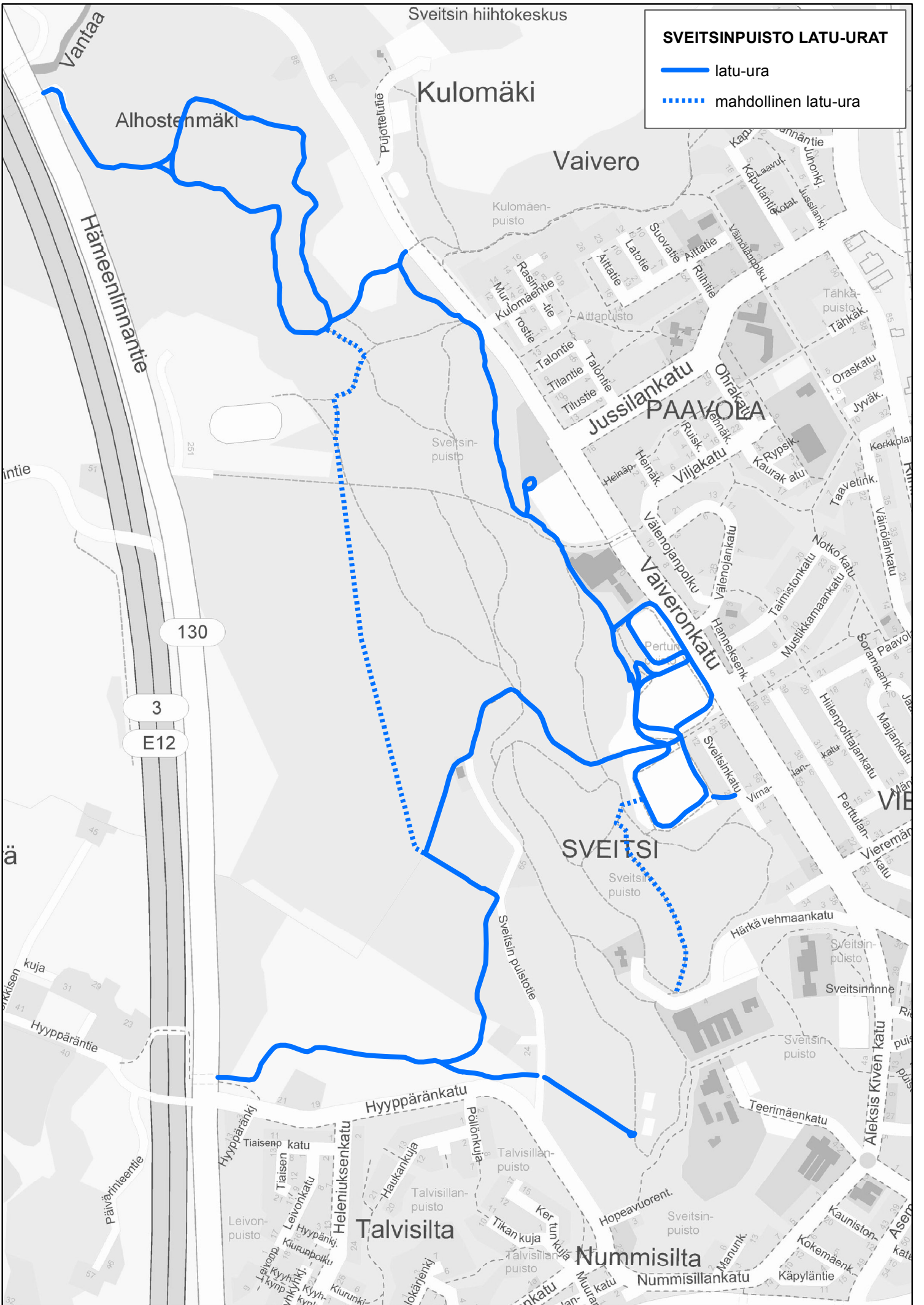
Kuvio nro	Tyyppi	Pinta-ala (ha)	Biologinen tavoite	Tarkennukset toimenpiteisiin	Ajankohta	Aiemmin määritellyt metsähoitotoimenpiteet	Aiemmin määritellyt muut toimenpiteet
96	Tuoreet kankaat	0,6	Metsä säilytetään havupuuvaltaisena rakenteeltaan luonnonilmaisiksi kehittyvänä. Kuvion vierestä ja halki kulkevan polun varressa latvuksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Kuvion läpi, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.		Ulkoilureitin varrelta voidaan poistaa tarvittaessa suuria kuusia.	
97	Lehtomaiset kankaat	0,4	Metsä säilytetään havupuuvaltaisena sekametsänä. Kuvion vierestä kulkevan polun varressa latvuksen liiallinen sulkeutuminen estetään.	Kuvion reunalle, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.	2008-2012	Mäntyselä määltä poistetaan 80 % aluspuustosta. Ulkoilureitin varresta poistetaan tarvittaessa kuusia. Kaadettavat puut viedään pois.	
98	Lehtomaiset kankaat	0,9	Säilytetään nykyisenkaltaisena kuusivaltaisena sekametsänä.	Kuvion läpi, nykyisen ulkoilureitin kohdalle toteutetaan 7 metrin levyinen latu-ura.		Puusloa (kuusia) harvennetaan polun varressa.	

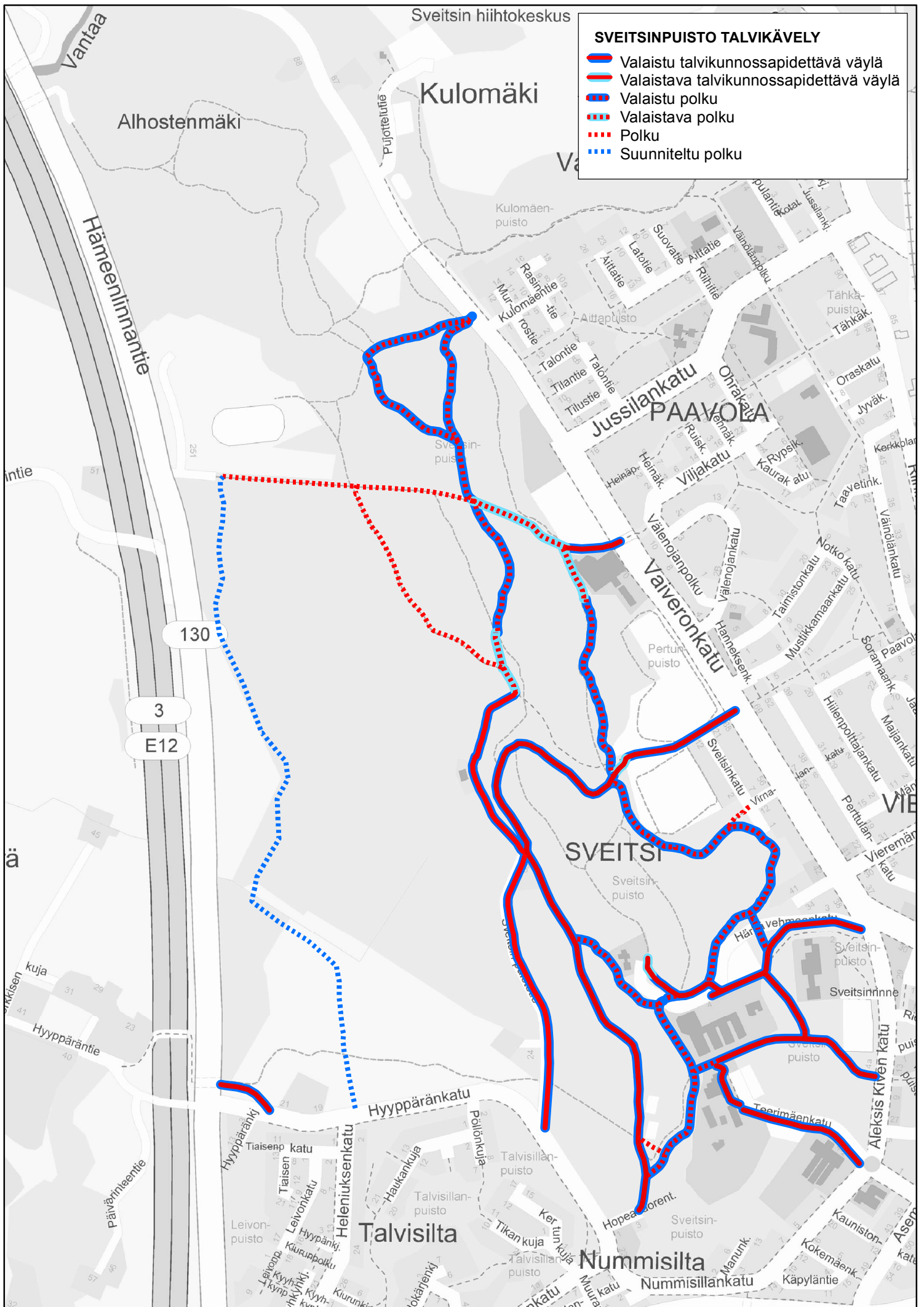
Taajamametsien metsäsuunnitelman seuraavat kuviot tai kuvion osat hoidetaan vastaisuudessa luonnonsuojelulueen luonnonmetsävyöhykkeen hoitomenetelmiä käyttäen. Alueen määrittämisessä on pääosin käytetty lähtökohtana vuoden 2008 Hyvinkään Sveitsin alueen linnustoseelvityksen mukaista, Paikallisesti tärkeä lintualue - rajausta.

Luonnonmetsävyöhykkeen hoitosuosituksia sovelletaan myös luonnonmetsävyöhykkeeseen sisältyvien metsien kohdalla maisematyölupaa käsiteltäessä.

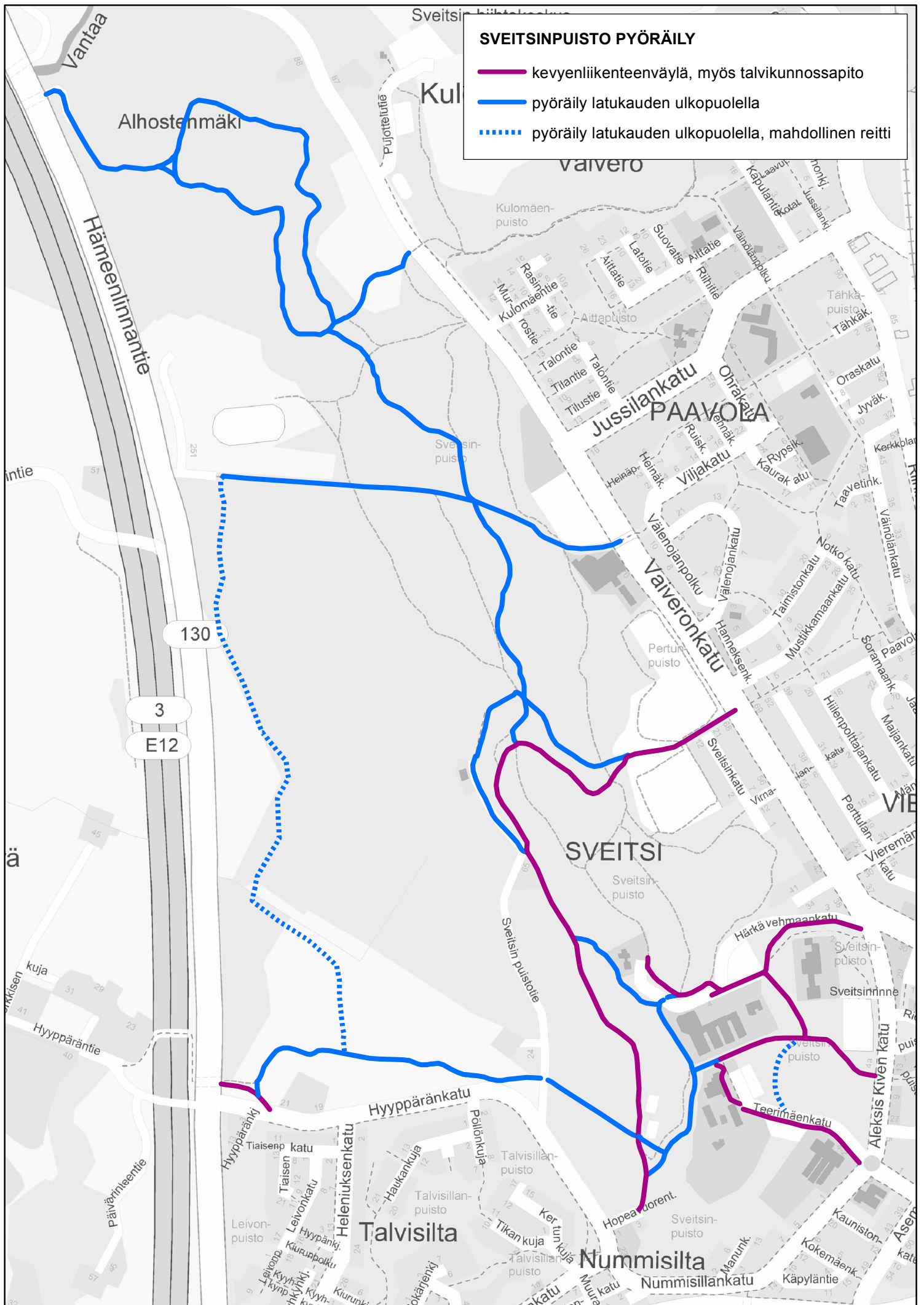
kuvio	ha	perustelut vyöhykkeelle ja kuvaus mahdollisista toimenpiteistä
154	3,2	Vanha metsä, joenranta on metsälakikohde. Kääpäselvityksessä 2015 todettu arvokkaaksi alueeksi.
168	0,6	Nuori sekametsä, joka liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen Kuvion reunalla olevan ulkoilureitin aukko levennetään 5,5 metrin levyiseksi, reitin reunat hoidetaan niittynä.
169	6,2	Kääpäselvityksessä 2015 todettu arvokkaaksi alueeksi. Kuvion läpi kulkevan ulkoilureitin aukko levennetään 5,5 metrin levyiseksi, reitin reunat hoidetaan niittynä.
170	0,2	Nuori haapalehto, joka liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen
182	1,8	Elinympäristöselvityksessä 2012 todettu osittain paikallisesti erittäin arvokas ja osittain paikallisesti arvokas alue. Puron varsi, liito-oravan reviiri, metsälakikohde Kuvion läpi kulkevan ulkoilureitin aukko levennetään osittain 7 metrin ja osittain 5,5 metrin levyiseksi, reitin reunat hoidetaan niittynä.
185	0,9	Elinympäristöselvityksessä 2012 todettu pääosin paikallisesti erittäin arvokas ja muilta osin paikallisesti arvokas alue. Liito-oravan reviiri Kuvion kaakkoisreunalla kulkevan ulkoilureitin aukko levennetään 7 metrin levyiseksi, reitin reunat hoidetaan niittynä. Kuviolle tehdyt sorapintaiset alueet poistetaan käytöstä ja niiden annetaan metsittyä. Kuvion länsireunalla oleva tie poistetaan ajoneuvokäytöstä.
190	2,1	Elinympäristöselvityksessä 2012 todettu osittain paikallisesti erittäin arvokas ja osittain paikallisesti arvokas alue. Liito-oravan reviiri Kuvion reunalla kulkevan ulkoilureitin ja tien aukko levennetään 7 metrin levyiseksi, reitin reunat hoidetaan niittynä. Kuvion länsireunalla oleva tie poistetaan ajoneuvokäytöstä.
198	2,0	Kuviolle ojitettu lähteikkö, alue liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen
199	0,7	Kuviolle puro, alue liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen
213	1,8	Kuviolle kutupaikaksi sorastettu puro
226	2,1	Kuviolle kutupaikaksi sorastettu puro

228	1,1	Kuvion reunalla ojaksi oikaistu puro, kosteapohjainen mäntymetsä Kuvion läpi toteutetaan 7 metrin levyinen, niitypintainen latu-ura
229	2,2	Kosteapohjainen lehtimetsä, kuviolla kaivettu, itä- ja eteläreunaltaan kunnostettava lammikko. Kuvion läpi toteutetaan 7 metrin levyinen, niitypintainen latu-ura, joka sijoittuu vesihuoltolinjan päälle.
243	1,9	Liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen
244	0,8	Liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen
245	0,9	Vanha metsä, 120-vuotias männikkö
246	1,9	Liittyy luontevasti luonnonmetsäkokonaisuuteen Kuvion läpi toteutetaan 7 metrin levyinen, niitypintainen latu-ura
266	1,0	Vanha metsä, 120-vuotias kuusikko

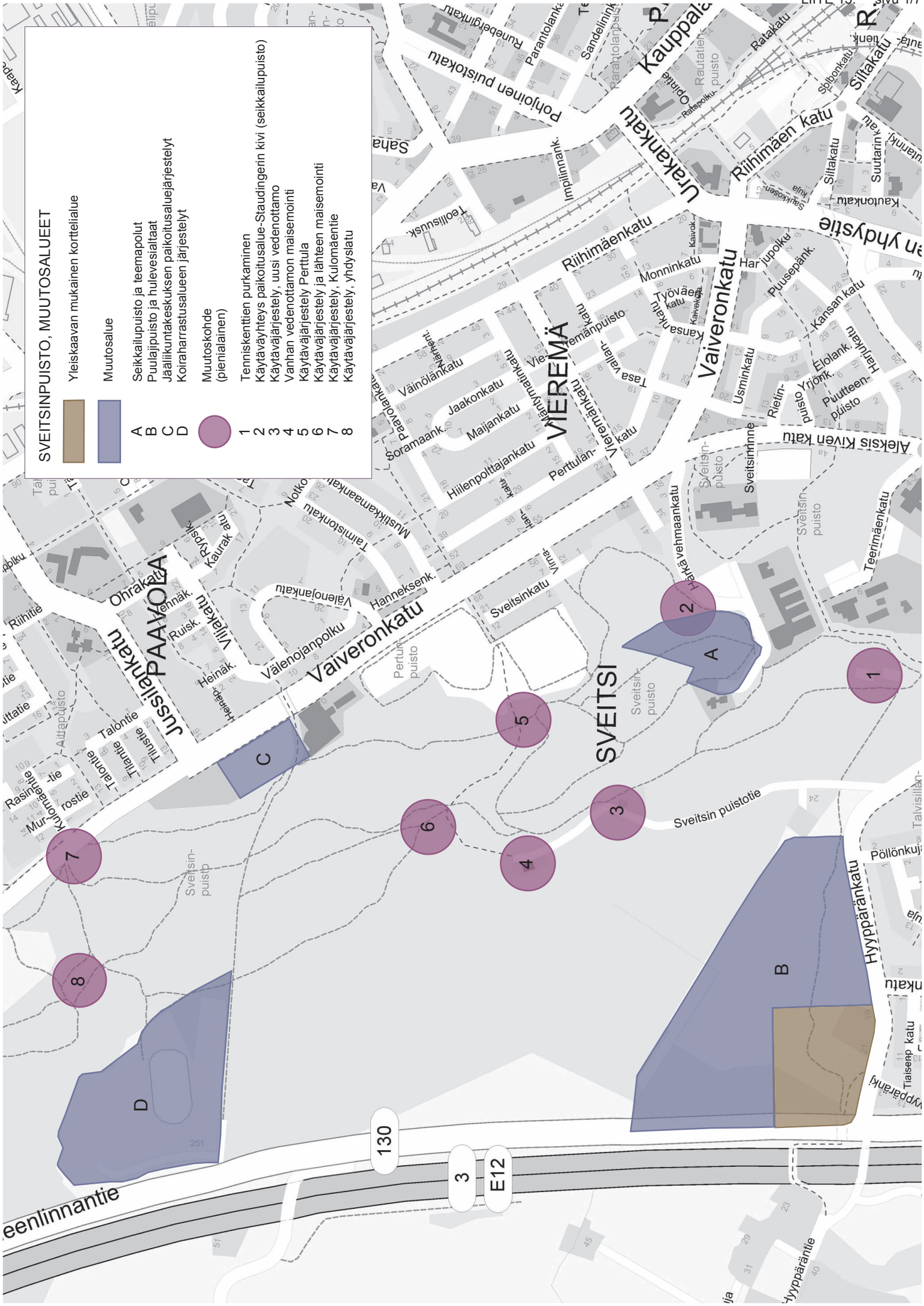

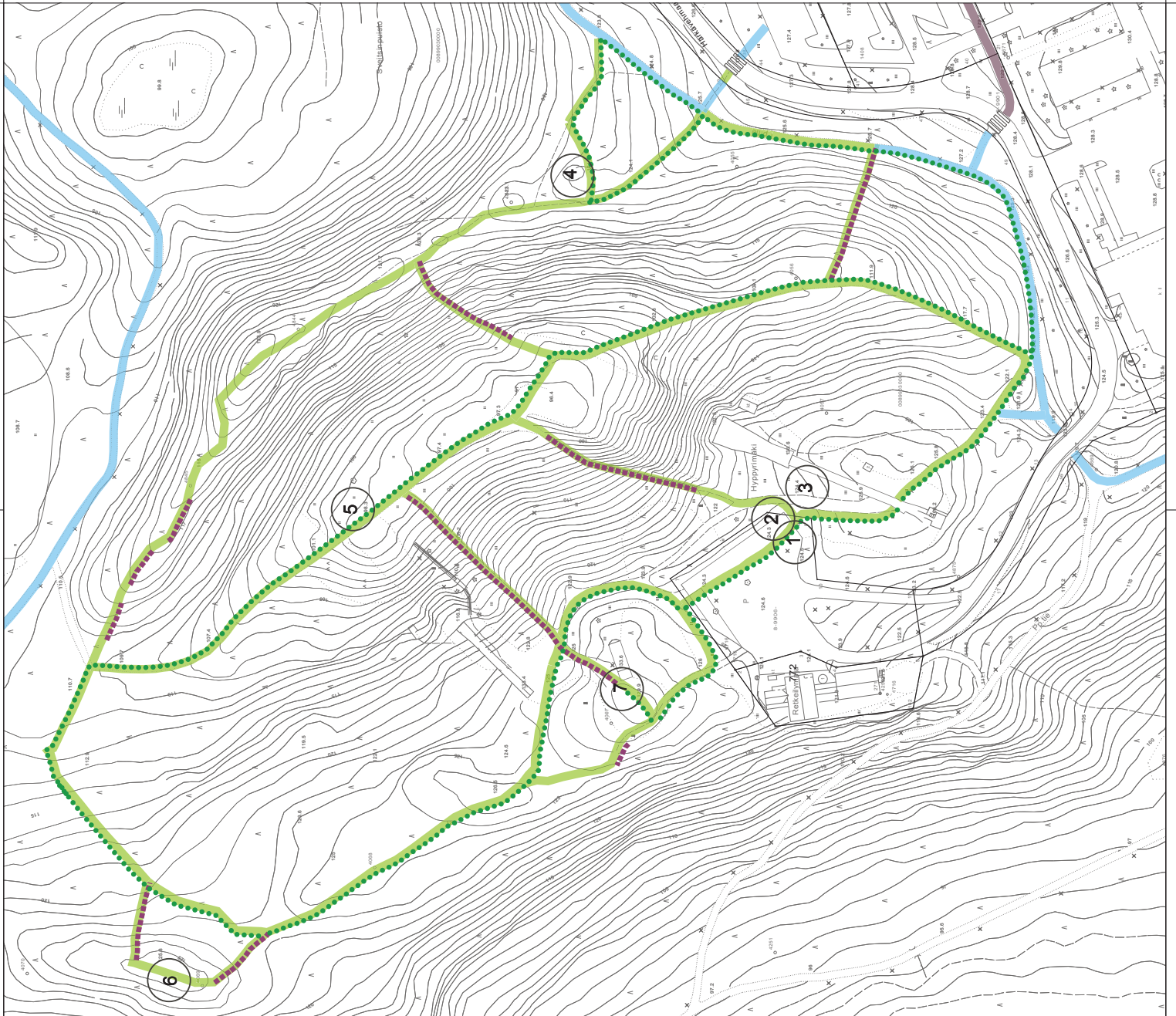

SVEITSINPUISTO, MUUTOSALUEET

- Yleiskaavan mukainen korttelialue
- Muutosalue
- A** Seikkailupuisto ja teemapolut
- B** Puulajipuisto ja hulevesialtaat
- C** Jääliikuntakeskuksen paikoitusaluejärjestelyt
- D** Koiraharrastusalueen järjestelyt
- Muutoskohde (pienialainen)
- 1** Tenniskenttien purkaminen
- 2** Käytävähiteys paikoitusalue-Staudingerin kiv (seikkailupuisto)
- 3** Käytäväjärjestely, uusi vedenottamo
- 4** Vanhan vedenottamon maisemointi
- 5** Käytäväjärjestely Perttula
- 6** Käytäväjärjestely ja lähteen maisemointi
- 7** Käytäväjärjestely, Kuulomäentie
- 8** Käytäväjärjestely, yhdystie

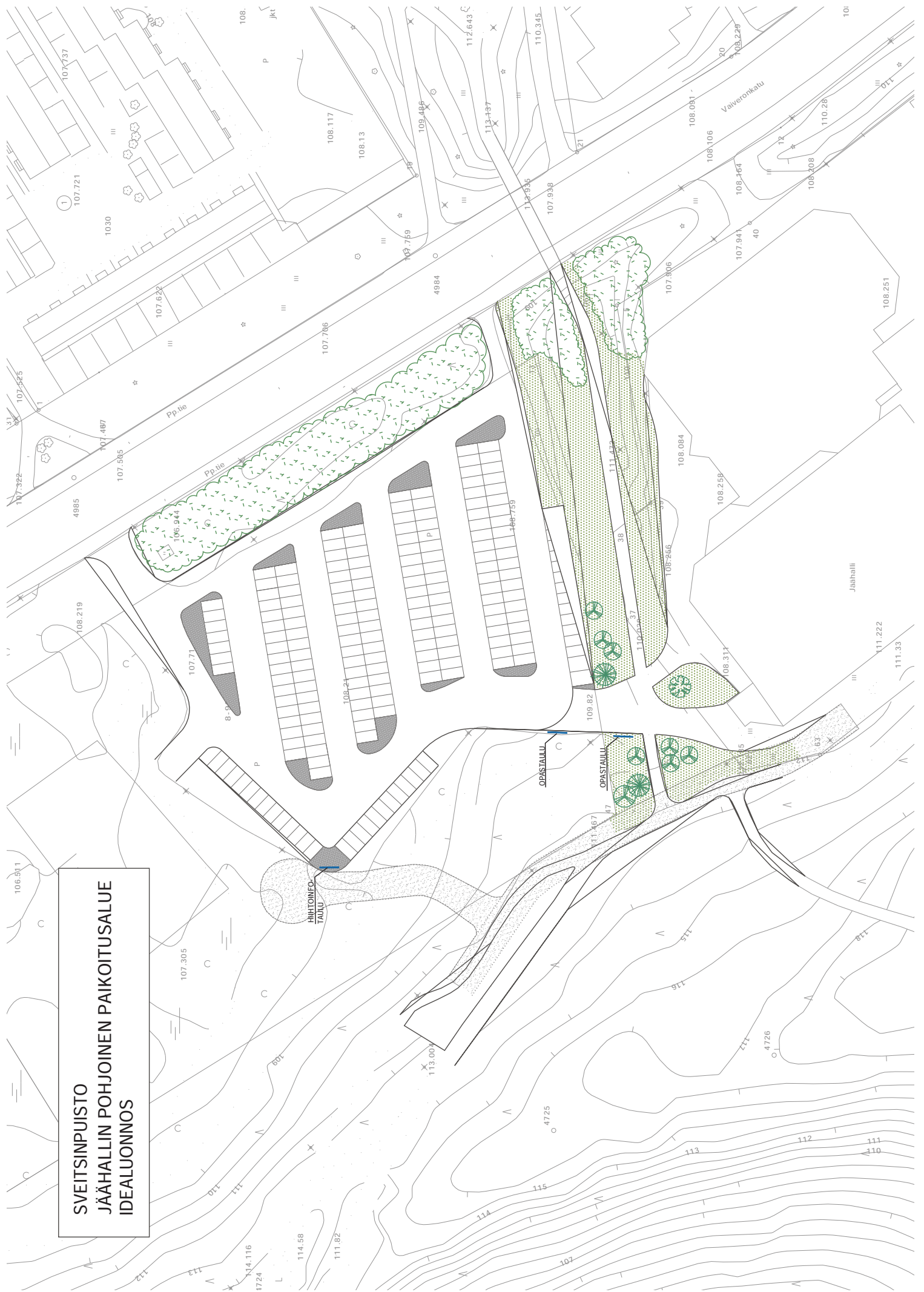

- Opastettu reitti
- Esteen reitiosuus
- Portaat
- Levähdyspaikka ja opastaulu
- Ulkoliureitti/latu
- Pyörätie

- 1 Pääopastuspiste. Sveitsin yleisopastus
- 2 Curling
- 3 Mäkihyppy
- 4 Staudingerin kivi
- 5 Laululavan paikka
- 6 Näköalapaikka
- 7 Slalomrinne

piirustaja	muutos	paikka
korkeus	0008 SVEITSI	
suunnitelmakohde	SVEITSIIN PUUSTO	
suunnitelmakohde	OPASTETTU REITTI JA PAKOTUSSUUNNITELMA	
toimipiste	Suomenlinna	
suunnitelmakohde	OPASTETUN REITIN YLEISSUUNNITELMA	
piirustuksen sisältö	mittakaava	
ASEMAPIIRUSTUS	1:1000	
suunnitelmakohde	19.08.2009	T. Parkkari-estola
suunnitelmakohde	27.08.2009	Riite Tirkeri
suunnitelmakohde	3.11.2010	5
suunnitelmakohde	liittyä piirustukseen n:o	
suunnitelmakohde	korvaa piirustuksen n:o	
suunnitelmakohde	korvattu piirustuksen n:o	
suunnitelmakohde	piirustus n:o	09038-1
suunnitelmakohde	piirustus n:o	2

HYVINKÄÄN KAUPUNKI
TEKNIIKKA JA YMPÄRISTÖ
KUNNALLISTEKNIIKKA

**SVEITSINPUISTO
JÄÄHALLIN POHJOINEN PAIKOITUSALUE
IDEALUONNOS**

HIRTTOINFO
TALU

OPASTALU

OPASTALU

Jäähalli

Valveronkatu

Pp.ite

Pp.ite

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

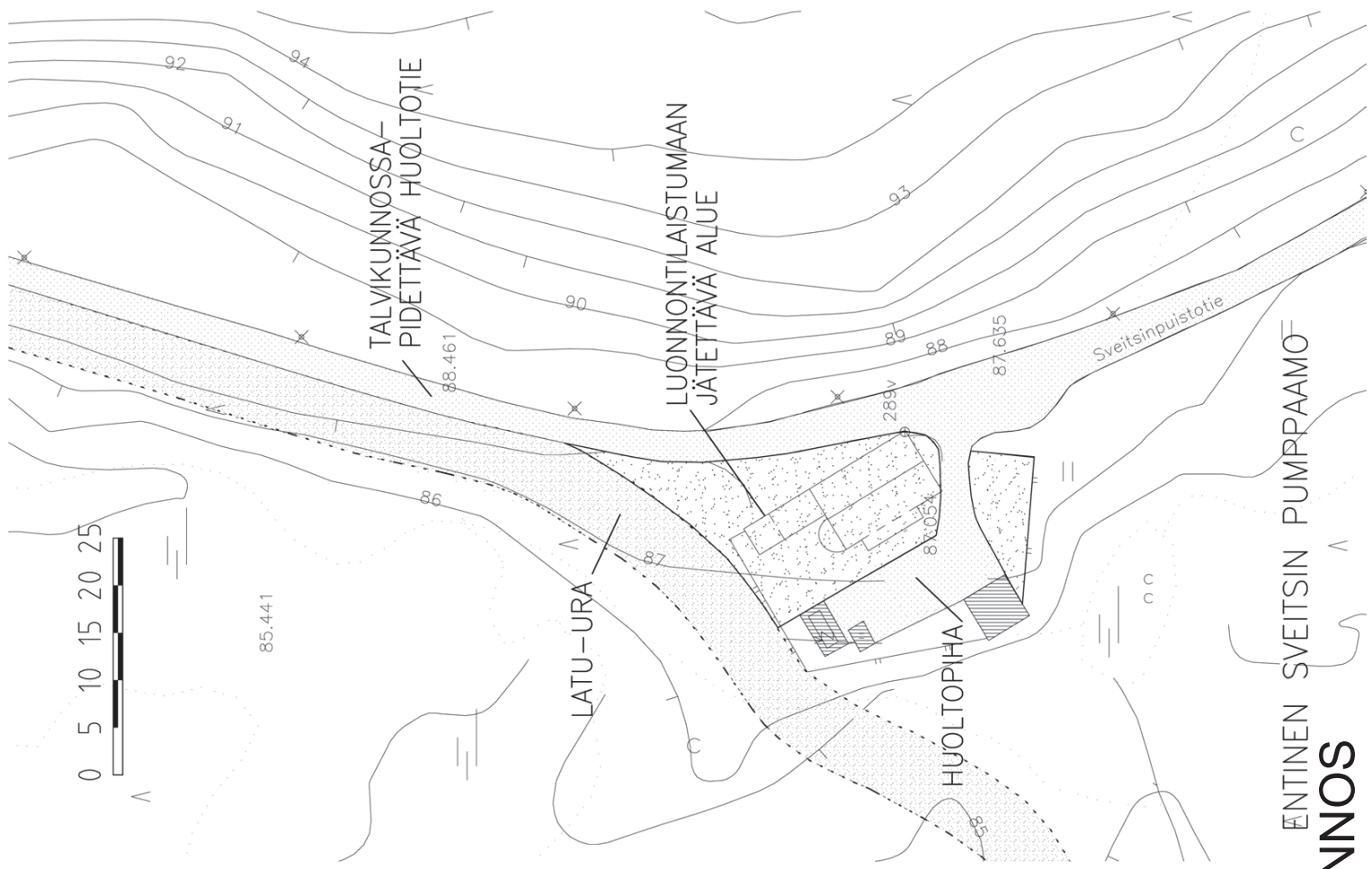
P

P

P

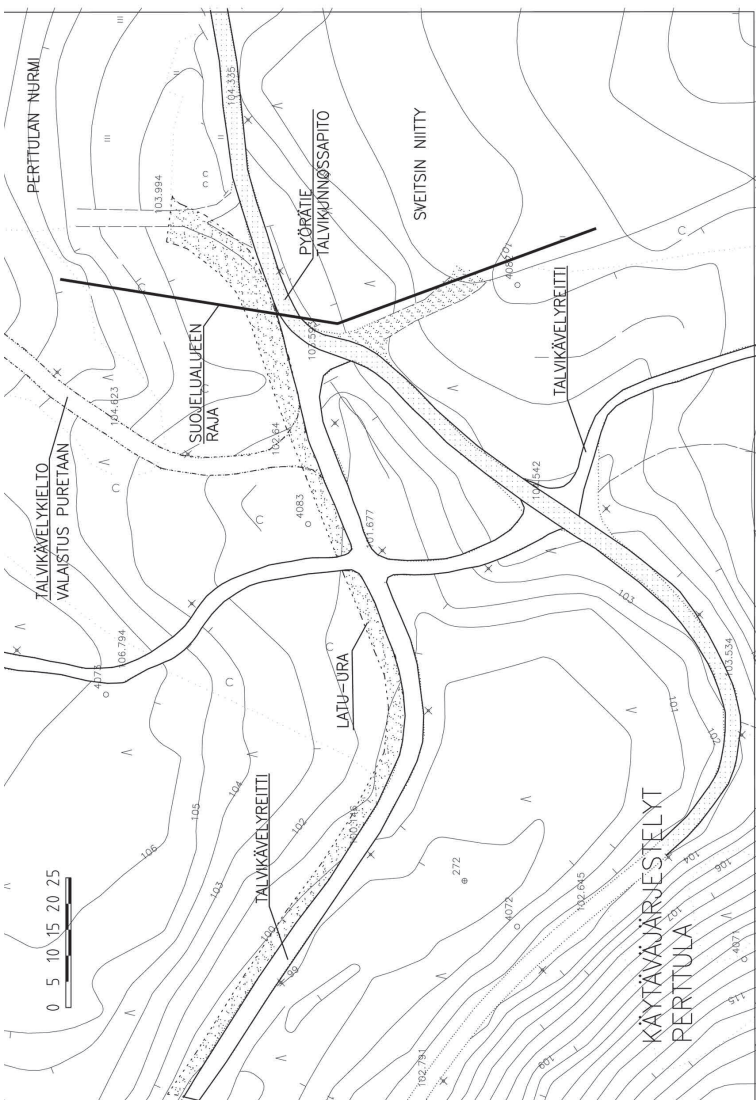
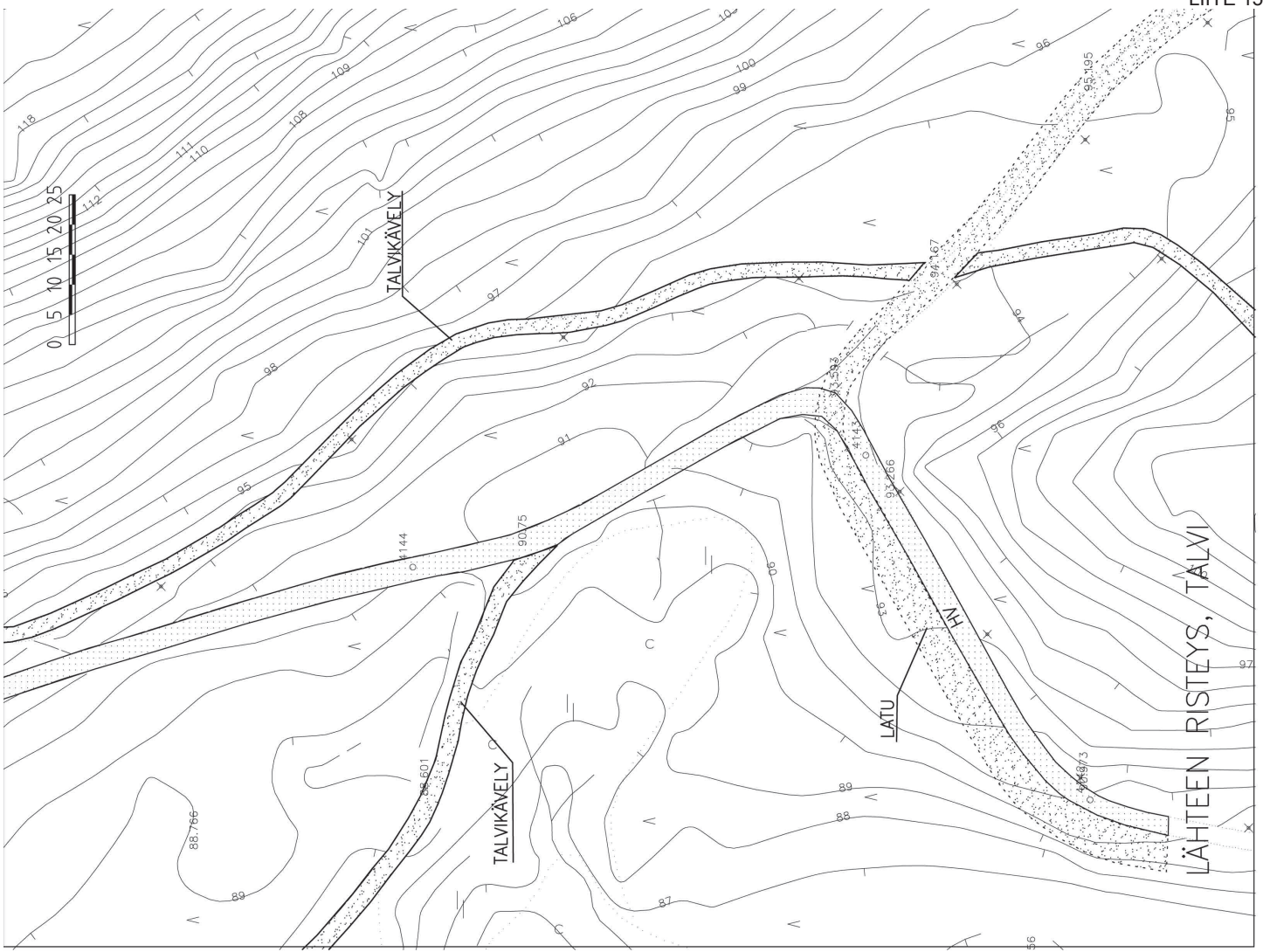
IDEALUONNOS

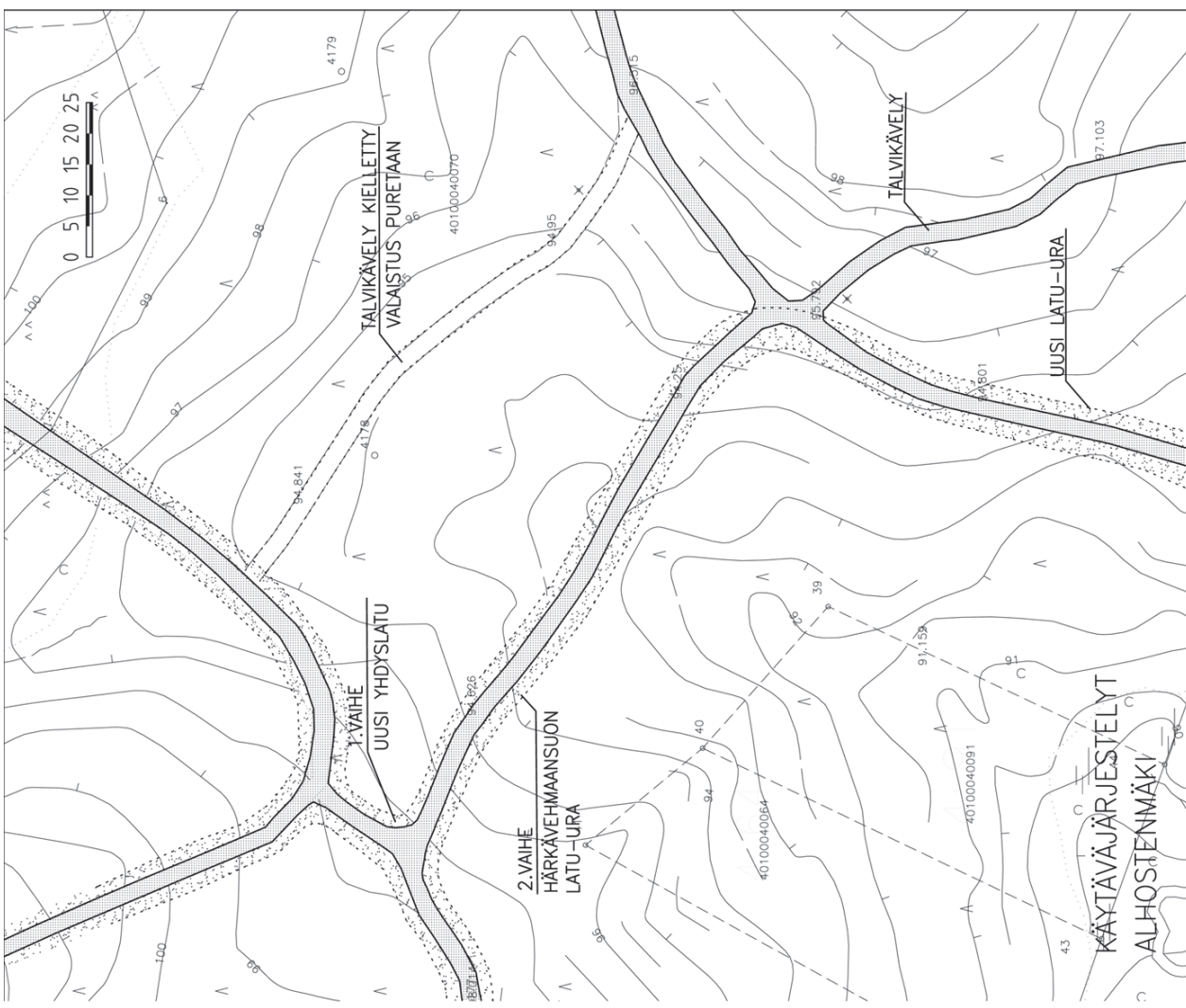
ENTINEN SVEITSIN PUMPPAAMO

IDEALUONNOS

IDEALUONNOS

IDEALUONNOS

